

Postadres

Radboud Universiteit Nijmegen
Faculteit der Religiewetenschappen
Postbus 9103
6500 HD Nijmegen

Receptie Facultaire Unie Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen

Erasmusplein 1, 6525 HT Nijmegen, 15e verdieping, kamer 15.30
Tel. 024- 361 21 68
Fax. 024- 361 55 64
E-mail: receptie@unie.ru.nl
Internet: <http://www.ru.nl/religiewetenschappen>

Studentenadministratie Religiewetenschappen

Mw. Marianne Peters
Erasmusplein 1, 15e verdieping, kamer 15.26
Tel. 024-3615532
E-mail: m.peters@unie.ru.nl

Secretariaat Islam en Arabisch

Mw. M. Post
Erasmusplein 1, 17e verdieping, kamer 17.16
Tel. 024-3612892
E-mail: m.post@rs.ru.nl
Openingstijden: dinsdag t/m donderdag van 9.00-16.30

Aan de in deze studiegids geleverde informatie kunnen geen rechten worden ontleend.

De informatie in deze studiegids is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld. Na het tijdstip van publicatie kunnen zich echter ontwikkelingen voordoen waardoor de tekst op onderdelen is achterhaald. Voor de meest recente informatie (over onder meer roostering) wordt u verzocht de facultaire website te raadplegen: <http://www.ru.nl/religiewetenschappen>. Omwille van de leesbaarheid is gekozen voor de 'hij'-vorm. Daar waar 'hij' staat, wordt ook 'zij' bedoeld.

Er bestaan ook studiegidsen voor de volgende opleidingen:
Bachelor Theologie en Masters Theologie
Master Theology
Bachelor en Master Islam en Arabisch

Voorwoord

De Faculteit der Religiewetenschappen biedt vijf opleidingen aan, te weten: Bachelor Religiestudies, Bachelor Islam en Arabisch, Master Religiestudies, Master Interreligieuze spiritualiteitsstudies en Master Islam en Arabisch.

In deze studiegids presenteert de faculteit drie opleidingen: de bacheloropleiding Religiestudies en de masteropleidingen Religiestudies en Interreligieuze Spiritualiteitsstudies. De opleidingen worden gekenmerkt door de wetenschappelijke bestudering van religies en (niet-religieuze) levensbeschouwingen. De nadruk ligt op de studie van wereldreligies in hun huidige maatschappelijke en culturele omgeving, waarbij met name de context van pluraliteit, de (anti-) globalisering en de (anti-) modernisering van belang is. De band tussen onderwijs en onderzoek wordt reeds in het eerste jaar van de bachelor ingeleid en vervolgens in het tweede en het derde jaar van de bachelor versterkt. In de masterfase wordt in de meeste afstudeervarianten veel aandacht geschonken aan stagemogelijkheden ter voorbereiding van latere beroepskeuzes.

In deze studiegids worden de toelatingseisen, de opzet en de inhoud van de opleidingen behandeld. Daarnaast wordt beknopte informatie gegeven over de organisatie van de faculteit en de voorzieningen voor studenten. De officiële Onderwijs- en Examenregeling (OER) van de verschillende opleidingen staat op de website van de faculteit en is in te zien bij de studentenadministratie.

Sinds 2009 biedt de faculteit ook de bachelor- en masteropleiding Islam & Arabisch aan. Deze opleidingen worden in een aparte studiegids uitvoerig behandeld.

Welkom en een voorspoedig studiejaar gewenst!

Dr. Michael Scherer-Rath
Onderwijsdirecteur, Faculteit der Religiewetenschappen

Inhoudsopgave

1	Profiel van de Faculteit der Religiewetenschappen.....	1
2	Inschrijving, examenregelingen en kwaliteitszorg.....	4
2.1	Vooraanmelding en inschrijving.....	4
2.2	Examen-, tentamen en cursusregelingen.....	5
	Algemeen.....	5
	Cursusregelingen.....	7
	Tentamenregelingen.....	9
	Examenregelingen: Aanmelden voor propedeuse-, bachelor- of masterexamen....	10
2.3	Kwaliteitszorg.....	11
3	Bestuur en organisatie.....	13
3.1	Bestuurlijke organisatie.....	13
3.2	Medezeggenschap.....	14
3.3	Soeterbeek Programma.....	15
4	Voorzieningen voor studenten.....	17
4.1	Informatievoorziening.....	17
4.2	Studentenadministratie.....	18
4.3	Studieadviseur.....	18
4.4	Studeren in het buitenland.....	19
4.5	Studievoorzieningen.....	21
4.6	Studentenorganisaties.....	23
4.7	Dienst Studentenzaken.....	23
4.8	Studentenkerk.....	24
5	Bacheloropleiding Religiestudies.....	25
5.1	Profiel, doelstelling en eindtermen.....	25
5.2	Toelatingseisen en instroomregeling.....	26
5.3	Structuur.....	27
5.4	Propedeuse.....	28
5.5	Invulling vrije ruimte bachelor 2 en bachelor 3.....	29
5.6	Talenonderwijs.....	29
5.7	Vocational Counseling : loopbaanbegeleiding en beroepsvoorbereiding.....	30
5.8	Bachelorscriptie.....	31
5.9	Bachelordiploma.....	31
5.10	Curriculum bachelorprogramma.....	32
	Bachelor 1 (propedeuse).....	32
	Bachelor 2.....	33
	Bachelor 3.....	34
5.11	Curriculum verkorte bachelor- en schakelprogramma's.....	35
	Verkorte Bachelor Religiestudies 120 EC voltijd.....	35
	Verkorte Bachelor Religiestudies 90 EC voltijd.....	36

	Schakelprogramma Bachelor Religiestudies 60 EC voltijd.....	37
	Verkorte Bachelor Religiestudies 120 EC deeltijd.....	38
	Verkorte Bachelor Religiestudies 90 EC deeltijd.....	39
	Schakelprogramma Bachelor Religiestudies 60 EC deeltijd.....	40
5.12	Beschrijvingen van programmaonderdelen.....	41
	Jaar 1.....	41
	Jaar 2.....	50
	Jaar 3.....	58
6	Masteropleiding Religiestudies.....	67
6.1	Profiel, doelstelling en eindtermen.....	67
6.2	Toelatingseisen en instroomregeling.....	68
6.3	Structuur.....	68
6.4	Masterscriptie & stage.....	70
6.5	Masterdiploma.....	72
6.6	Curriculum master Religiestudies.....	73
	Master Religiestudies profiel A: Onderzoek.....	73
	Master Religiestudies profiel B: Geestelijke Verzorging.....	73
	Master Religiestudies profiel C: Religie en Beleid.....	74
	Master Religiestudies profiel D: Religie en Cultuur.....	75
6.7	Beschrijvingen van programmaonderdelen.....	76
	Onderzoeksmethoden en onderzoeksvaardigheden.....	76
	Cursussen profiel Onderzoek.....	82
	Cursussen profiel Geestelijke Verzorging.....	84
	Cursussen profiel Religie en Beleid.....	96
	Cursussen profiel Religie en Cultuur.....	101
7	Masteropleiding Interreligieuze Spiritualiteitsstudies.....	107
7.1	Profiel, doelstelling en eindtermen.....	107
7.2	Toelatingseisen en instroomregelingen.....	108
7.3	Structuur.....	109
7.4	Masterscriptie.....	109
7.5	Masterdiploma.....	110
7.6	Curriculum master Interreligieuze Spiritualiteitsstudies.....	111
7.7	Curriculum schakel- en deficiëntieprogramma's.....	111
	Schakelprogramma Interreligieuze Spiritualiteitsstudies 60 EC.....	111
	Deficiëntieprogramma Interreligieuze Spiritualiteitsstudies 20 EC.....	112
7.8	Beschrijvingen van de programmaonderdelen.....	113
8	Opleidingen aan gelieerde instituten of faculteiten.....	118
8.1	Educatieve minor (bachelor) en educatieve master (ILS).....	118
8.2	Masteropleiding wijsbegeerte van een bepaald wetenschapsgebied.....	119
9	Overig cursusaanbod.....	121
9.1	Overig onderwijs op bachelorniveau.....	121
	Talenonderwijs op bachelorniveau.....	121
	Overig onderwijs op bachelorniveau.....	132

9.2	Overig onderwijs op masterniveau.....	145
9.3	Courses NOSTER.....	145
10	Engelstalig aanbod / English courses.....	146
10.1	Language courses (bachelor).....	146
10.2	Bachelor courses.....	149
10.3	Master courses.....	156
	Minors Eastern Christianity.....	156
10.4	Courses NOSTER.....	167
11	Academisch jaarrooster 2010-2011.....	168
12	Evenementenkalender Facultaire Unie 2010-2011.....	170
13	Medewerkers- en docentenoverzicht.....	172
13.1	Bureau Facultaire Unie Filosofie en Theologie.....	172
13.2	Docentenlijst.....	174
14	Vakkenindex.....	176

1 Profiel van de Faculteit der Religiewetenschappen

De Faculteit der Religiewetenschappen biedt vijf opleidingen aan: Bachelor Religiestudies, Master Religiestudies, Master Interreligieuze Spiritualiteitsstudies, Bachelor Islam en Arabisch en de Master Islam en Arabisch.

De bacheloropleiding Religiestudies is een driejarige opleiding gericht op de ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes op het gebied van de wetenschappelijke bestudering van religies en (niet-religieuze) levensbeschouwingen. De nadruk ligt op de studie van wereldreligies in hun huidige maatschappelijke en culturele omgeving, waarbij met name de context van pluraliteit, de (anti-) globalisering en de (anti-) modernisering van belang is.

De studie van religies en levensbeschouwelijke tradities gebeurt vanuit een interdisciplinaire benadering waarbij 'interne' en 'externe' benaderingen worden gecombineerd. Binnen 'interne' benaderingen worden religies bestudeerd vanuit hun reflexieve zelfarticulaties van de bronteksten, geloofsopvattingen (inclusief waarheidsaanspraken), religieuze belevingen en praktijken, alsook de maatschappelijke en culturele uitingen daarvan. Binnen 'externe' benaderingen worden religieuze tradities bestudeerd met hun leer en overleveringen, hun geleefde praktijken en sociale organisaties, hun rituele en artistieke expressies, vanuit diverse godsdienstwetenschappelijke, filosofische en sociaalwetenschappelijke disciplines. De combinatie van diverse interne en externe perspectieven (d.i. perspectiefwisseling) gebeurt met het oog op comparativiteit en oordeelsvorming.

De masteropleiding Religiestudies is een éénjarige opleiding gericht op de ontwikkeling van gevorderde kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die van belang zijn voor de wetenschappelijke bestudering van religies en levensbeschouwingen. De nadruk ligt op de studie van wereldreligies in hun huidige maatschappelijke en culturele omgeving, waarbij met name de context van hun pluraliteit, de (anti-)globalisering en de (anti-)modernisering van belang is.

De studie van religies en levensbeschouwelijke tradities gebeurt vanuit een interdisciplinaire benadering waarbij 'interne' en 'externe' benaderingen worden gecombineerd. Binnen 'interne' benaderingen worden religies bestudeerd vanuit hun reflexieve zelfarticulaties van de bronteksten, geloofsopvattingen, religieuze belevingen en praktijken, alsook de maatschappelijke en culturele uitingen daarvan. Binnen 'externe' benaderingen worden religieuze tradities bestudeerd met hun leer en overleveringen, hun geleefde praktijken en sociale organisaties, hun rituele en artistieke expressies, vanuit diverse godsdienstwetenschappelijke, filosofische en sociaalwetenschappelijke disciplines. De combinatie van diverse interne en externe perspectieven is gericht op perspectiefwisseling met het oog op comparativiteit en oordeelsvorming.

De masteropleiding religiestudies kwalificeert voor beroepen op het terrein van wetenschappelijk onderzoek naar religies, geestelijke verzorging, religie en bestuur, of religie

en cultuur. Studenten met een master religiestudies die een onderwijsbevoegdheid voor docent godsdienst/levensbeschouwing willen behalen, kunnen dan ook doorstromen naar de desbetreffende lerarenopleiding (educatieve master).

De masteropleiding Interreligieuze Spiritualiteitsstudies is een eenjarige opleiding gericht op gevorderde vorming van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes op het gebied van de wetenschappelijke benadering van wereldreligies. De nadruk ligt op de studie van spiritualiteiten in hun huidige maatschappelijke en culturele omgeving, waarbij met name de context van hun pluraliteit, de (anti-)globalisering en de (anti-) modernisering van belang is. De studie van spiritualiteiten gebeurt vanuit een interdisciplinaire benadering waarbij 'interne' en 'externe' benaderingen worden gecombineerd. Binnen 'interne' benaderingen worden spiritualiteiten bestudeerd vanuit hun reflexieve zelfarticulaties van de bronteksten, overtuigingen, belevingen en praktijken, alsook de maatschappelijke en culturele uitingen daarvan. Binnen 'externe' benaderingen worden spiritualiteiten bestudeerd met hun leer en overleveringen, hun geleefde praktijken en sociale organisaties, hun rituele en artistieke expressies, vanuit diverse godsdienstwetenschappelijke, filosofische en sociaalwetenschappelijke disciplines. Daarbij wordt vooral de wisselwerking tussen de spiritualiteiten en hun diverse maatschappelijke, culturele en religieuze contexten gethematiseerd.

De masteropleiding kwalificeert voor het beroep van wetenschappelijk onderzoeker op het terrein van spiritualiteiten. Studenten met een master interreligieuze spiritualiteitsstudies die een onderwijsbevoegdheid voor docent levensbeschouwing willen behalen, kunnen via een schakelprogramma 'lerarenopleiding' doorstromen naar de desbetreffende lerarenopleiding (educatieve master).

De bachelor- en masteropleiding Islam en Arabisch zijn opleidingen op het terrein van de islam en het Midden-Oosten vanuit godsdienstwetenschappelijk, historisch, cultureel, en sociaalwetenschappelijk perspectief, op basis van kennis van het Arabisch. Studenten worden opgeleid tot een zodanig niveau dat zij een hoogwaardige kennis van de islam, de moderne geschiedenis en de maatschappelijke en politieke verhoudingen van het Midden-Oosten bezitten, over goede taalvaardigheid in het Arabisch beschikken, en in staat zijn eigen kennis en vaardigheden toe te passen in de latere beroepsuitoefening, hetzij in het wetenschappelijk onderwijs, hetzij in een andere maatschappelijke functie.

Bij het leren van het Arabisch wordt de nadruk gelegd op die vaardigheden die een student nodig heeft om bronnen in standaard Arabisch zelfstandig te gebruiken, dus vooral op de leesvaardigheid. Daarnaast leren studenten spreken in een Arabisch dialect (omgangstaal). De bedoeling van de opleiding is dat studenten kennismaken met alle relevante aspecten van samenleving, geschiedenis, religie en cultuur van het Midden-Oosten. Doordat er in het studieprogramma ruimte is gemaakt voor een verblijf van een aantal maanden in de Arabische wereld in de vorm van een studieperiode of een stage, kunnen studenten in het kader van de studie met de regio van het Midden-Oosten en Noord-Afrika kennismaken en op die manier internationale ervaring opdoen.

De opleiding Islam en Arabisch bestaat uit twee delen: de bachelorfase van drie jaar en de masterfase van één jaar. Het eerste jaar van de bachelorfase heeft tot doel studenten een goed beeld te geven van de inhoud van de studie en studenten tevens te beoordelen op geschiktheid

voor de studie. In het derde jaar kunnen studenten kiezen voor één van de twee profielen binnen de opleiding: het historische of het sociaal-wetenschappelijke. Op grond van een bachelordiploma *Islam en Arabisch* hebben studenten toegang tot de master van de opleiding. In het masterprogramma kiezen studenten voor verdieping binnen één van de profielen van de opleiding: het historische of het sociaalwetenschappelijke.

De Faculteit der Religiewetenschappen maakt samen met de Faculteit der Theologie en de Faculteit der Filosofie deel uit van de Facultaire Unie. Het onderzoeksprogramma van de faculteit is ondergebracht in het "Nijmegen Research Institute for Religious Studies and Theology".

2 Inschrijving, examenregelingen en kwaliteitszorg

2.1 Vooraanmelding en inschrijving

Centrale inschrijving

Ieder die zich voor het eerst wil inschrijven voor een volledige opleiding, dient zich aan te melden bij de Informatie Beheer Groep (IBG), via studielink: www.studielink.nl. Ook voor studiefinanciering meldt men zich aan bij Studielink.

Universitaire inschrijving

De Centrale Studentenadministratie van de Radboud Universiteit verzorgt de inschrijving van alle studenten aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Wanneer men zich voor het eerst heeft aangemeld via www.studielink.nl, wordt begin juli automatisch een inschrijvingspakket van de Centrale Studentenadministratie toegestuurd.

Voor aanvang van het collegejaar ontvangt iedereen die het voorgaande jaar al student aan de Radboud Universiteit van informatie over herinschrijving. Herinschrijving kan alleen digitaal, via www.studielink.nl.

Doorgaans wordt de collegekaart 6 weken na ontvangst van de (her-) inschrijving verstuurd. Om tijdig in het bezit te komen van een collegekaart dient het ondertekende (her-) inschrijvingsformulier vóór 15 juli te worden geretourneerd. Meer informatie over inschrijving staat op www.ru.nl/inschrijving.

Indien u zich voor het eerst inschrijft voor een master dient u toestemming te verkrijgen van de examencommissie. Dit bewijs van toelating dient u met de universitaire inschrijfpapieren mee te sturen.

Facultaire inschrijving

Behalve de (jaarlijkse) universitaire inschrijving vindt er ook elk jaar inschrijving bij de faculteit plaats. Iedere student wordt jaarlijks verzocht een 'facultair inschrijvingsformulier' in te vullen. De facultaire inschrijving kan alleen worden verwerkt wanneer de universitaire inschrijving is afgerond. Studenten die op basis van een HBO- of WO-diploma in aanmerking komen voor een verkort programma of een efficiëntieprogramma, dienen een kopie van het desbetreffende diploma in te leveren. U krijgt het formulier voor de facultaire inschrijving thuisgestuurd, maar desgewenst kunt u het herinschrijvingsformulier ook downloaden op Blackboard, onder 'formulieren'.

2.2 Examen-, tentamen en cursusregelingen

Algemeen

Huiscode

Als vanzelfsprekend wordt van studenten in algemene zin verwacht dat ze met eventuele klachten over bejegening door personeel, indien mogelijk eerst contact opnemen met de persoon in kwestie. Van personeel wordt hetzelfde verwacht bij klachten over bejegening door studenten. Indien niet in goed overleg tot een oplossing kan worden gekomen, kan men schriftelijk melding maken van het probleem bij de directeur onderwijs. Deze zal betrokkenen horen en in de regel binnen twee weken advies uitbrengen.

Studentenstatuut

In het studentenstatuut wordt omschreven welke rechten en verplichtingen studenten van de Radboud Universiteit hebben. Het studentenstatuut is te vinden op www.ru.nl/studentenstatuut.

Onderwijs en Examenregeling (OER)

Elke opleiding van de Faculteit der Religiewetenschappen kent een eigen Onderwijs- en Examenregeling, afgekort OER, waarin de toelatingseisen, de doelen en eindtermen en de inhoud van de opleiding zijn gespecificeerd, alsmede de Regels en richtlijnen (R&R), de Frauderegeling en de Scriptiebeoordelingsprocedure ten behoeve van het handelen van de examinatoren en de examencommissie. Al deze documenten zijn beschikbaar op www.ru.nl/religiewetenschappen > 'onderwijs' > 'studiegidsen en OER'.

Examencommissie

De Faculteit der Religiewetenschappen heeft één examencommissie voor de opleidingen die zij verzorgt. De examencommissie is belast met het toezicht op de toepassing van de Onderwijs- en Examenregeling (OER) en de met de organisatie en coördinatie van de examens in de opleidingen.

Meer specifiek is de examencommissie belast met:

- de beoordeling of voldaan is aan de toelatingseisen;
- de aanwijzing van de examinatoren;
- het vaststellen van een regeling voor een goede gang van zaken tijdens tentamens;
- het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen aan de examinatoren met betrekking tot de vaststelling van de uitslag van tentamens;
- het vaststellen van de uitslag van het afsluitend examen;
- toewijzen van vrijstellingen en beoordelen van vrijstellingsaanvragen.

Het afnemen van tentamens en het beoordelen van de prestatie (lees: het geven van een cijfer) is gedelegeerd aan de docent die het betreffende vak geeft en daarmee examinator van het examenonderdeel is. De scriptie wordt als apart examenonderdeel verdedigd ten overstaan

van en beoordeeld door een zogenoemde commissie van examinatoren, die daartoe door de examencommissie is aangewezen.

De leden van de examencommissie Religiestudies worden benoemd door de decaan.

Voorzitter: prof. dr. G. Essen

Vice- voorzitter: prof. dr. C. Hermans

Secretaris: mw. drs. J. Wolff

Overige leden: prof.dr. A. van den Hoogen, prof. dr. P. van der Velde

De standaardtermijn waarbinnen de examencommissie beslissingen neemt over verzoeken van studenten ten aanzien van o.a. hun programma is twee maanden. De commissie probeert alle verzoeken zo spoedig mogelijk na ontvangst af te handelen, maar kan niet uitsluiten dat het in sommige gevallen toch twee maanden duurt. Het is daarom van belang dergelijke verzoeken tijdig in te dienen.

Post bestemd voor de examencommissie kan worden afgegeven bij de studentenadministratie of worden verstuurd naar het facultaire postadres, ter attentie van de secretaris mw. drs. J. Wolff.

Inzagerecht en beroepsmogelijkheden

Inzagerecht

De student heeft het recht om inzage te krijgen in het beoordeelde tentamen (schriftelijk tentamen of werkstuk), gedurende ten minste zes weken na bekendmaking van de uitslag. Wanneer men het niet eens is met een tentamenuitslag, een beslissing van de examencommissie of zich onbillijk behandeld voelt, kan de student contact opnemen met de betrokken docent of met de secretaris van de examencommissie, mw. drs. J. Wolff.

Beroepsmogelijkheden

Wanneer het meningsverschil blijft bestaan, kan beroep worden aangetekend tegen een beschikking (een tentamenuitslag) of behandeling bij het College van Beroep voor de Examens (CBE). De beschikking/behandeling moet in strijd zijn met de Onderwijs- en Examenregeling (OER), dan wel in strijd met de redelijkheid of billijkheid. Het beroep dient schriftelijk te worden ingediend binnen 4 weken nadat de beschikking is bekendgemaakt of de behandeling heeft plaatsgevonden. Bij de Dienst Studentenzaken is een modelberoepschrift verkrijgbaar. Bovendien kunnen de studentendecanen helpen bij het opstellen van een beroepschrift. Wanneer het beroep ontvankelijk wordt verklaard, bekijkt het CBE of een oplossing of compromis mogelijk is. Is dat niet het geval, dan zal uiteindelijk het CBE - na beide partijen te hebben gehoord - een bindende uitspraak doen. Meer informatie over het College van Beroep kan verkregen worden bij de studieadviseur en is te vinden in het Studentenstatuut (www.ru.nl/studentenstatuut).

Studiepunten en studielast

De studielast van een opleiding wordt uitgedrukt in studiepunten. Een studiepoint volgens het European Credit Transfer System (ECTS) staat voor 28 uur studiebelasting. De studielast van elk programmaonderdeel staat in de studiegids vermeld bij de cursusbeschrijving.

Studiebelastingen omvatten contacturen, voorbereidings- en verwerkingstijd van de collegestof (zoals het lezen van teksten, maken van opdrachten, voorbereiden van een

presentatie en het uitwerken van collegeaantekeningen) en voorbereidingstijd op het tentamen of het schrijven van een werkstuk. Met betrekking tot de studiebelasting van te bestuderen literatuur (naast de literatuur besproken in de colleges), geldt de volgende verdeelsleutel: 1 studiebelastinguur = 5 à 7 pagina's literatuur (afhankelijk van de moeilijkheidsgraad), exclusief de literatuur behandeld in de colleges.

Voltijd studie

Een voltijds studiejaar omvat 60 studiepunten. Voor een voltijdstudent bedraagt de studieduur van de bacheloropleiding religiestudies 3 jaar en van de masteropleiding religiestudies of spiritualiteit 1 jaar. De onderwijscontacturen van de voltijd-masteropleiding zijn samen met de deeltijdopleiding op dinsdag en woensdag geroosterd. De onderwijscontacturen van de voltijd-bacheloropleiding zijn overdag van maandag tot vrijdag geroosterd. Voltijdstudenten moeten rekening houden met 40 uren studiebelasting per week.

Deeltijd studie

Een deeltijd studiejaar omvat 34 à 40 studiepunten. Voor een deeltijdstudent bedraagt de studieduur van de bacheloropleiding religiestudies 4,5 jaar en van de masteropleiding religiestudies of spiritualiteit 1,5 jaar. De onderwijscontacturen voor de deeltijd-bacheloropleiding vinden plaats op dinsdag- en woensdagavond van 17.45 tot 21.30 uur. De contacturen van de deeltijd-masteropleiding is samen met de voltijdopleiding op dinsdag en woensdag geroosterd. Deeltijdstudenten moeten rekening houden met 8 contacturen en 16 à 19 uren zelfstudie per week.

Cursusregelingen

Verplicht aanmelden voor cursussen

U dient zich uiterlijk 7 dagen voor de aanvang van iedere cursus elektronisch aan te melden via KISS (Internetdiensten voor studenten): www.ru.nl/kiss. Inschrijving via KISS voor cursussen is verplicht en noodzakelijk. Wanneer u zich niet tijdig/volgens de regels inschrijft heeft dit consequenties voor u. Indien u te laat bent met inschrijven dient u een boete van 5 euro te betalen bij de studentenadministratie. Pas na betaling van de boete zult u worden ingeschreven in de cursus en krijgt u toegang tot Blackboard.

Bij onvoldoende aanmeldingen kan een cursus worden geschrapt of kunnen de contacturen van een specifiek programmaonderdeel worden gereduceerd. Studenten die zich niet aan de aanmeldingstermijn houden, lopen bovendien het risico dat er voor hen geen studiehandleiding, reader of ander lesmateriaal beschikbaar is. Studenten die zich niet hebben ingeschreven voor het college ontvangen als laatst een cursushandleiding.

Voor meer informatie over inschrijving via KISS, zie de paragraaf 'Studievoorzieningen' in het hoofdstuk 'Voorzieningen voor studenten'. Met vragen over aanmeldingen voor cursussen kunt u terecht bij de studentenadministratie.

Inschrijven deeltijd- en voltijdonderwijs

Bij het samenstellen van het programma geldt in beginsel dat voltijd-studenten moeten kiezen voor het voltijd-programma en dat deeltijd-studenten moeten kiezen van het deeltijd-

programma. Deze regel geldt m.u.v. reeds gemaakte individuele afspraken c.q. nog te maken afspraken tussen student en de studentenadministratie.

Studenten die van deze regel willen afwijken dienen daartoe bij de studentenadministratie een beargumenteerd verzoek in; deze beoordeelt het verzoek; bij twijfel wordt advies gevraagd aan de opleidingscoördinator.

De volgende redenen zijn o.a. geldig:

1. Er zijn afspraken met een werkgever die gemaakt zijn voor een periode binnen de duur van deze overgangstijd (bewijs overleggen).
2. Er zijn gezinsomstandigheden die toepassing van deze regel belemmeren, omstandigheden betreffende de gezondheid van een of meer gezinsleden die bekend zijn bij de faculteit (studieadviseur) en waardoor tot dusverre reeds is 'gemixt' tussen het deeltijd- en het voltijd-programma.

Inschrijven voor masteronderwijs

U mag zich pas voor mastercursussen inschrijven als u uw bachelor heeft afgerond en ingeschreven staat in de master of als u in uw bachelor 20 EC of minder moet behalen. Deze 20 EC-regeling geldt niet voor de verkorte bachelor/instroomprogramma. U kunt bij de studentenadministratie een aanvraag tot het volgen van masteronderwijs indienen. Het formulier waarmee u dit kunt aanvragen, kunt u downloaden op Blackboard, onder 'formulieren'.

Aanwezigheidsplicht

Bij werkcolleges en practica geldt een aanwezigheidsplicht van ten minste vijfde van het aantal bijeenkomsten. Voor programmaonderdelen waar zelfstudie centraal staat, is aanwezigheid verplicht bij die onderdelen die als werkcollege of werkgroep zijn omschreven. Bij hoorcolleges is geen aanwezigheidsplicht, al wordt aanwezigheid wel met klem aangeraden.

Vrijstellingen

Vrijstellingen voor examenonderdelen zijn mogelijk als de student elders in het hoger onderwijs een onderdeel heeft voltooid dat qua inhoud, niveau en studielast overeenkomt met dat in de opleiding aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Aanvragen voor vrijstelling kunnen pas in behandeling worden genomen wanneer de student is ingeschreven aan de RU. Voor de beoordeling van vrijstellingsaanvragen kan de examencommissie advies inwinnen bij de betreffende vakdocent of de opleidingscoördinator. Het formulier waarmee u een vrijstelling kunt aanvragen, kunt u downloaden op Blackboard > 'formulieren'.

Tentamenregelingen

Verplicht inschrijven voor cursussen en tentamens

Inschrijving via KISS voor cursussen, werkstukken en tentamens (zowel eerste als twee gelegenheid) is verplicht. Wanneer u zich niet tijdig/volgens de regels inschrijft heeft dit consequenties voor u.

Verplicht aanmelden voor tentamens en werkstukken

Studenten dienen zich minimaal 7 dagen vóór het (her)tentamen of de inleverdatum van het werkstuk of takehometentamen aan te melden via KISS: www.ru.nl/kiss.

Indien men te laat is voor inschrijving en toch aan het tentamen wil deelnemen/het werkstuk wil indienen, dan kan de docent de student toevoegen aan de deelnemerslijst. Na afloop van het tentamen/na indiening van het werkstuk dient de student een boete van 5 euro per tentamen te betalen bij de studentenadministratie. Pas wanneer de boete is betaald, wordt het resultaat administratief verwerkt. Tot die tijd vindt u als uitslag bij uw vak de code 'GU' (geen uitslag).

De (her-)tentamens vinden plaats in de tentamenweken zoals in het academisch jaarrooster achterin de gids aangegeven. Datum en tijdstip van tentamens worden tijdig op de website bekend gemaakt. Heeft zich 7 dagen vóór de geplande datum van het tentamen niemand aangemeld, dan vindt het tentamen geen doorgang. Dit betekent dat het hertentamen de enige tentamenmogelijkheid in het betreffende academisch jaar is.

Werkstukken die niet bij de eerste inleverdatum worden ingeleverd, kunnen bij de tweede datum worden ingeleverd. Werkstukken die in de tussenliggende periode bij de docent worden ingeleverd, worden pas na de tweede inleverdatum nagekeken.

Voor alle programmaonderdelen zijn twee tentamengelegenheden. De student wordt met klem aangeraden om van de eerste tentamengelegenheid gebruik te maken. Indien men enkel gebruik maakt van de tweede tentamengelegenheid, is dit tevens de enige gelegenheid.

Tentamens voltijd/deeltijd

Indien in één semester zowel een voltijd als een deeltijdvak van eenzelfde cursus wordt aangeboden zullen de hertentamens van dit vak plaatsvinden op het deeltijdtijdstip. Tijdstip en locatie van tentamens kunt u vinden op www.ru.nl/rooster.

Deeltentamens

De onderwijsdirecteuren hebben op advies van de OLC de beslissing genomen om de regeling rond de deeltentamens van een aantal geselecteerde vakken (van de bachelor theologie en religiestudies) zodanig vast te stellen dat problemen, die vorig jaar door onduidelijkheden rond deze deeltentamens zijn ontstaan, kunnen worden voorkomen.

In de bacheloropleidingen theologie en religiestudies wordt een aantal vakken aangeboden die door twee docenten worden verzorgd en die twee duidelijk onderscheiden onderdelen omvatten:

- Inleiding OT/NT
- Kwantitatieve en kwalitatieve methoden
- Hermeneutische en literaire methoden
- Historische en Comparatieve methoden
- Bronteksten OT/Jodendom
- Bronteksten NT/Islam

De volgende regeling geldt sinds 1 september 2009: De toetsing van de geselecteerde bachelorcolleges vindt plaats m.b.v. twee deeltentamens (zowel voor vt- als ook voor dt-colleges) die afzonderlijk met minimaal een 5.6 afgesloten dienen te worden en samen één eindresultaat (gemiddelde) opleveren. Het eerste deeltentamen vindt plaats in de tentamenweken aan het einde van blok I resp. blok III en wordt gepland door de administratie. Het tweede deeltentamen vindt plaats in de tentamenweken aan het einde van blok II resp. blok IV. De administratie zal het deeltentamen, zoals gebruikelijk, zoveel mogelijk op dezelfde dag en tijdstip als het college plannen. Het resultaat moet binnen vijftien werkdagen worden bekend gemaakt in het 'gradebook' van Blackboard (penvoerder beheert de resultaten).

Een deeltentamen duurt 60 minuten. Een herkansing van een deeltentamen is mogelijk. De herkansing vindt plaats in de hertentamenweken (aan het einde van blok III en in augustus). Een hertentamen wordt tijdens de dt-college-uren aangeboden en omvat twee keer 60 minuten. Deze eventuele hertentamens hebben betrekking op dat onderdeel dat onvoldoende gemaakt is of herkanst wenst te worden. Haalt een student ook bij de herkansing niet het betreffende deeltentamen, wordt het tentamen als onvoldoende beoordeeld. De student kan het hele tentamen een jaar later opnieuw doen. De beroepstermijn is alleen van toepassing op het totale tentamen.

Beoordeling tentamens en werkstukken

De beoordeling van tentamens en werkstukken wordt in cijfers uitgedrukt op een schaal van 1 tot 10 (met een nauwkeurigheid van 1 cijfer na de komma). De minimale score voor een voldoende is 5,6. Uiterlijk drie weken na het tentamen wordt de beoordeling door de examinator aan de studentenadministratie bezorgd.

Examenregelingen: Aanmelden voor propedeuse-, bachelor- of masterexamen

Propedeuse

Nadat men alle onderdelen van de propedeuse succesvol heeft afgewikkeld, krijgt men het propedeusegetuigschrift uitgereikt. De studenten worden verzocht zich te melden bij de studentenadministratie zodra ze verwachten aan de eerstkomende diploma-uitreiking te kunnen deelnemen, uiterlijk 6 weken voor die uitreiking. Doorgaans vindt tweemaal per jaar

een uitreiking plaats, in het academisch jaar 2010-2011 op 25 november 2010 en 21 april 2011.

De namen van alle studenten die bij de uitreiking een diploma ontvangen, worden gepubliceerd op de website en op blackboard.

Bachelor

De student meldt zich bij de facultaire studentenadministratie nadat hij het laatste onderdeel van de (verkorte) bachelor heeft behaald, uiterlijk 6 weken voor de eerstvolgende diploma-uitreiking. De examencommissie stelt vast of aan alle eisen is voldaan en besluit tot toekenning van het diploma. De studentenadministratie verzorgt de aanvraag bij Bureau Examens. De student ontvangt te zijner tijd een uitnodiging voor de uitreiking die tweemaal per jaar plaatsvindt, te weten op 25 november 2010 en 21 april 2011.

De namen van alle studenten die bij de uitreiking een diploma ontvangen, worden gepubliceerd op de website en op blackboard.

Master

De student houdt te allen tijde rekening met een minimale afstudeertermijn van twee maanden en meldt zich ruim vóór aanvang van deze termijn bij de studieadviseur/studentenadministratie. Voordat de student aan zijn scriptie begint, dient deze een afspraak te maken bij de studieadviseur, mw. Jeannette Wolff. Daar ontvangt de student een uitgebreide werkwijzer t.b.v. de procedures. De examencommissie start de beoordelingsprocedure en besluit tot toekenning van het diploma wanneer aan alle eisen is voldaan. De student meldt zich vervolgens met de verklaring van de examencommissie bij het Universitair Bureau Examens (Comeniuslaan 4, op werkdagen geopend van 10.00-12.00 uur). Naast deze verklaring moet de student zijn collegekaart overleggen. Het examen waarbij de scriptie wordt verdedigd vindt plaats minimaal vier weken na aanmelding bij Bureau Examens.

De namen van alle studenten die bij de uitreiking een diploma ontvangen, worden gepubliceerd op de website en op blackboard.

Judicium

De examencommissie beoordeelt of aan getuigschrift van het propedeutisch, bachelor- of masterexamen een onderscheiding wordt toegekend. Hierbij kunnen de volgende judicia worden toegekend: bene meritum, cum laude en summa cum laude. Voor meer informatie over de regels ten aanzien van het toekennen van de judicia, zie de website onder 'informatie voor studenten' > 'studiegidsen en OER'.

2.3 Kwaliteitszorg

Het onderwijs wordt onder verantwoordelijkheid van de directeur onderwijs regelmatig getoetst op kwaliteit middels een aantal evaluatieprocedures. Deze omvatten evaluaties van de afzonderlijke programmaonderdelen door studenten, semesterevaluaties van de opleiding met studenten en monitorbijeenkomsten per opleiding en semesterevaluaties met docenten. De resultaten van de evaluaties worden besproken in de opleidingscommissie. Eventuele knelpunten of problemen worden, eventueel vergezeld van een advies, ter kennis gebracht van de onderwijsdirecteur en de opleidingscoördinatoren.

De opleidingscoördinator houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs, met name met het oog op de samenhang tussen de onderdelen. Hij draagt zorg voor een goede uitvoering van het onderwijs en neemt initiatieven gericht op de verdere ontwikkeling en verbetering van het onderwijs.

De opleidingscoördinator stelt jaarlijks een onderwijsjaarverslag op, dat de basis vormt van de te vervaardigen 'zelfstudie' voor de periodieke onderwijsvisiteatie waarbij de opleidingen in een bepaalde discipline landelijk worden beoordeeld.

Directeur onderwijs : dr. M. Scherer-Rath.

Opleidingscoördinatoren:

Bachelor Religiestudies:	dr. M. Scherer-Rath
Master Religiestudies - Onderzoek:	dr. M. Scherer-Rath
Master Religiestudies - Geestelijke Verzorging:	prof. dr. J. Schilderman
Master Religiestudies - Religie & Beleid:	prof. dr. F. Wijsen
Master Religiestudies - Religie & Cultuur:	prof. dr. P. Nissen
Master Interreligieuze Spiritualiteitsstudies:	dr. E. Hense

3 Bestuur en organisatie

3.1 Bestuurlijke organisatie

Faculteit der Religiewetenschappen

De faculteit wordt geleid door de decaan. Deze is belast met de algehele leiding van de faculteit, in het bijzonder met het toezicht op de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek. De faculteit werkt nauw samen met de Faculteit der Theologie. De beide decanen stemmen hun beleid daarom in nauw overleg vast. De decanen oefenen het bestuur uit in een wekelijks overleg, het dagelijks bestuur, waarvoor zij gezamenlijk de agenda vaststellen. Aan dit overleg nemen behalve de beide decanen de directeur bedrijfsvoering, de secretaris en de studentassessor deel. Dit dagelijks bestuur overlegt periodiek met de directeuren onderwijs, de directeur onderzoek en de communicatiemedewerker.

Facultaire Unie Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen

De Faculteit der Religiewetenschappen vormt samen met de Faculteit der Theologie en de Faculteit der Filosofie de Facultaire Unie Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen. De unie is een samenwerkingsverband, gericht op:

- de bevordering van wetenschappelijk onderzoek en dienstverlening op het raakvlak van filosofie, theologie, religiewetenschappen en andere wetenschappen.
- één doelmatige bedrijfsvoering. De unie heeft daarom één gezamenlijk bureau

Het Soeterbeek Programma ressorteert direct onder de Facultaire Unie en is ondergebracht in het Bureau. Voor meer informatie over het Soeterbeek Programma, zie de gelijknamige paragraaf in dit hoofdstuk.

De faculteiten zijn autonoom op gebied van onderwijs en onderzoek. Het bestuur van de unie wordt gevormd door de drie decanen, van wie er één voorzitter en een ander vice-voorzitter is, de directeur bedrijfsvoering, de beide studentassessoren en de secretaris.

Decaan Faculteit der Religiewetenschappen: prof. dr. J.P. Wils

Directeur bedrijfsvoering: drs. C.M.J. Herwijn

Secretaris: mr. A.J.M. Hustinx

Leerstoelen

De wetenschappelijke activiteiten van de faculteit zijn langs disciplinaire lijnen verdeeld in een aantal vakgebieden. Deze vakgebieden zijn ondergebracht in kernleerstoelen die bestaan uit een aantal verwante leeropdrachten. Een kernleerstoel omvat gewone, persoonsgebonden en bijzondere leeropdrachten, en bestaat uit de hoogleraren en overige medewerkers van het wetenschappelijk personeel op een bepaald vakgebied of combinatie van vakgebieden. Een overzicht van de kernleerstoelen en de leeropdrachten vind je op www.ru.nl/religiewetenschappen (onder 'Faculteit' > 'Leerstoelen').

3.2 Medezeggenschap

De medezeggenschap krijgt gestalte in de onderdeelcommissie, de facultaire studentenraad, de Facultaire Gezamenlijke Vergadering en de opleidingscommissie. Voor de Facultaire Unie Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen is er één onderdeelcommissie, één studentenraad en één Facultaire Gezamenlijke Vergadering, met drie kiesgroepen: filosofie, theologie/ religiewetenschappen, bureau.

De Facultaire Studentenraad

De Facultaire Studentenraad (FSR) wordt gekozen door de studenten die bij de faculteit staan ingeschreven. De Facultaire Unie Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen kent één gemeenschappelijke studentenraad bestaande uit twee kiesgroepen: de kiesgroep filosofie (4 leden) en de kiesgroep theologie/religiewetenschappen (4 leden). De FSR oefent zijn bevoegdheden uit in een overlegvergadering met de decaan.

- De FSR heeft instemmingsrecht op de volgende punten:
 - a. de uitvoering van de kwaliteitszorg op het gebied van het onderwijs
 - b. het beleid met betrekking tot de studenten en de studentenvoorzieningen in de faculteit.
- Daarnaast is de FSR bevoegd standpunten kenbaar te maken en voorstellen te doen met betrekking tot de uitvoering van het onderwijs en de aangelegenheden als hierboven bedoeld.

De FSR oefent daarnaast, samen met de Onderdeelcommissie (vertegenwoordigers van personeel), een aantal medezeggenschapsrechten uit in de zogenaamde Facultaire Gezamenlijke Vergadering (FGV). De Facultaire Unie kent één gemeenschappelijke FGV, met drie kiesgroepen: filosofie (8 leden), theologie/religiewetenschappen (8 leden), en bureau van de Facultaire Unie (3 leden).

- De FGV bespreekt het algemene beleid van de faculteit met de faculteitsleiding (decaan).
- De FGV heeft instemmingsrecht op elke wijziging van de Onderwijs- en Examenregeling en de wijze waarop de kwaliteit van onderwijs binnen de faculteit wordt bewaakt.

De medezeggenschap wordt uitgeoefend in een overlegvergadering met de betrokken decanen. In de praktijk komt de FSR niet afzonderlijk bijeen maar wordt er steeds overlegd in de bredere context van de FGV. De agenda wordt in overleg met o.a. de FSR opgesteld door de decanen.

Voor een overzicht van de leden van de FSR, zie de website, onder 'bestuur en inspraak' > 'overlegorganen'.

Opleidingscommissie

De faculteit heeft één opleidingscommissie. In de opleidingscommissie wordt iedere opleiding vertegenwoordigd door een docent (benoemd door de decaan) en een student (gekozen door de studenten). Namens de decaan voert de directeur onderwijs overleg met de opleidingscommissie. In praktijk wordt gezamenlijk vergaderd met de opleidingscommissie theologie.

De opleidingscommissie kent de volgende taken en bevoegdheden:

- advies uitbrengen over de onderwijs- en examenregeling;
- jaarlijks beoordelen van de uitvoering van de onderwijs- en examenregeling;
- kwaliteitszorg op het gebied van onderwijs;
- advies uitbrengen aan decaan en/of directeur onderwijs betreffende alle onderwijsaangelegenheden.

Voor een overzicht van de leden van de opleidingscommissie, zie de website, onder 'bestuur en inspraak' > 'overlegorganen'.

Vergoeding bestuurs- en commissiewerk

De Facultaire Unie kent een regeling voor vergoeding voor bestuurswerk door studenten. Deze regeling kent de volgende bedragen toe: de studentassessoren van de Facultaire Unie ontvangen een geïndexeerde honorering van 1/4 van de maximale studiefinanciering voor een alleenstaande uitwonende student. Studentassessoren die gebruikmaken van een bestuursbeurs kunnen geen aanspraak maken op deze honorering;

1. leden van de Facultaire Studentenraad ontvangen een geïndexeerde honorering van 1/20 van de maximale studiefinanciering voor een alleenstaande uitwonende student, plus een onkostenvergoeding van € 147,48 per jaar;
2. studentleden van de Opleidingscommissie ontvangen een vergoeding van € 37,50 per bijgewoonde vergadering
3. studenten die aanspraak kunnen maken op verschillende honoreringen en/of vergoedingen op grond van deze regeling hebben slechts recht op de hoogste honorering en/of vergoeding.

3.3 Soeterbeeck Programma

Het Soeterbeeck Programma van de Radboud Universiteit Nijmegen nodigt wetenschappers van de Radboud Universiteit Nijmegen, nationale en internationale denkers uit om tijdens lezingen, debatten en symposia hun filosofische en levensbeschouwelijke visie te geven op wetenschap en actualiteit. In gesprek met elkaar, met studenten en met medewerkers van de Radboud Universiteit en met het algemene publiek komen deze sprekers tot oorspronkelijke benaderingen van actuele vragen over wetenschap, politiek, religie, kunst en cultuur.

Het Soeterbeeck Programma is onderdeel van de Facultaire Unie Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen. Studenten van deze faculteiten hebben dan ook ruim de gelegenheid in contact te komen met gerenommeerde sprekers. Zij vormen een van de eerste doelgroepen

voor alle activiteiten, maar vaak ook voor kleinschalige verdiepende seminars voorafgaand aan publiekslezingen. De toegang is voor studenten meestal gratis.

Afgelopen jaren spraken internationale filosofen als Michael Walzer, Avishai Margalit en Peter Sloterdijk over politiek-filosofische onderwerpen. Thema's van symposia, lezingen en (film)debatten waren bijvoorbeeld: populisme, seks en religie, het verschil tussen hoge- en lage cultuur en de grenzen tussen mens en dier.

Kijk op www.ru.nl/soeterbeeckprogramma voor het volledige activiteitenoverzicht, geef je op voor de nieuwsbrief of voeg het Soeterbeeck Programma toe als 'organisation' op Blackboard.

4 Voorzieningen voor studenten

4.1 Informatievoorziening

Communicatie met studenten

Mededelingen over onderwijs of aankondigingen over algemene facultaire zaken worden via blackboard (<http://blackboard.ru.nl/>) gecommuniceerd. Zorg ervoor dat u regelmatig blackboard raadpleegt.

Om er voor te zorgen dat de berichten u bereiken, bent u verplicht om gebruik te maken van uw universitaire e-mail account (naam@student.ru.nl). Studenten worden geacht deze account te gebruiken of berichten van de universitaire mail naar een ander adres te laten doorsturen. Nadere informatie hierover is te vinden op www.ru.nl/kiss onder 'Veelgestelde vragen'. Voor vragen en problemen met het KISS-account, neem contact op met de Centrale Studentenbalie (024- 361 23 45) of e-mail: helpdesk@student.ru.nl.

Website

Informatie over de faculteiten de opleiding is te vinden op de facultaire website www.ru.nl/religiewetenschappen.

Rooster

Roosters van de verschillende opleidingen zijn te raadplegen op www.ru.nl/rooster

Receptie

De receptie van de faculteit is te vinden op de 15e verdieping van het Erasmusgebouw. Hier kan men terecht voor algemene informatie. Studenten met meer specifieke vragen kunnen bij de receptie worden doorverwezen naar de studentenadministratie. Telefoon: 024 - 3612476

E-mail: receptie@unie.ru.nl

Openingstijden: Maandag tot en met vrijdag van 08.30 tot 17.00 uur

Post en postvakken

Post voor docenten kunt u afgeven bij de receptie, van maandag tot en met vrijdag van 08.30 tot 17.00u.

De postvakken van studenten zijn geplaatst in de gang voor de studentenadministratie op de 15e verdieping.

Bulletin

Iedere maand brengt de faculteit een bulletin uit, bestemd voor alle studenten en medewerkers. Alle medewerkers en studenten ontvangen het bulletin in hun postvak. Het bulletin biedt actuele informatie over onder meer verslagen en aankondigingen van symposia, studiereizen en andere bijeenkomsten, bestuursaangelegenheden, studentenzaken en activiteiten van faculteitsvereniging Awaz.

4.2 Studentenadministratie

De studentenadministratie zorgt voor de registratie van de studievoortgang (behaalde tentamens en examens) van elke student. Studenten kunnen bij de studentenadministratie terecht met vragen over de studievoortgang, cursussen, examens, de studiegids etc. De studentenadministratie is tevens de plaats voor het maken van een afspraak met de studieadviseur.

Geopend:

Maandag 09.00-16.30

Dinsdag en woensdag 10.00-18.00

Donderdag 09.00-16.30

Medewerker: Mw. Marianne Peters-Boekhoorn

E-mail: M.Peters@unie.ru.nl

Bezoekadres: Erasmusplein 1 (Erasmusgebouw), kamer 15.26

Tel. 024- 361 55 32

Fax 024- 361 18 02

Postadres:

Studentenadministratie Theologie en Religiestudies

Postbus 9103

6500 HD Nijmegen

Met vragen over collegeroosters en tentamenroosters (voor zover niet op de rooster website beschikbaar) kunnen studenten terecht bij mw. Maïté Tjon A Hie.

Medewerker: Mw. Maïté Tjon A Hie

E-mail: M.Tjonahie@unie.ru.nl

Kamer 15.27

Tel. 024- 361 21 46

4.3 Studieadviseur

De studieadviseur is beschikbaar voor algemene vragen over de studie, keuzetrajecten met betrekking tot vervolgstudie en beroep, voortgangsproblemen, studiemotivatie, etc. De studieadviseur werkt nauw samen met de centrale Dienst Studentenzaken van de universiteit, vooral met de studentendecanen. Informatie uit de gesprekken met de studieadviseur wordt vertrouwelijk behandeld.

Studieadviseur:

Mw. drs. Jeannette Wolff, e-mail: studieadviseur@rs.ru.nl

Erasmusplein 1 (Erasmusgebouw), kamer 15.22A

Tel. 024- 361 55 32

Spreekuur: Dinsdag en woensdag van 13.00-17.00 uur.

Afspraken dienen via de studentenadministratie gemaakt te worden. Bij uitzondering is op andere tijdstippen dan hierboven vermeld een afspraak mogelijk.

Studenten kunnen het hele jaar door hun studievoortgang bewaken via Kiss. Als de studievoortgang achterblijft worden studenten met klem geadviseerd zo spoedig mogelijk contact op te nemen met de studieadviseur. Ook kan de studieadviseur studenten oproepen voor een gesprek om struikelblokken te bespreken.

4.4 Studeren in het buitenland

Er bestaan verschillende mogelijkheden om na de propedeuse een deel van de studie in het buitenland door te brengen. Naast motieven als zelfstandigheid, verbreding en verdieping van ervaring, contact met andere culturen en talen, heeft studeren in het buitenland het voordeel dat men met andere tradities van theologiebeoefening of met andere godsdiensten in aanraking komt. Daarnaast kan het thema van afstuderen een aanleiding zijn om een buitenlandse universiteit op te zoeken waar specialisten terzake te vinden zijn. De docent bij wie men wil afstuderen, kan hierover advies verstrekken.

De behaalde studiepunten aan de buitenlandse universiteit kunnen worden erkend door de opleiding in Nijmegen. Neem hiervoor ruim vóór vertrek contact op met het facultaire International Office en de studieadviseur. Het buitenlandse vakkenpakket dient te worden goedgekeurd door de examencommissie. De duur van de studieperiode in het buitenland is minimaal 3 maanden en maximaal 1 academisch jaar.

Erasmus / Life Long Learning Programma

Studenten kunnen via het Erasmus/Life Long Learning Programma naar een universiteit in Europa waarmee de universiteit een uitwisselingsovereenkomst heeft. Studenten ontvangen - bovenop eventuele studiefinanciering- een beurs die tegemoet komt in de reiskosten en mogelijk hogere kosten van levensonderhoud. Erasmusstudenten blijven ingeschreven aan de Radboud Universiteit Nijmegen, waar men ook het collegegeld betaalt. Aan de buitenlandse instelling hoeft geen collegegeld te worden betaald. De faculteit heeft overeenkomsten met de theologische faculteiten van de volgende universiteiten:

- Katholieke Universiteit Leuven, België
- Universiteit Antwerpen, België
- Eberhard-Karls-Universität Tübingen, Duitsland
- Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg , Duitsland
- Albert-Ludwigs-Universität Freiburg in Breisgau, Freiburg, Duitsland
- Ruhr Universität Bochum, Duitsland
- Université Marc Bloch - Strasbourg II, Frankrijk
- University of Winchester, Groot-Brittannië
- University of Edinburgh, Groot-Brittannië
- Sapienza Università di Roma, Italië
- Hogeskoln i Agder, Kristiansand, Noorwegen
- Katholisch-Theologische Privatuniversität Linz, Oostenrijk
- Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawla II, Lublin, Polen

- Uniwersytet Im. Adama Mickiewicza, Poznan, Polen
- Uniwersytet Jagiellonski, Krakow, Polen
- Universitatea 'Babes-Bolyai' din Cluj-Napoca, Roemenië
- Universitatea de Vest din Timisoara, Roemenië
- Univerzita Karlova, Praag, Tsjechië
- Jihoceská Univerzita v Ceskych Budejovicich, Tsjechië
- Istanbul Üniversitesi, Istanbul, Turkije
- Uludag University, Bursa, Turkije
- Universität Bern, Zwitserland
- Université de Fribourg, Zwitserland
- Universität Bern, Zwitserland

Overige beurzenprogramma's

Ook voor een studieverblijf buiten Europa zijn er beursmogelijkheden. Kijk hiervoor op de website van de faculteit www.ru.nl/theologie > 'Onderwijs' > 'Studeren in het buitenland' of kijk op de website van het centrale International Office van de universiteit: www.ru.nl/io/internationalisering.

Meer informatie

Studenten die graag een periode in het buitenland zouden studeren, en die meer informatie over uitwisselingsmogelijkheden en beurzenprogramma's willen krijgen, kunnen contact opnemen met het facultaire International Office. Wanneer er een concreet plan voor de buitenlandse studieperiode ligt, dient de studieadviseur toestemming van de examencommissie aan te vragen.

International Office van de Facultaire Unie:

mw. drs. G. de Jong

kamer 15.25

tel. 024-3612737

g.dejong@unie.ru.nl

Mw. drs. G. de Jong verwijst eventueel door naar de facultaire coördinator internationalisering prof. dr. F. Wijsen; kamer 14.11; Tel. 024- 361 24 89; f.wijsen@rs.ru.nl. In samenwerking met de Faculteit der Filosofie wordt er een keer per jaar, in oktober, in het kader van de Universitaire Wil Weg Week, een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd over studeren in het buitenland. De bijeenkomst wordt tijdig aangekondigd via o.a. de website en Blackboard.

4.5 Studievoorzieningen

Universiteitsbibliotheek

De boekencollecties van de faculteiten Letteren, Filosofie en Theologie (de Humaniora-collecties) zijn open opgesteld te vinden in "De Verdieping" (-1) van de Centrale Bibliotheek, Erasmuslaan 36. Studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen kunnen boeken lenen met hun collegekaart. Niet uitgeleend worden: tijdschriften, losbladige publicaties en boeken met gekleurd etiket. De bibliotheek beschikt over uitstekende computerfaciliteiten (met toegang tot internet, printer en scanner) en werkkamers.

Voor meer informatie over leenreglement, zoeksystemen, catalogi, openingstijden en andere vestigingen van de universiteitsbibliotheek, zie www.ru.nl/ubn of bel met 024- 361 24 37 (uitleen).

Computervoorzieningen

Studenten religiewetenschappen kunnen op verschillende plekken op de campus terecht voor computerfaciliteiten:

- Op kamer 12.23 van het Erasmusgebouw is een computerruimte beschikbaar die exclusief is bestemd voor studenten van de faculteiten theologie, religiewetenschappen en filosofie. Openingstijden zijn gelijk aan die van het Erasmusgebouw.
- Het Multimedia Studiecentrum op de eerste etage van het Erasmusgebouw. Computers hebben toegang tot internet en (kleuren-)printer. Tevens is een scanner beschikbaar. Elke gebruiker heeft met een MMS-account beschikking over 20 MB persoonlijke schijfruimte op de server. Het centrum is van maandag tot met donderdag geopend van 9.00 tot 19.00 uur, op vrijdag tot 17.00 uur. Voor meer informatie www.ru.nl/mms.
- De benedenverdieping (-1) van de Centrale Bibliotheek aan de Erasmuslaan 36. Openingstijden zijn gelijk aan die van de Humaniora Bibliotheek.

Dictatencentrale

Veel onderwijsmateriaal (literatuur die in het college behandeld wordt en/of tot de tentamenstof behoort) is niet in de boekhandel verkrijgbaar. Deze literatuur wordt door de docent geschreven of samengesteld en alleen voor het te volgen onderwijs en het af te leggen tentamen ter beschikking gesteld. Door gebruik te maken van een zogenaamd Printing on Demand systeem worden vraag en aanbod van dictaten precies op elkaar afgestemd. Dictaten en syllabi worden voortaan pas geproduceerd nadat je die online hebt besteld (en betaald) in de speciale dictatenwebwinkel.

Let op: de readers zijn gepersonifieerd. Dat betekent dat jouw naam op de door jou bestelde readers wordt afgedrukt. Dit houdt dat als je eenmaal iets hebt besteld, dit niet geannuleerd, geruild of geretourneerd kan worden.

Let op: eerstejaars studenten dienen hun readers vanaf heden ook via de online webwinkel te bestellen en betalen.

De webwinkel van de dictatencentrale is te vinden op: www.ru-bestel.nl

Het adres van de Dictatencentrale waar de bestellingen afgehaald kunnen worden is:

Bezoekadres: Thomas van Aquinostraat 2
Telefoon: 024 - 361 62 50
E-mail: dictatencentrale@fb.ru.nl
Website: www.ru-bestel.nl (Via deze site kunt u het benodigde dictaat bestellen (en betalen) en binnen 5 werkdagen afhalen in de Dictatencentrale.
Openingstijd: Maandag tot en met donderdag van 9.00 tot 16.30 uur. Vrijdag van 09.00 tot 13.00 uur. Tijdens collegevrije perioden variabele openingstijden.

KISS (internetservice voor studenten): www.ru.nl/kiss

Iedere student van de Radboud Universiteit Nijmegen heeft toegang tot KISS. Via KISS kunnen studenten tentamenuitslagen raadplegen, inschrijven voor cursussen en tentamens, een adreswijziging doorgeven, e-mailen en een eigen webpagina maken. Ook wordt via KISS de maandelijkse nieuwsbrief van de Radboud Universiteit Nijmegen verzonden. Aan het begin van het eerste jaar krijgt iedere student informatie over de KISS-account toegestuurd met een persoonlijk activeringswachtwoord. Ben je je wachtwoord vergeten, dan kan een nieuw wachtwoord op vertoon van de collegekaart bij de Centrale Studentenbalie worden aangevraagd.

E-mail

Alle communicatie per e-mail van de faculteit en de universiteit wordt naar het @student.ru.nl-adres verzonden. Indien u een ander e-mailadres (vaker) gebruikt, stel dan via KISS in dat alle berichten vanaf het universitaire e-mailadres worden doorgestuurd naar uw persoonlijk e-mail adres. Anders kunt u veel informatie missen! Zie www.ru.nl/kiss > 'over KISS' > 'Veelgestelde vragen'.

Voor vragen en problemen met het KISS-account, neem contact op met de Centrale Studentenbalie (024- 361 23 45) of e-mail: helpdesk@student.ru.nl.

Blackboard

Blackboard is de digitale leeromgeving van de Radboud Universiteit Nijmegen waar iedere student toegang toe heeft. Blackboard is een hulpmiddel ter ondersteuning van de studie. Blackboard biedt onder meer plaats voor presentaties van lesmateriaal, bronverwijzingen, (Powerpoint) presentaties van colleges, achtergrondinformatie en verwijzingen naar internetsites elders. Meer informatie is terug te vinden op de Blackboardpagina: <http://blackboard.ru.nl/>

Studiegidsen

Op de site www.ru.nl/studiegids zijn alle studiegidsen van alle opleidingen aan de Radboud Universiteit te raadplegen. Ook de studiegidsen van de faculteiten Theologie en Religiewetenschappen kunt u hier vinden.

4.6 Studentenorganisaties

Awaz

Awaz is de faculteitsvereniging van studenten en docenten aan de Faculteit der Theologie en de Faculteit der Religiewetenschappen. 'Awaz' betekent in verschillende talen 'geluid', 'gerucht', 'muziek' en 'dat wat gaande is'. Een toepasselijke naam voor een sprankelende vereniging die leeft onder studenten en medewerkers. Omdat studeren meer is dan colleges volgen, werkstukken maken en tentamens afleggen, wil Awaz voorzien in die extra dingen die het studeren leuk maken. Dit doen we door het organiseren van verschillende activiteiten zoals gesprekken met docenten over hun eigen religiositeit en drijfveren, filmavonden, excursies, debatavonden, studiereizen, het jaarlijkse Open Podium en natuurlijk de maandelijks Awazborrels.

Lid worden van Awaz? Stuur een email aan: awaz@rs.ru.nl. De contributie bedraagt slechts € 10 per jaar. Voor meer informatie over Awaz, zie de website: <http://www.awaz.nl/>.

Mentoraat

Voor bachelorstudenten (voltijd en deeltijd) is het mentoraat ingericht met het oog op de motivatie voor de studie en de cohesie binnen de studentenpopulatie. Het mentoraat vindt plaats onder leiding van een lid van de staf. Er worden regelmatig bijeenkomsten en uitstapjes georganiseerd, vaak in samenwerking met Awaz. Het mentoraat vervult een signaalfunctie inzake vragen en behoeften met betrekking tot de opleiding. Activiteiten worden aangekondigd op de facultaire website en op <http://www.awaz.nl/>.

4.7 Dienst Studentenzaken

De Universitaire Dienst Studentenzaken geeft informatie op het gebied van studentenadministratie, studentenbegeleiding en studentencultuur. Het omvat diensten van studentendecanen, studentenpsychologen, de vertrouwenspersoon ongewenst gedrag, studievoordigheidstrainingen en het Informatiecentrum Bachelor/Master. Het aanmeldpunt is de Centrale Studentenalie.

Bij de Centrale Studentenalie kunt u terecht voor informatie over of een afspraak met de studentendecanen en de studentenpsychologen. Ook kunt u zich aanmelden voor een studievoordigheidstraining. Verder kunt u bij de Centrale Studentenalie terecht voor alle vragen met betrekking tot in- of uitschrijving aan de Radboud Universiteit Nijmegen, informatie over en aanvraag van het Afstudeer- of het Noodfonds, melding van studievertraging wegens bijzondere omstandigheden, informatie over studeren met een functiebeperking of chronische ziekte, basisinformatie over studiefinanciering, aanvragen van het afsluitend examen via het Examenbureau, en voor diverse folders, formulieren en brochures.

De Centrale Studentenalie is dagelijks geopend van 10.00 tot 17.00 uur, met uitzondering van de eerste vrijdagmiddag van elke maand. Adres: Comeniuslaan 4; Postbus 9102; 6500 HC Nijmegen. Tel. 024- 361 23 45 (van 8.30 tot 12.30 uur en 13.30 tot 17.00). E-mail: balie@dsz.ru.nl. Zie ook: www.ru.nl/studentenzaken.

Meer informatie over universitaire voorzieningen en diensten voor studenten is te vinden op www.ru.nl/studenten.

4.8 Studentkerk

De studentkerk ontwikkelt activiteiten ten dienste van de persoonlijke en religieuze vorming van studenten. Het studentenpastoraat is beschikbaar voor zinvragen met betrekking tot levenshouding, geloof, studie en toekomstperspectief. De studentkerk organiseert onder andere introducties, liturgische vieringen, ontmoetingen, gespreksgroepen, bezinningen en individuele hulp- en begeleidingsgesprekken.

Contacteer het team van de studentkerk voor meer informatie: Erasmuslaan 9 A, 6525 GE Nijmegen, Tel. 024- 361 91 88. Zie ook: www.ru.nl/studentenkerk.

5 Bacheloropleiding Religiestudies

5.1 Profiel, doelstelling en eindtermen

De bacheloropleiding religiestudies is een driejarige opleiding (180 EC) gericht op de ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes op het gebied van de wetenschappelijke bestudering van religies en (niet-religieuze) levensbeschouwingen. De nadruk ligt op de studie van wereldreligies in hun huidige maatschappelijke en culturele omgeving, waarbij met name de context van pluraliteit, de (anti-) globalisering en de (anti-) modernisering van belang is.

De studie van religies en levensbeschouwelijke tradities gebeurt vanuit een interdisciplinaire benadering waarbij 'interne' en 'externe' benaderingen worden gecombineerd. Binnen 'interne' benaderingen worden religies bestudeerd vanuit hun reflexieve zelfarticulaties van de bronteksten, geloofsopvattingen (inclusief waarheidsaanspraken), religieuze belevingen en praktijken, alsook de maatschappelijke en culturele uitingen daarvan. Binnen 'externe' benaderingen worden religieuze tradities bestudeerd met hun leer en overleveringen, hun geleefde praktijken en sociale organisaties, hun rituele en artistieke expressies, vanuit diverse godsdienstwetenschappelijke, filosofische en sociaalwetenschappelijke disciplines. De combinatie van diverse interne en externe perspectieven (d.i. perspectiefwisseling) gebeurt met het oog op comparativiteit en oordeelsvorming.

De opleiding religiestudies kent de volgende doelen en eindtermen:

Doelen

1. ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes op het gebied van de wetenschappelijke, interdisciplinaire bestudering van religies en (niet-religieuze) levensbeschouwingen; de combinatie van diverse interne en externe perspectieven gebeurt met het oog op comparativiteit en oordeelsvorming;
2. academische vorming, vooral kritische oordeelsvorming, communicatieve vaardigheden en leervaardigheden, en
3. voorbereiding voor een verdere studieloopbaan, met het recht op toegang tot de master religiestudies.

Eindtermen

1. a. Kennis van en inzicht in de ontstaansgeschiedenis en de actuele situatie van de wereldreligies, alsook van enkele levensbeschouwelijke tradities, inheemse religies en nieuwe religieuze bewegingen, en dit met betrekking tot hun bronteksten, doctrinele inhoud, religieuze praktijken, alsook de maatschappelijke en culturele uitingen daarvan.
 b. Kennis van en inzicht in enkele algemene (functionele en substantiële) theorieën van religie vanuit onderscheiden wetenschappelijke disciplines.
 c. Kennis van en inzicht in de geschiedenis van de verhoudingen en de interacties tussen de wereldreligies.

- d. Kennis van en inzicht in de actuele situatie van de verhoudingen en de interacties tussen de wereldreligies tegen de achtergrond van de (anti-) globalisering en de (anti-) modernisering.
 - e. Nadere specifieke kennis van en inzicht in de geschiedenis en de actuele situatie van de wereldreligies gericht op thematische zwaartepunten en met het oog op perspectiefwisseling en comparativiteit.
 - f. Kennis van en inzicht in de onderzoeksmethoden en -technieken van de wetenschappelijke studie van religie.
2. Toepassen van kennis van en inzicht in de religieuze tradities, hun interacties, en enkele onderzoeksmethoden en -technieken door nieuwe probleemsituaties adequaat te beschrijven en te analyseren.
 3. Oordeelsvorming aangaande (enkele specifieke) opvattingen, religieuze praktijken en maatschappelijke consequenties van religieuze tradities door relevante informatie te verzamelen en te interpreteren, en deze te evalueren tegen de achtergrond van interne en externe criteria.
 4. Mondeling en schriftelijk kunnen communiceren over religieuze kwesties, problemen en oplossingen met een gespecialiseerd en niet-gespecialiseerd publiek.
 5. Beschikken over leervaardigheden om relatief zelfstandig (nieuwe) informatie aangaande religieuze tradities te reproduceren, begrijpen, interpreteren, analyseren en evalueren.

5.2 Toelatingseisen en instroomregeling

Voor de bacheloropleiding Religiestudies gelden de volgende toelatingseisen:

1. Tot de propedeuse worden toegelaten zij die in het bezit zijn van het getuigschrift eindexamen/staatsexamen Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (VWO).
2. Bezitters van het getuigschrift eindexamen van een erkende instelling voor Hoger Beroeps Onderwijs (HBO), alsmede bezitters van een verklaring van onvoorwaardelijke overgang naar het tweede cursusjaar van een erkende instelling voor HBO met betrekking tot het studiejaar 1985-1986 of later, worden toegelaten onder dezelfde condities als bezitters van het VWO-getuigschrift. Hetzelfde geldt voor bezitters van een akte van bekwaamheid, verkregen aan een zgn. Nieuwe Leraren Opleiding (NLO) dan wel een akte van bekwaamheid tot het geven van Middelbaar Onderwijs (MO-akte);
3. Personen die de leeftijd van eenentwintig jaar hebben bereikt, kunnen - ongeacht hun eerdere opleiding - middels een 'colloquium doctum' toegang verkrijgen. Aanvragen daartoe moeten worden ingediend bij het College van Bestuur.

Een brochure met de exacte regeling en procedure van het colloquium doctum voor de bacheloropleiding Religiestudies is verkrijgbaar bij het onderwijssecretariaat. Het colloquium doctum dat je hebt behaald geldt voor de opleiding waarvoor je colloquium doctum hebt aangevraagd. Verander je van opleiding, dan dient er formeel een nieuw colloquium doctum aangevraagd te worden.

Instreamregeling bachelor voor studenten in het bezit van een WO-propedeuse of een tweedegraads HBO -diploma

De bachelor Religiestudies kent een instroomregeling voor studenten die reeds in het bezit zijn van specifieke diploma's. Voor studenten die een WO propedeusediploma of een HBO-diploma bezitten, is een verkort bachelorprogramma mogelijk van 120 EC. Voor studenten met een bachelor- of masterdiploma van een WO-opleiding is er een verkorte bachelor van 90 EC. De examencommissie stelt het uiteindelijke instroomprogramma voor de betreffende student vast. Hiertoe dient de student een verzoek om toelating (met kort dossier over de gevolgde opleidingen elders) in bij de examencommissie. Het overzicht van de verkorte bachelorprogramma's vindt u verderop in dit hoofdstuk, in de paragraaf 'Curriculum verkorte bachelor- en schakelprogramma's'. Nadere inlichtingen en overleg: drs. I. de Haes, coördinator voorlichting.

5.3 Structuur

Het curriculum is gestructureerd middels vier indelingscriteria:

1. Vooreerst komen op basis van een indeling van het materiële object (religies en levensbeschouwingen) naar verschillende religieuze tradities en nieuwe religieuze bewegingen een inleiding (eerste jaar) en meer uitgebreide bestudering van bronteksten (tweede jaar) van de verschillende wereldreligies aan bod. In het vak 'Nieuwe religieuze bewegingen en niet-geïnstitutionaliseerde religie' komen ook seculiere levensbeschouwingen aan de orde.
2. Ten tweede komt op grond van de onderscheiden onderzoeksmethoden en onderzoekstechnieken onderwijs in de modules 'onderzoeksmethoden' (ingedeeld naar kwantitatieve en kwalitatieve, hermeneutische en literaire, historische en comparatieve methoden) aan bod. De methodemodules worden in het tweede jaar aangeboden. Daaraan voorafgaand is er in het eerste jaar een college 'Wetenschapsfilosofie' en de module 'Theorieën van religie' dat een overzicht biedt van een aantal substantiële en functionele definities van religie, alsook verschillende benaderingswijzen presenteert.
3. Ten derde is er ruimte voor een module die recente onderzoeksthema's afkomstig uit de onderzoeksclusters van het facultaire onderzoeksprogramma behandelt. Deze module (dat eveneens wordt opgenomen in de masteropleiding) maakt de interdisciplinaire benadering van een thema expliciet mogelijk. De concrete thema's die in het curriculum behandeld worden, worden ieder jaar opnieuw vastgelegd om de actualiteit te kunnen waarborgen.
4. Tot slot zijn er modules (religiewetenschappelijke basisdisciplines, thematische religieuze vraagstukken, voorbereidingsmodules specialisatie) die vanuit het formele object kunnen worden ingedeeld naar onderscheiden dimensies of functies van religie. Daartoe worden een aantal dimensies van religie onderscheiden: een ideologische en ethische dimensie, een rituele dimensie, een institutionele dimensie, een experiëntiële dimensie, een esthetische dimensie, en een sociaal-politieke dimensie. Deze modules maken de interdisciplinaire benadering van een dimensie of thema expliciet mogelijk. Tegelijkertijd bieden ze een voldoende uitgebreid wetenschappelijk instrumentarium van

concepten, theorieën en methoden om comparatief en oordeelvormend onderwijs aangaande religieuze tradities mogelijk te maken.

Hiernaast omvat het curriculum vrije ruimte en een bachelorscriptie. De scriptie vormt tevens het eindproduct van deze opleiding.

5.4 Propedeuse

De propedeuse is het eerste jaar van de bachelorfase en heeft een drietal specifieke en nauw met elkaar samenhangende functies:

- een oriënterende functie: de propedeuse dient de student een goed beeld te geven van de gehele opleiding en de mate waarin de opleiding aansluit bij de capaciteiten en interesses van de student;
- een (tweeledige) selecterende functie: enerzijds beoordelen studenten zelf op basis van hun studie-ervaringen in het eerste jaar of ze al dan niet geschikt zijn voor de opleiding, anderzijds worden studenten door de opleiding beoordeeld op basis van hun studieresultaten, die steeds worden gezien in het licht van motivatie, studiehouding en persoonlijke omstandigheden;
- een verwijzende functie: studenten die, om welke reden dan ook, gedurende het eerste jaar van de opleiding tot de conclusie komen dat zij niet op de voor hen juiste plek zijn gestart, worden in de gelegenheid gesteld een weloverwogen overstap te maken naar een eventueel andere opleiding.

Tussentijds en definitief studieadvies

De "commissie studieadvies eerste jaar" brengt aan alle voltijd eerstejaars propedeusestudenten twee studieadviezen uit in de loop van het academisch jaar. Deze studieadviezen zijn dringend, maar niet bindend. Vóór 1 maart wordt een voorlopig studieadvies uitgebracht. Zo snel mogelijk na het bekend worden van de resultaten van de hertentamens in augustus wordt een tweede (definitief) studieadvies gegeven. Deze studieadviezen zijn bedoeld om de student te ondersteunen in de studiekeuze en in een vroeg stadium inzicht te verschaffen in de studiemogelijkheden en de te verwachten voortgang. De commissie baseert zich op de behaalde studieresultaten en eventuele persoonlijke omstandigheden die van invloed zijn geweest op de voortgang van de studie. In aansluiting op dit advies vindt doorgaans een gesprek plaats tussen de student en de studieadviseur. Studenten in de post-propedeutische fase van de bachelor en in de master ontvangen jaarlijks in het tweede semester een voortgangsformulier. Naar aanleiding van dit formulier én door monitoring van de studievoortgang, kan de studieadviseur een student uitnodigen voor een gesprek.

Uitreiking propedeusegetuigschriften

Nadat men alle onderdelen van de propedeuse succesvol heeft afgewikkeld, krijgt men het propedeusegetuigschrift uitgereikt. De studenten gelieve zich te melden bij de studentenadministratie zodra ze verwachten aan de eerstkomende diploma-uitreiking te kunnen deelnemen. Doorgaans vindt tweemaal per jaar een uitreiking plaats. In het academisch jaar 2010/2011 op 25 november 2010 en 21 april 2011.

Tutoraat

Voltijd propedeusestudenten dienen deel te nemen aan tutorgroepen. Het tutoraat is bedoeld om deze studenten te begeleiden in hun studie onder leiding van een ouderejaars student. Het tutoraat heeft tot doel (1) de studiestof met een ouderejaarsstudent te kunnen bespreken; (2) te informeren over praktische zaken en wegwijs te maken binnen de faculteit; (3) de mogelijkheid te bieden aan de studie gerelateerde zaken te bespreken; (4) de mogelijkheid te bieden problemen met de jaargroep en het programma te signaleren. Voor deeltijdstudenten worden apart enkele bijeenkomsten aangeboden.

5.5 Invulling vrije ruimte bachelor 2 en bachelor 3

In het tweede en het derde jaar van de bacheloropleiding dienen studenten studiepunten te halen in modules die niet tot het vastgestelde curriculum behoren. In totaal zijn er in de bacheloropleiding 20 EC aan andere vakken te besteden.

Studenten worden geacht jaarlijks in overleg met de studieadviseur een pakket met vakken samen te stellen. Studenten dienen hiertoe gebruik te maken van een formulier dat bij de studentenadministratie wordt ingediend en jaarlijks kan worden bijgesteld. Het formulier waarmee u een vrijstelling kunt aanvragen, kunt u downloaden op Blackboard > 'formulieren'.

Het pakket dient te bestaan uit onderdelen van verdiepend of gevorderd niveau. Het pakket dient een samenhangend geheel te vormen en aan te sluiten bij de ontwikkeling en belangstelling van de student. De Faculteit der Religiewetenschappen biedt met betrekking tot de invulling van de vrije ruimte een programma met overig onderwijs aan. In de vrije ruimte bestaat de mogelijkheid om een grondtaal van een van de wereldreligies te bestuderen. Zie voor alle overig onderwijs van de faculteit het hoofdstuk 'Overig cursusaanbod' in deze studiegids.

5.6 Talenonderwijs

Het is mogelijk om talenonderwijs te volgen om u verder te verdiepen in verschillende godsdiensten. Zo kunt u bijvoorbeeld Arabisch, Hebreeuws, Sanskrit, Syrisch en Koptisch leren in het kader van specialisaties op het terrein van bijvoorbeeld de Islam, het Jodendom, de Egyptische godsdiensten en het Hindoeïsme. Dit talenonderwijs maakt geen deel uit van het curriculum, maar kan wel worden gevolgd in het kader van de vrije ruimte in jaar 2 en 3. Hierbij dient u er rekening mee te houden dat talenonderwijs meer studie-uren vergt dan het gewone onderwijs.

De cursusbeschrijvingen van het aangeboden talenonderwijs zijn te vinden in het hoofdstuk 'Overig cursusaanbod'.

5.7 Vocational Counseling : loopbaanbegeleiding en beroepsvoorbereiding

De Faculteiten der Theologie en der Religiewetenschappen bieden een hoogwaardige opleiding in uiteenlopende afstudeervarianten. De formele beroepsuitgangen zijn die van leraar, geestelijk verzorger, beleidsconsulent diversiteit en cultuuradviseur. Onderzoek naar de beroepsperspectieven laat zien dat de beroepskansen groot maar ook divers zijn. Gezien de verschillende masters bestaat er onder studenten behoefte om meer begeleiding te krijgen in het krijgen van helderheid over hun loopbaanopbouw en de daarvoor vereiste voorwaarden. Daarbij komt dat veel studenten reeds beschikken over een HBO- of universitaire opleiding, maar hun carrière op grond van de opleiding theologie of religiestudies een wending willen geven. In dat verband bieden de Faculteiten der Theologie en der Religiewetenschappen de mogelijkheid om op deze punten begeleiding en ondersteuning in de vorm van 'vocational counseling' te krijgen. Het doel van 'vocational counseling' is: Het bij studenten helpen verhelderen van beroepsgebonden posities, rollen, activiteiten en ervaringen met het oog op de aansluiting van de studie op de arbeidsmarkt.

Het aanbod van 'vocational counseling' kent verschillende vormen. De groepsgebonden vorm is die van een drietal bijeenkomsten waarin een kleine groep van ca. 8 personen een programma doorloopt waarin op grond van een inventarisatie van dimensies van loopbaankeuze gezamenlijk wordt besproken hoe ieder zich de eigen loopbaan voorstelt. De groepsgebonden vorm maakt het mogelijk om verwachtingen duidelijker te expliciteren en te verantwoorden terwijl ook steun en brede feedback gegeven kan worden. Bovendien komt meer informatie over alternatieven beschikbaar en kan voorbeelderen ('modelling') plaatsvinden. De individuele werkvorm kan op de groepsvorm volgen indien persoonlijke omstandigheden - of een gebrekkig zicht op eigen interesses en capaciteiten - dit vergen. In een beperkt aantal sessies worden specifieke omstandigheden, verwachtingen, capaciteiten en problemen van de student besproken, eventueel aan de hand van de methode van 'vocational assessment'. Ten slotte is er nog de incidentele en extra-curriculaire vorm, waarbij alumni van de faculteit inleidingen verzorgen over hun huidige werkkring en waarin zij terugblikken op hun studententijd. Een dergelijke werkvorm biedt uitstekende mogelijkheden tot informatie, zichtverwerving op netwerken, 'modelling' en feedback.

Inschrijven: via Tis, code OTR730

Loopbaanconsulent:
prof.dr Hans Schilderman

Erasmusplein 1 (Erasmusgebouw 14.16)
T: 024 - 3612728
E: j.schilderman@rs.ru.nl

Stage

Studenten Religiestudies worden in het derde jaar van de Bachelor geïnformeerd over stagemogelijkheden binnen de verschillende mastervarianten. Stage is de meest concrete vorm van loopbaanbegeleiding en beroepsvoorbereiding omdat de studenten tijdens de stageperiode kennis maken met het werkveld en beroepsperspectieven.

Alumnipanel

Twee keer per jaar vindt een alumnipanel plaats. Tijdens deze bijeenkomst vertellen oud-studenten over hun ervaringen in de verschillende werkvelden.

Werkveldportaal

Op Blackboard is een werkveldportaal ingericht waarin studenten belangrijke informatie over de verschillende werkvelden kunnen vinden waarbinnen zij als afgestudeerden theologie of religiestudies kunnen solliciteren. U kunt de informatie vinden bij de algemene course voor studenten theologie en religiestudies.

5.8 Bachelorscriptie

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie. Het werkstuk bestaat uit een verhandeling over een thema dat binnen de vakken valt die in het bacheloronderwijs aan de orde worden gesteld. De bachelorscriptie omvat een studiebelasting van 10 studiepunten (280 uur = 7 voltijd weken). De bachelorscriptie biedt de student de mogelijkheid om zich te verdiepen in een specialistische vraagstelling van de religiewetenschappen en vormt een goede academische onderzoeks- en schrijfvoering ter voorbereiding op de afstudeerscriptie in de master-opleiding. De student kiest zelf een onderwerp en bepaalt het vakgebied waarbinnen het werkstuk geschreven wordt. De opleidingscoördinator organiseert een bachelorscriptie-werkplaats. Tijdens de startbijeenkomst maakt de student het onderwerp bekend en spreekt zijn voorkeur uit voor een begeleidende docent. De student kan starten in het eerste semester en in het tweede semester. In beide semesters vinden start- en vervolgbijeenkomsten van de scriptiewerkplaats voor alle bachelorscriptie-kandidaten samen plaats onder leiding van de opleidingscoördinator. Na de startbijeenkomst neemt de student contact op met een begeleidende docent. Het is de bedoeling dat de student in een periode van vier à zes maanden het bachelorwerkstuk afrondt. De begeleidingstijd per student is maximaal 10 uur. In de regel worden vier begeleidingsgesprekken gehouden.

Voor meer informatie over de start en vervolgbijeenkomsten, de procedure en de in acht te nemen eisen, zie www.ru.nl/religiewetenschappen onder 'informatie voor' 'studenten' > 'bachelorscriptie'.

5.9 Bachelordiploma

Nadat de student het bachelorprogramma heeft afgewerkt, en de vereiste 180 studiepunten (verkorte bachelor: 120 of 90 EC) heeft behaald, wordt overgegaan tot uitreiking van het bachelordiploma. Dit diploma is een vereiste voor doorstroming naar de masteropleiding. Doorgaans vindt tweemaal per jaar een uitreiking plaats. Dit jaar is dat op donderdag 25 november 2010 en donderdag 21 april 2011.

De student meldt zich bij de facultaire studentenadministratie nadat hij het laatste onderdeel van de (verkorte) bachelor heeft behaald. De examencommissie stelt vast of aan alle eisen is

voldaan en besluit tot toekenning van het diploma. De studentenadministratie verzorgt de aanvraag bij Bureau Examens. De student ontvangt te zijner tijd een uitnodiging voor de uitreiking.

Judicium

Voor meer informatie over de regels ten aanzien van het toekennen van de judicia, zie de website onder 'informatie voor studenten' > 'studiegidsen en OER'.

5.10 Curriculum bachelorprogramma

Bachelor 1 (propedeuse)

Het programma is opgebouwd op basis van het principe van toename van logische complexiteit en progressieve kennisontwikkeling. Het eerste jaar heeft een oriënterende en selecterende functie. De propedeutische fase omvat inleidingen in de wereldgodsdiensten en nieuwe religieuze bewegingen, inleidingen in religiewetenschappelijke basisdisciplines, interdisciplinaire theorieën en methoden. Bovendien wordt een module besteed aan academische vaardigheden en tutoraat.

Vak	Vakcode	EC
Religie en actualiteit	BRS100	5
Inleiding Christendom	BRS102	5
Inleiding Jodendom	BRS103	5
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
Inleiding Boeddhisme	BRS106	5
Inleiding wijsbegeerte	BTR101	5
Rituele studies	BRS101	5
Inleiding Islam	BRS104	5
Nieuwe religieuze bewegingen en niet-geïnstitutionaliseerde levensbeschouwingen	BRS107	5
Theorieën over religie	BRS108	5
Wetenschapsfilosofie	BTR104	5
Academische vaardigheden	BTR102	5
Tutoraat	-	-
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

NB. Voltijd propedeusestudenten dienen deel te nemen aan tutorgroepen. Zie voor meer informatie de paragraaf 'Propedeuse' in dit hoofdstuk.

Bachelor 2

In het tweede jaar vindt een methodische en inhoudelijke verdieping plaats. De postpropedeutische fase van de bacheloropleiding omvat bronteksten van de wereldgodsdiensten, methoden, religiewetenschappelijke basisdisciplines, thematische religieuze vraagstukken en vrije ruimte. In de vrije ruimte bestaat de mogelijkheid om een grondtaak van één van de wereldreligies te bestuderen. De afronding van alle modules in het eerste jaar is vereist alvorens tot het tweede jaar te worden toegelaten (wordt per module in de vakomschrijvingen aangegeven). Voor meer informatie over vrije ruimte, zie paragraaf 'invulling vrije ruimte in bachelor 2 en bachelor 3' in dit hoofdstuk.

Vak	Vakcode	EC
Bronteksten OT/Jodendom	BRS200	5
Bronteksten NT/Islam	BRS201	5
Migratie, globaliserende religies en interreligiositeit	BRS203	5
Godsdienstwijsbegeerte	BRS205	5
Kwantitatieve en kwalitatieve methoden	BTR200	5
Inleiding in de godsdienstpsychologie	BTR300	5
Bronteksten Oosterse tradities	BRS202	5
Ethiek en interculturele vraagstukken	BRS204	5
Antropologie van de religie	BRS206	5
Historische en comparatieve methoden	BTR202	5
Vrije ruimte		5
Vrije ruimte		5
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

Bachelor 3

Het derde jaar is gericht op verbreding en beginnende specialisering (kennismaking met onderzoekscusters en afstudeerprofielen masteropleiding). De progressieve kennisontwikkeling impliceert dat de modulen in een specifieke volgorde dienen te worden afgelegd. De afronding van sommige modulen in het tweede jaar is vereist alvorens tot sommige vakken van het derde jaar te worden toegelaten (wordt per module in de vakomschrijvingen aangegeven).

Het derde jaar omvat religiewetenschappelijke basisdisciplines, methoden, thematische religieuze vraagstukken, voorbereidingsmodulen specialisatie, onderzoeksthema's, vrije ruimte en bachelorscriptie. In de vrije ruimte bestaat de mogelijkheid om een grondtaal van een van de wereldreligies te bestuderen. Voor meer informatie over de vrije ruimte zie paragraaf 'invulling vrije ruimte in bachelor 2 en bachelor 3'.

In het derde jaar bestaat de mogelijkheid om het vak 'Vocational counseling' volgen. In dit vak leren studenten reflectief naar de eigen studiercarrière, de ambities en de beroepswensen te kijken en deze nader te onderzoeken.

Vak	Vakcode	EC
Hermeneutische en literaire methoden	BTR302	5
Gender en multiculturaliteit	BRS301	5
Religies en cultuur	BRS302	5
Religies en zin	BRS303	5
Religies en beleid	BRS304	5
Religies en spiritualiteit	BRS305	5
Godsdienstsociologie	BTR303	5
Recente onderzoeksthema's	BTR301	5
Vrije ruimte		5
Vrije ruimte		5
Bachelorscriptie	BRS350	10
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

5.11 Curriculum verkorte bachelor- en schakelprogramma's

Onderstaande programma's horen bij de instroomregeling die wordt beschreven in de paragraaf 'Toelatingseisen en instroomregeling' van dit hoofdstuk.

Verkorte Bachelor Religiestudies 120 EC voltijd

Verkort programma voor studenten met een HBO-diploma of een WO-propedeuse diploma. Studenten met een diploma HBO-theologie kunnen in aanmerking komen voor vrijstellingen.

Jaar 1

Vak	Vakcode	EC
Inleiding Christendom	BRS102	5
Inleiding Jodendom	BRS103	5
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
Inleiding Boeddhisme	BRS106	5
Godsdienstsociologie	BTR303	5
Godsdienstwijsbegeerte	BRS203	5
Inleiding Islam	BRS104	5
Nieuwe religieuze bewegingen en niet-geïnstitutionaliseerde levensbeschouwingen	BRS107	5
Wetenschapsfilosofie	BTR104	5
Inleiding godsdienstpsychologie	BTR300	5
Bronteksten Oosterse tradities	BRS202	5
Historische en comparatieve methoden	BTR202	5
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

Jaar 2

Vak	Vakcode	EC
Bronteksten Oude Testament/Jodendom	BRS200	5
Bronteksten Nieuwe Testament/Islam	BRS201	5
Kwantitatieve en kwalitatieve methoden	BTR200	5
Hermeneutische en literaire methoden	BTR302	5
Religies en Beleid	BRS304	5
Migratie, globaliserende religies en interreligiositeit	BRS203	5
Religies en cultuur	BRS302	5
Religies en zin	BRS303	5
Religies en spiritualiteit	BRS305	5
Recente onderzoeksthema's	BTR301	5
Bachelorscriptie	BRS350	10
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

Verkorte Bachelor Religiestudies 90 EC voltijd

Verkort programma voor studenten met een WO-bachelordiploma of een WO-masterdiploma.

Jaar 1

Vak	Vakcode	EC
Inleiding Christendom	BRS102	5
Inleiding Jodendom	BRS103	5
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
Inleiding Boeddhisme	BRS106	5
Inleiding in de godsdienstpsychologie	BTR300	5
Hermeneutische en literaire methoden	BTR302	5
Inleiding Islam	BRS104	5
Bronteksten Oosterse tradities	BRS202	5
Historische en comparatieve methoden	BTR202	5
Religies en beleid	BRS304	5
Religies en zin	BRS303	5
Recente onderzoeksthema's	BTR301	5
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

Jaar 2

Vak	Vakcode	EC
Bronteksten Oude Testament/Jodendom	BRS200	5
Bronteksten Nieuwe Testament/Islam	BRS201	5
Kwantitatieve en kwalitatieve methoden	BTR200	5
Religies en cultuur	BRS302	5
Bachelorscriptie	BRS350	10
<i>Totaal</i>		<i>30</i>

Schakelprogramma Bachelor Religiestudies 60 EC voltijd

Schakelprogramma voor studenten met een WO-bachelordiploma of WO-masterdiploma theologie, of met een HBO-diploma 1e graads theologie.

Jaar 1

Vak	Vakcode	EC
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
Inleiding Boeddhisme	BRS106	5
Migratie, globaliserende religies en interreligiositeit	BRS203	5
Kwantitatieve en kwalitatieve methoden	BTR200	5
Hermeneutische en literaire methoden	BTR302	5
Religies en beleid	BRS304	5
Inleiding Islam	BRS104	5
Bronteksten Oosterse tradities	BRS202	5
Historische en comparatieve methoden	BTR202	5
Religies en cultuur	BRS302	5
Religies en zin	BRS303	5
Godsdienstwijsbegeerte *	BRS205	5
of		
Godsdienstsociologie *	BTR303	
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

* Studenten dienen naar eigen keuze 1 van deze 2 vakken af te leggen.

Verkorte Bachelor Religiestudies 120 EC deeltijd

Verkort programma voor studenten met een HBO-diploma of een WO-propedeuse diploma. Studenten met een diploma HBO-theologie kunnen in aanmerking komen voor vrijstellingen.

Jaar 1

Vak	Vakcode	EC
Inleiding Christendom	BRS102	5
Inleiding Jodendom	BRS103	5
Inleiding Islam	BRS104	5
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
Inleiding Boeddhisme	BRS106	5
Nieuwe religieuze bewegingen en niet-geïnstitutionaliseerde levensbeschouwingen	BRS107	5
Wetenschapsfilosofie	BTR104	5
Bronteksten Oosterse tradities	BRS202	5
<i>Totaal</i>		<i>40</i>

Jaar 2

Vak	Vakcode	EC
Bronteksten NT/Islam	BRS201	5
Inleiding in de godsdienstpsychologie	BTR300	5
Kwantitatieve en kwalitatieve methoden	BTR200	5
Migratie, globaliserende religies en interreligiositeit	BRS203	5
Bronteksten Oude Testament/Jodendom	BRS200	5
Historische en comparatieve methoden	BTR202	5
Religies en cultuur	BRS302	5
Religies en zin	BRS303	5
<i>Totaal</i>		<i>40</i>

Jaar 3

Vak	Vakcode	EC
Hermeneutische en literaire methoden	BTR302	5
Godsdienstsociologie	BTR203	5
Religies en spiritualiteit	BRS305	5
Religies en beleid	BRS304	5
Godsdienstwijsbegeerte	BRS205	5
Recente onderzoeksthema's	BTR301	5
Bachelorscriptie	BRS350	10
<i>Totaal</i>		<i>40</i>

Verkorte Bachelor Religiestudies 90 EC deeltijd

Verkort programma voor studenten met een WO-bachelordiploma of een WO-masterdiploma.

Jaar 1

Vak	Vakcode	EC
Inleiding Christendom	BRS102	5
Inleiding Jodendom	BRS103	5
Inleiding Islam	BRS104	5
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
Inleiding Boeddhisme	BRS106	5
Bronteksten NT/Islam	BRS201	5
Bronteksten Oosterse tradities	BRS202	5
Historische en comparatieve methoden	BTR202	5
<i>Totaal</i>		<i>40</i>

Jaar 2

Vak	Vakcode	EC
Inleiding in de godsdienstpsychologie	BTR300	5
Kwantitatieve en kwalitatieve methoden	BTR200	5
Hermeneutische en literaire methoden	BTR302	5
Religies en cultuur	BRS302	5
Bronteksten OT/Jodendom	BRS200	5
Religies en zin	BRS303	5
Religies en beleid	BRS304	5
Recente onderzoeksthema's	BTR301	5
Bachelorscriptie	BRS350	10
<i>Totaal</i>		<i>50</i>

Schakelprogramma Bachelor Religiestudies 60 EC deeltijd

Schakelprogramma voor studenten met een WO-bachelor of WO-master diploma Theologie, of met een HBO-diploma eerstegraads theologie.

Jaar 1

Vak	Vakcode	EC
Inleiding Islam	BRS104	5
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
Hermeneutische en literaire methoden	BTR302	5
Bronteksten Oosterse tradities	BRS202	5
Inleiding Boeddhisme	BRS106	5
Historische en comparatieve methoden	BTR202	5
Religies en zin	BRS303	5
Religies en beleid	BRS304	5
<i>Totaal</i>		<i>40</i>

Jaar 2

Vak	Vakcode	EC
Godsdienstwijsbegeerte *	BRS205	5
of:		
Gosdienstsociologie *	BTR303	
Kwantitatieve en kwalitatieve methoden	BTR200	5
Migratie, globaliserende religies en interreligiositeit	BRS203	5
Religies en cultuur	BRS302	5
<i>Totaal</i>		<i>20</i>

* Studenten dienen naar eigen keuze 1 van deze 2 vakken af te leggen.

5.12 Beschrijvingen van programmaonderdelen

Jaar 1

Religie en actualiteit

Vakcode	BRS100
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. P.J.A. Nissen
Onderwijsvorm	Hoorcollege en practicum
Toetsvorm	Afsluitend paper
Doelstelling	Kennismaking met actuele verschijningsvormen van religie en met godsdienstwetenschappelijke inzichten en methoden om die vormen te interpreteren.
Beschrijving	In deze module maak je kennis met de rol die religie in verschillende verschijningsvormen speelt in de actualiteit, in de media, in maatschappelijke debatten en fenomenen, in met name de westerse wereld. Aan de hand van een aantal gevalstudies leer je die rol van religie te analyseren met behulp van methoden en inzichten van de godsdienstwetenschappen. Zo maak je jezelf de handvatten eigen om (berichten over) religie kritisch te interpreteren.
Literatuur	Gerard Wiegers en Herman Beck, <i>Religie in de krant. Een eerste kennismaking met de godsdienstwetenschap</i> , Nijmegen: Valkhof Pers, 2005.

Rituele studies

Vakcode	BRS101
Studiepunten	5
Docent	dr. T.H. Quartier
Onderwijsvorm	Hoor- en responsiecolleges
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Doel van de cursus is het verwerven van kennis en inzicht in de rituele structuur van het godsdienstig handelen en het menselijk leven met behulp van methodes uit de ritual studies.
Beschrijving	Rituelen zijn in elke samenleving en godsdienst een centraal fenomeen. Ze hebben een duidelijke sociale functie en drukken uit wat binnen godsdienstige tradities centraal staat. Tegelijkertijd bepalen ze ook het verloop van tradities. In en door rituelen drukken mensen het meest wezenlijke uit waar het in hun leven om gaat. In die zin zijn rituelen condensaties van structuur en betekenis van het (religieuze) leven. In deze cursus worden verschillende vormen van rituelen bekeken in hun verhouding tot theorie en praktijk. In het eerste gedeelte van het college zullen we relevante theorievorming over het ritueel leren kennen. In het tweede gedeelte zullen we specifiek kijken naar rituologisch onderzoek. Daarbij gaat het onder andere om riten rond de dood in de moderne westerse

samenleving.

Naast de stof die door de docent in de hoorcolleges gepresenteerd wordt hebben studenten in werkcolleges de mogelijkheid om zelf informatie over overgangsrten te verzamelen, in groepen te bespreken en daarna te presenteren.

Literatuur

Reader

Aanbevolen achtergrondliteratuur:

- Catherine Bell, *Ritual. Dimensions and perspectives*. NewYork/Oxford 1997.
- Grimes R., *Deeply into the Bone. Re-inventing rites of passage*. Berkeley: University of California Press 2000.

Inleiding Christendom

Vakcode BRS102

Studiepunten 5

Docenten dr. J.E.A. Ackermans, dr. I.M.K. Bocken

Onderwijsvorm Hoor- en responsiecollege

Toetsvorm Papers en schriftelijk tentamen

Doelstelling Na afloop van de cursus is de student(e) in staat de voornaamste historische en actuele ontwikkelingen, stromingen, begrippen en personen van het Christendom in hun context te herkennen en te duiden.

Beschrijving Een inleiding in de historische ontwikkelingsgang en de actualiteit van het Christendom

Literatuur Linda Woodhead, *An Introduction to Christianity*, Cambridge 2004 of 2006 (paperback) en Alister McGrath, *Christelijke theologie: Een introductie*, Kampen 2008.

Deze boeken dienen voor aanvang van de cursus te worden aangeschaft.

Inleiding Jodendom

Vakcode BRS103

Studiepunten 5

Docent dr. R.C. Rezetko

Onderwijsvorm Hoor- en responsiecollege

Toetsvorm Schriftelijk tentamen

Doelstelling Kennis en inzicht in de leer, het leven, de sociale situatie, de godsdienstgeschiedenis, de rituelen en de symbolen van het jodendom.

Beschrijving De theorie van de joodse identiteit: wie is jood? Wat maakt dat iemand zich als jood identificeert? De geschiedenis van het joodse volk zoals we die kunnen kennen via de literair-historische bronnen van de joodse traditie. De ontwikkelingen die de joodse godsdienst heeft doorgemaakt en de stromingen die bestaan binnen het

Literatuur	<p>hedendaagse jodendom: de orthodoxe stromingen, de conservatieve, de liberale en de reconstructieve. De theoretische basis van het jodendom: Halacha en ethiek. De levenspraktijk van de joden: collectief en individueel. Hoe leeft de hedendaagse jood? Welke rituelen en symbolen spelen een rol in zijn/haar leven en wat zijn de achtergronden? Het jodendom en de interreligieuze dialoog. Eliezer Segal, <i>Introducing Judaism</i>, Oxford/New York: Routledge, 2009.</p> <p>Verdere literatuur wordt opgegeven tijdens de colleges.</p>
------------	--

Inleiding Islam

Vakcode	BRS104
Studiepunten	5
Docent	drs. N.A. Boekhoff-van der Voort
Onderwijsvorm	Hoorcollege. Bij dit college wordt ter ondersteuning gebruik gemaakt van Blackboard.
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Ingangsvoorwaarden	Voor dit college is geen voorkennis vereist.
Doelstelling	Hoofddoelstelling: de student heeft kennis van en inzicht in de geschiedenis van de islam op hoofdlijnen, inclusief bronnen van de islam, instituties, leer en stromingen.
Beschrijving	<p>De islam is in het nieuws. Toch blijft de berichtgeving over deze religie eenzijdig en sterk negatief van toon. De inhoud van dit college stelt de student in staat een zelfstandig wetenschappelijk oordeel te vormen over deze religie door het verwerken van wetenschappelijke kennis op initieel niveau en daarmee de aanzet te geven tot een verdere wetenschappelijke bestudering van deze religie en uiteindelijk tot de zelfstandige studie ervan.</p> <p>Eerst wordt op hoofdlijnen de inhoud van de belangrijkste canonieke bronnen (de Koran en Traditieliteratuur) besproken. Vervolgens wordt een overzicht van de geschiedenis van de islam geschetst en komen het ontstaan van islamitische instituties, de godsdienstgeschiedenis alsmede politieke geschiedenis en de verschillende stromingen binnen deze religie aan de orde.</p> <p>De student maakt kennis met primair bronnenmateriaal, zowel in de vorm van teksten als beeldmateriaal. Hierdoor komt men direct in aanraking met de visie van moslims zelf, de zogenaamde visie van binnenuit, die wezenlijk is voor de wetenschappelijke studie van de islam en met de wetenschappelijke studie van deze religie.</p>
Literatuur	Wordt te zijner tijd bekend gemaakt

Inleiding Hindoeïsme

Vakcode	BRS105
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. P.J.C.L. van der Velde
Onderwijsvorm	Hoor- en responsiecollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Kennis van en inzicht in de geschiedenis en de centrale kenmerken van het Hindoeïsme; Kennis van en inzicht in de heilige geschriften, de praktijk en de actualiteit.
Beschrijving	Het Hindoeïsme is één van de grote moderne wereldreligies. De meeste aanhangers ervan vinden we in India. Ook buiten India treffen we het Hindoeïsme inmiddels aan, onder meer in Nederland waar een grote groep migranten van Indiase afkomst woont. In dit college wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste karakteristieken van het Hindoeïsme. De geschiedenis en de ontwikkelingen van deze religie worden behandeld en tevens wordt er aandacht besteed aan de positie van de diverse heilige geschriften van de Hindoes. Er zal ook aandacht zijn voor de levende praktijk, de rituelen en de sacramenten aan de hand waarvan Hindoes hun leven inrichten. Ten slotte zal de verwevenheid van deze religie in het dagelijks leven van de Hindoes worden behandeld, alsook de relatie tussen man en vrouw, individu, groep en samenleving.
Literatuur	Klostermaier, Klaus (2007 - Thrid edition). <i>A Survey of Hinduism</i> . Albany: State University of New York Press

Inleiding Boeddhisme

Vakcode	BRS106
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. P.J.C.L. van der Velde
Onderwijsvorm	Hoor- en responsiecollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Kennis van en inzicht in: - het levensverhaal van de Boeddha en de geschiedenis van het Boeddhisme; - de praktijk en de actualiteit.
Beschrijving	Het Boeddhisme vindt zijn oorsprong in India en Nepal. Tegenwoordig vinden we deze religie echter in grote delen van Azië en er vindt inmiddels ook een actieve missionering plaats vanuit diverse Boeddhistische stromingen in Azië naar het westen. In dit college wordt kennisgemaakt met: - het levensverhaal van de Boeddha en de verdere geschiedenis van het Boeddhisme; - de belangrijkste historische en religieuze ontwikkelingen; - de regionale karakteristieken van het Boeddhisme; - de levende praktijk van het Boeddhisme, het dagelijks leven en de relatie tussen de kloostergemeenschap en de leken;

	- de verschillende manieren waarop man en vrouw binnen het Boeddhisme aan de religie deelnemen.
Literatuur	Harvey, P., <i>An introduction to Buddhism</i> , Cambridge University Press, 1995 (eerste editie 1990)
	Overige literatuur wordt tijdens de colleges uitgereikt.

Nieuwe Religieuze Bewegingen en niet-geïstitutionaliseerde levensbeschouwingen

Vakcode	BRS107
Studiepunten	5
Docenten	dr. F.P.M. Jespers, dr. I.M.K. Bocken
Onderwijsvorm	Student-activerend onderwijs met enige papers
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen en vier papers, in te dienen tijdens de cursus
Doelstelling	Overzicht over de belangrijkste groeperingen en categorieën (kenmerken, ontwikkelingen)
	Inzicht in de gangbare theorieën over Nieuwe Religieuze Bewegingen
	Toepassing op enkele concrete casussen
Beschrijving	De verzamelnaam 'Nieuwe Religieuze Bewegingen' duidt op talloze grote en kleine groeperingen buiten de religieuze kerncultuur; ze werden voorheen vaak sekten of culten genoemd. Het gaat om vernieuwingsgroepen van de grote godsdiensten (aan de extreem liberale óf aan de ultra-orthodoxe, fundamentalistische kant) en om alternatieve spirituele bewegingen, voornamelijk uit de afgelopen halve eeuw. In deze cursus staat de vraag centraal of het hierbij gaat om een nieuw cultuurverschijnsel, om een transformatie van religiositeit, dan wel om voortzetting van klassieke tendensen zoals afsplitsing of secularisatie.
	In de cursus behandelen we, vaak aan de hand van beelden uit de (meestal Nederlandse) praktijk, stromingen zoals neopentecostalisme, westers boeddhisme en soefisme, neopaganisme, esoterie, holistische spiritualiteit, human-potentialgroepen, en gefragmenteerde religiositeit. Ook achtergronden en theorieën over deze stromingen krijgen ruim aandacht. In de loop van de cursus dienen studenten vier papers over nader omschreven veldwerkopdrachten in te leveren.
Literatuur	Verplichte en aan te schaffen handboeken: F. Jespers (red.), <i>Nieuwe religiositeit in Nederland. Gevalstudies en beschouwingen over alternatieve religieuze activiteiten</i> , Budel, Damon, 2009, en S.J. Hunt, <i>Alternative Religions. A Sociological Introduction</i> , Aldershot, Ashgate, 2003 of later.

Theorieën over religie

Vakcode	BRS108
Studiepunten	5
Docent	dr. S.A.J. van Erp
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege. Aanwezigheid is verplicht.
Toetsvorm	1. Presentatie van een religietheorie tijdens een werkcollege 2. Schriftelijk tentamen aan het eind van het college
Ingangsvoorwaarden	De bronteksten veronderstellen ten minste passieve kennis van het Engels en het Duits.
Doelstelling	De cursus wil een grondige inleiding in fundamentele theorieën van religie presenteren. Op basis van discussies tijdens de colleges en een nauwkeurige lectuur van de bronteksten verwerven de studenten kennis van en inzicht in de theorievorming over religie. De studenten moeten in staat zijn om met centrale theorieën, begrippen en argumenten uit het religietheoretische discours zelfstandig om te gaan.
Beschrijving	De cursus is opgezet rondom centrale theorieën over "religie" in de moderne tijd. Naar een globale periodisering van de geschiedenis van de 19e en 20e eeuw worden verschillende theorieën over "religie" bestudeerd en bediscussieerd. Naast het doel om een overzicht te geven van belangrijke en exemplarische religie theorieën zal de cursus zich concentreren op cultuurhermeneutische vraagstukken over de theorievorming omtrent het verschijnsel "religie": Waarop berust de aandacht voor religie en welk begrip van religie wordt ontwikkeld en ligt hieraan ten grondslag? Welke culturele betekenis en welke maatschappelijke functie neemt "religie" in de verschillende theorieën in? Op welke manier worden uitspraken gedaan over de hedendaagse, maar ook de toekomstige relevantie van "religie"?
Literatuur	Verplichte literatuur: Onderdelen uit: I. Strenski, <i>Thinking about Religion. An Historical Introduction to Theories of Religion</i> , Malden, MA et al. 2006. I. Strenski (ed.), <i>Thinking about Religion. A Reader</i> , Malden, MA et al. 2006.

Inleiding Wijsbegeerte

Vakcode	BTR101
Studiepunten	5
Docent	dr. A.C.M. Vennix
Onderwijsvorm	Hoor- en responsiecollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Kennis van en inzicht in de uitgangspunten en de werkwijze van de wijsbegeerte; Kennis van en inzicht in de centrale begrippen uit de belangrijke filosofische stromingen; Kennis van en inzicht in de diverse gestalten die de idee van de filosofie in verleden en heden aanneemt.

Beschrijving	De cursus is opgezet rondom een centraal thema, namelijk de <i>geleerde onwetendheid</i> , die beschouwd wordt als het hart of de motor van de filosofie. Na een globale periodisering van de geschiedenis van de westerse filosofie worden - uitgaande van het door Kant gemaakte onderscheid tussen 'laakbare' en 'onlaakbare' onwetendheid - enkele op het eerste gezicht zeer uiteenlopende filosofen (zoals Socrates, Aristoteles, Descartes, Thomas, Kant en Augustinus) en zeer uiteenlopende filosofische posities (zoals die m.b.t. metafysische zekerheid en sceptische twijfel, geloven en weten, vrijheid en determinisme) met elkaar in verband gebracht en geëvalueerd. Telkens wordt daarbij de desbetreffende filosofische positie gepresenteerd als een welonderscheiden en betekenisvolle <i>variant</i> van geleerde onwetendheid.
Literatuur	(1) Syllabus (via Blackboard). (2) Aanvullende primaire en secundaire teksten.

Academische Vaardigheden

Vakcode	BTR102
Studiepunten	5
Docenten	dr. J.E.A. Ackermans, dr. M. Scherer - Rath, dr. C.J.A. Sterkens
Onderwijsvorm	Werkcollege
Toetsvorm	Presentatie en werkstukken
Doelstelling	Ontwikkelen van vaardigheden om na een introductie academische teksten zelfstandig te kunnen lezen en presenteren. Verwerven van kennis van en inzicht in de opzet van het schrijven van academische teksten. Ontwikkelen van vaardigheden om zelfstandig (nieuwe) informatie op te zoeken m.b.v. juiste bronnen om deze informatie te reproduceren en in te zetten bij het schrijven van academische teksten.
Beschrijving	In de Bachelor Religiestudies zullen studenten regelmatig werkstukken, essays en papers maken, onder andere ter voorbereiding op de bachelorscriptie. Tijdens de cursus Academische Vaardigheden worden kennis en vaardigheden voor het vervaardigen van deze teksten en het presenteren hiervan aangereikt. Ook het leren lezen van academische teksten zal centraal staan. In de bijeenkomsten worden de vaardigheden geoefend. In het tweede en derde jaar van de bachelor zullen deze vaardigheden in bepaalde cursussen expliciet aan bod komen en verder worden getraind. De propedeuse studenten nemen vervolgens deel aan tutoraatsbijeenkomsten.
Literatuur	Jespers, F. (2005). <i>Handleiding voor het schrijven van een werkstuk of scriptie</i> . RU Nijmegen.

Wetenschapsfilosofie

Wetenschapsfilosofie voor theologie en religiestudies

Vakcode BTR104

Studiepunten 5

Docent dr. C.J.J. Buskes

Onderwijsvorm Hoorcollege.

Toetsvorm Schriftelijk tentamen.

Ingangsvaardigheden Geen specifieke voorkennis of vooropleiding vereist.

Doelstelling Grondige en systematische kennismaking met de wetenschapsfilosofie. Het doel is dat de student wetenschapsfilosofische inzichten leert toepassen op het gebied van de geesteswetenschappen.

Beschrijving De cursus biedt een systematische inleiding in de wetenschapsfilosofie. In de eerste helft van de cursus maakt de student kennis met de belangrijkste wetenschapsfilosofen uit de 20ste eeuw, zoals Karl Popper, Thomas Kuhn, Imre Lakatos en Paul Feyerabend. De tweede helft van de cursus is speciaal toegesneden op de filosofie van de geesteswetenschappen. We zullen in het bijzonder stilstaan bij de vraag of de geesteswetenschappen fundamenteel verschillen van de natuurwetenschappen of niet. Onderwerpen die aan de orde komen, zijn o.a. het ontstaan van de geesteswetenschappen, het sociale karakter van kennis, de hermeneutische benadering, en het postmodernisme. In het laatste college besteden we - in het kader van het Darwinjaar - aandacht aan de vraag wat Darwins evolutietheorie betekent voor de religie.

Literatuur

Reader met de volgende teksten:

College 1: A.R. Mackor 'Over de aard en grenzen van kennis.' In: M. van Hees *et al.* (red) (2003) *Kernthema's van de filosofie*, pp. 135-147.

Amsterdam: Boom.

College 2: Otto Neurath 'The scientific conception of the world.' In: M. Neurath &

Robert S. Cohen (eds) (1979) *Empiricism and sociology*, pp. 299-310. Dordrecht: Reidel.

College 3: Karl Popper 'Wetenschap, gissingen en weerleggingen.' In: Karl Popper (1978)

De groei van kennis, pp. 56-74. Amsterdam: Boom.

College 4: Thomas Kuhn 'Revolutions as changes of world view.' In: Thomas

Kuhn (1970) *The structure of scientific revolutions*, pp. 111-135.

Chicago: The University of Chicago Press.

College 5: Alan Chalmers 'Theorieën als structuren: Onderzoeksprogramma's.' In: Alan Chalmers (1999) *Wat heet wetenschap*, pp. 156-175. Amsterdam: Boom.

College 6: Paul Feyerabend (1993) *Against Method*, pp. 9-32. London: Verso.
Alan Chalmers 'Feyerabends anarchistische wetenschapstheorie.' In: Alan Chalmers (1999) *Wat heet wetenschap*, pp. 176-187. Amsterdam: Boom.

College 7: Roger Trigg (2001) 'Objectivity and the sociology of knowledge.' In: R. Trigg, *Understanding social science* (2001) Second edition, pp. 23-43. Oxford: Blackwell.

College 8: M. Leezenberg & G. de Vries 'Het ontstaan van de geesteswetenschappen.' In: M. Leezenberg & M. de Vries (2001) *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*, pp. 113-131. Amsterdam: Amsterdam University Press.

College 9: M. Leezenberg & G. de Vries 'De hermeneutische traditie.' In: M. Leezenberg & M. de Vries (2001) *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*, pp. 133-156. Amsterdam: Amsterdam University Press.

College 10: M. Leezenberg & G. de Vries 'Postmodernisme en verder.' In: M. Leezenberg & M. de Vries (2001) *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*, pp. 199-224. Amsterdam: Amsterdam University Press.

College 11: Chris Buskes 'Evolutie en religie.' In: Chris Buskes (2006) *Evolutionair denken*, pp. 267-295. Amsterdam: Nieuwezijds.

College 12: N.v.t. (Responsiecollege).

Jaar 2

Bronteksten OT/Jodendom

Vakcode	BRS200
Studiepunten	5
Docenten	dr. R.C. Rezetko, dr. G.M.G. Teugels
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege, met gezamenlijke lezing van enkele basisteksten uit het Oude Testament (in vertaling) en uit de vroeg-Joodse, rabbijnse literatuur (in vertaling). Van studenten wordt verwacht dat ze de literatuur thuis voorbereid hebben en actief deelnemen aan de werkcolleges. Het college Bronteksten OT zal in het Engels gegeven worden.
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Ingangsvoorwaarden	De cursussen "Inleiding Christendom" en "Inleiding Jodendom" moeten met goed gevolg afgesloten zijn. De keuze van de literatuur veronderstelt ten minste passieve kennis van het Duits en het Engels.
Doelstelling	De student verwerft kennis en inzicht in de verschillende tradities binnen het Oude Testament en binnen de klassieke Joodse literatuur.
Beschrijving	De studenten maken kennis met de geschriften van het Oude Testament en het (vroeg) Jodendom en zijn in staat deze te verbinden met de historisch-culturele context waarin deze geschriften zijn ontstaan.
Literatuur	Voor Bronteksten OT: David M. Carr, <i>An Introduction to the Old Testament: Sacred Texts and Imperial Contexts of the Hebrew Bible</i> , Malden/Oxford: Wiley-Blackwell, 2010. Voor Bronteksten Jodendom: Reader
Bijzonderheden	Studenten dienen verder in bezit te zijn van een volledige bijbel. Het voltijdcollege gaat niet door op maandag 3 november. Dit wordt ingehaald op 15 december.

Bronteksten NT/Islam

Vakcode	BRS201
Studiepunten	5
Docenten	drs. N.A. Boekhoff-van der Voort, dr. E.M.M. Eynikel, prof. dr. J.G. van der Watt
Onderwijsvorm	Hoor en werkcollege, literatuurstudie, werkopdrachten
Toetsvorm	NT: schriftelijk tentamen Islam: werkstuk
Ingangsvoorwaarden	Inleiding Christendom Inleiding Islam
Doelstelling	Inzicht in teksten uit het Nieuwe Testament en de Koran De specifieke doelstelling van de cursus: kennis van de hoofdlijnen van de sociale, culturele, en religieuze achtergronden van het Nieuwe

Beschrijving	<p>Testament en de Koran, alsmede van de geschiedenis, chronologie, voorstellingen, en religieuze betekenis hiervan, op grond van collegestof, literatuur en tijdens de colleges behandelde teksten. Deze cursus valt in twee delen uiteen. In het eerste gedeelte staan gedeelten uit het Nieuwe Testament centraal, in het tweede deel gedeelten uit de Koran.</p> <p>Deel 1: Nieuwe Testament</p> <p>In dit college gaat het om een inleiding in Nieuwtestamentische teksten. De historische en documentaire ontwikkeling van de teksten wordt bestudeerd en een deel van de centrale passages wordt gelezen binnen hun socio-historische context, vooral de parabels in de evangeliën. Daarnaast zal een inleiding in het lezen van literaire teksten worden geboden.</p> <p>Deel 2: Koran.</p> <p>Bij dit college zal voor algemene achtergrondinformatie gebruik gemaakt worden van het boek van Abdullah Saeed. Dit handboek (aanschaffen verplicht) functioneert tevens als leidraad en uitgangspunt bij de keuze van de gezamenlijk te lezen teksten uit de Koran. Het eerste uur van de colleges heeft de vorm van een hoorcollege. Het tweede uur heeft het karakter van een responsiecollege, waarbij het gezamenlijk lezen van tekstgedeelten uit de Koran centraal staat. Van de studenten wordt verwacht dat ze de op te geven bronteksten en achtergrondliteratuur van tevoren hebben bestudeerd.</p>
Literatuur	<ul style="list-style-type: none"> • Dictaat zal beschikbaar zijn tijdens eerste college. Additionele literatuuropgave tijdens de colleges • Abdullah Saeed, <i>The Qur'an: An Introduction</i>, Routledge, 2008. ISBN: 9780415421256

Bronteksten Oosterse Tradities

Vakcode	BRS202
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. P.J.C.L. van der Velde
Onderwijsvorm	Hoorcolleges, literatuurstudie, werkopdrachten
Toetsvorm	Tentamen met een aantal vragen uit de in de colleges behandelde stof.
Ingangsvoorwaarden	Inleiding Boeddhisme Inleiding Hindoeïsme
Doelstelling	Kennismaken van een aantal representatieve geschriften in vertaling die als basisteksten functioneren binnen het Hindoeïsme en het Boeddhisme.
Beschrijving	Een aantal belangrijke teksten uit het Hindoeïsme en het boeddhisme wordt gelezen. Hierbij wordt getracht recht te doen aan de grote hoeveelheid literatuur die door aanhangers van deze beide religies is voortgebracht in de loop van de geschiedenis. Er zullen teksten worden bekeken die vrijwel iedere hindoe of boeddhist kent. Wat betreft het Hindoeïsme zullen teksten uit de Veda, Upanishads en Bhagavad Gita worden gelezen alsook Bhakti poëzie (devotionele

poëzie). Uit de Boeddhistische traditie worden enkele delen uit de Sutta's, de belangrijke leerreden van de Boeddha, gelezen, delen van de Dhammapada en de Milandapanho. Tevens zal er gekeken worden naar teksten uit het latere Boeddhisme: de tradities van Mahayana en Vajrayana.

Literatuur Heehs, Peter (2002). *Indian Religions. A historical Reader of spiritual expression and experience*. London: C.Hurst & Co.

Migratie, globaliserende religies en interreligiositeit

Vakcode	BRS203
Studiepunten	5
Docent	dr. J.E. Castillo Guerra
Onderwijsvorm	Hoorcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Na afloop van deze colleges kan de student verbanden leggen tussen maatschappelijke, culturele en religieuze achtergronden en actualiteit van de migratie. Aan de hand van theoretische oriëntaties over migratiestudies, interculturaliteit en de betrekkingen tussen religieuze oriëntaties leert de student analyseren en kan hij/zij reflecteren op thema's omtrent migratie, cultuur, religie en samenleving.
Beschrijving	Deze cursus biedt een inleiding in de migratiestudies, met bijzondere aandacht voor de relatie tussen migratie, globalisatie, cultuur en religie. We starten met een inleiding op de migratie als een fenomeen van menselijke mobiliteit dat gepaard gaat met de globalisatie. Met behulp van diverse studies maakt de student kennis met theorieën over de identiteitsvorming en de transnationaliteit van migranten. Vervolgens komt aan bod de hercontextualisatie van religies en culturen van migranten, waarbij we aandacht schenken aan verschillende religies van migranten, Islam, Hindoeïsme, inheemse religies en het Christendom en hun nieuwe betekenis in een context van migratie of diaspora. Ten slotte worden de belemmeringen en mogelijkheden van een interculturele en interreligieuze dialoog vanuit de migranten behandeld.
Literatuur	E. Brugmans, P. Minderhoud en J. van Vugt (red.), <i>Mythen en misverstanden over migratie</i> , Valkhofpers, Nijmegen 2007. Reader

Ethiek en interculturele vraagstukken

Tussen universalisme en particularisme	
Vakcode	BRS204
Studiepunten	5
Docent	dr. C. Hübenthal
Onderwijsvorm	Hoorcollege/werkcollege
Toetsvorm	Werkstuk
Doelstelling	De cursus wil een grondige inleiding in fundamentele concepten van een cultuur-gevoelige ethiek presenteren. Studenten moeten in staat zijn om zelfstandig om te gaan met centrale begrippen en argumenten

Beschrijving	<p>uit het universalisme-particularisme-debat. Interculturaliteit en multiculturalisme worden vaak als grote uitdagingen voor de ethiek beschouwd. De ethische traditie van Europa geldt weliswaar als universalistisch, maar dit universalisme zou zijn gegroeid op de bodem van een particuliere cultuur die pretendeert voor alle culturen geldig te zijn. Het college wil een overzicht geven over de spanningen tussen universalistische concepten en cultuur-relatieve concepten van de ethiek. Een inleiding in de filosofische ethiek van het multiculturalisme (en haar grenzen) zal een toegang verlenen tot vraagstukken omtrent de rol van religie in dit debat. Voorop staat het ontwikkelen van een positief model dat bemiddelt tussen een universalistische ethiek en een inductieve, cultuurgevoelige benadering van rechtvaardigheidsvraagstukken.</p>
Literatuur	<p>Verplichte literatuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Martha Nussbaum, Grensgebieden van het recht. Over sociale rechtvaardigheid, Amsterdam 2006 (capita selecta). • Charles Taylor, Multiculturalism and The Politics of Recognition, Princeton 1992.

Godsdienstwijsbegeerte

De eenheid van het begrip godsdienst en de culturele pluraliteit van religies

Vakcode	BRS205
Studiepunten	5
Docent	dr. G.A.J. Steunebrink
Onderwijsvorm	hoor/werkcollege, afhankelijk van het aantal deelnemers
Toetsvorm	Toetsing: 3 papers tijdens het college plus een schriftelijk tentamen
Doelstelling	Inzicht in de opvattingen rond de pluraliteit van de godsdiensten in Verlichting, Romantiek en hun uitlopers in het heden.
Beschrijving	<p>In deze cursus beschrijven we allereerst hoe de Griekse filosofie op een kritische manier godsdienstige fenomenen wil doordenken en hoe de Stoa op een filosofische manier tot een soort universele religie komt, die we op haar levensvatbaarheid bekijken. Vervolgens bekijken we diezelfde poging in het tijdperk van de Verlichting en Romantiek. Bij filosofen uit die tijd analyseren we specifiek de problematiek van de eenheid van het begrip religie in verhouding tot de veelheid van religies als de basis van de moderne godsdienstfilosofie en godsdienstwetenschap. Tevens stuiten we dan op de godsdienstkritiek en de tolerantieproblematiek van de Verlichting, op de Romantische herwaardering van religie en de verschillende manieren waarop beiden omgaan met cultureel pluralisme en relativisme.</p> <p>Aan de hand van tekstselecties uit de Griekse filosofie, de Verlichting, de Romantiek en de moderne tijd bestuderen we deze problemen uit de eerste hand.</p>
Literatuur	syllabus met tekstselectie

Antropologie van de religie

Anthropology of Religion

Vakcode BRS206

Studiepunten 5

Docenten prof. dr. H.J.M. Venbrux

Onderwijsvorm Hoor- en werkcolleges, literatuurstudie en werkopdrachten

Toetsvorm Schriftelijk tentamen

Ingangsvoorwaarden Basiskennis antropologie; anderen wordt aanbevolen een van de volgende werken vooraf te bestuderen:

- Rodrigues, H. & J.S. Harding (2009) 'Anthropological Approaches', IN *Introduction to the Study of Religion* (pp. 49-66). London: Routledge.
- Monaghan, J. & P. Just (2000) *Social and Cultural Anthropology: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press. (168 pp.)
- Metcalf, P. (2005) *Anthropology: The Basics*. London: Routledge. (224 pp.)

Doelstelling Studenten verwerven inzicht in antropologische benaderingen van religieuze verschijnselen.

Beschrijving Geloofsvoorstellingen en praktijken rond de dood hebben vanaf het begin een prominente plaats ingenomen in de antropologie van de religie. In dit college behandelen we verschillende belangrijke antropologische theorieën en benaderingswijzen aan de hand van deze thematiek. Daarbij zullen we kennismaken met een gevarieerde etnografische literatuur betreffende uiteenlopende religies. De nadruk zal liggen op geleefde religie en de koppeling tussen theorie en praktijk. Na afloop van de cursus dienen studenten in staat te zijn om religieuze verschijnselen vanuit antropologisch perspectief te interpreteren.

Literatuur * Garces-Foley, K. (ed.) (2006). *Death and Religion in a Changing World*. New York: M.E. Sharpe.

* Selectie van artikelen en een monografie (naar keuze).

Kwantitatieve en kwalitatieve methoden

Vakcode BTR200

Studiepunten 5

Docenten dr. M. Scherer - Rath, dr. C.J.A. Sterkens

Onderwijsvorm Hoor- en werkcollege

Toetsvorm Schriftelijk tentamen

Ingangsvoorwaarden Studenten hebben het college Wetenschapsfilosofie (of: inleiding methoden en wetenschapstheorie) gevolgd.

Doelstelling Kennis en inzicht in kwantitatieve en kwalitatieve methoden van onderzoek naar religie in religiewetenschappen en praktische theologie

Beschrijving Theorievorming over religie kan geschieden op basis van empirisch onderzoek naar de geleefde religie van mensen. Verschillende

bronnen kunnen de basis vormen van geleefde religie: praktijken (rituelen, devotie, pelgrimages), biografische verhalen, documenten (van religieuze instituties), feitelijke communicatie (binnen religies of tussen mensen van verschillende religies), vragenlijsten. Deze bronnen vormen de gegevens (data) die verbonden worden met begrippen (theorie). Deze verbinding kan op twee wijzen worden gelegd: op deductieve of inductieve wijze.

Bij een deductieve onderzoeksstrategie spreken we over een kwantitatieve methode van onderzoek: uitgaande van begrippen uit de religiewetenschap/theologie wordt de geleefde religie onderzocht. Bij een inductieve onderzoeksstrategie spreken we over kwalitatieve methoden van onderzoek: uitgaande van waarnemingen (data) worden begrippen gevormd.

Bij kwantitatieve methoden zullen verschillende benaderingen worden behandeld (*survey*, quasi-experiment). Bij kwalitatieve methoden staat de gefundeerde theoriebenadering, de kwalitatieve *survey* of de discoursanalyse centraal. Studenten verwerven een initiële bekwaamheid in het kritisch-zelfstandig kunnen lezen van artikelen gebaseerd op empirisch onderzoek naar religie.

Literatuur

Verplichte literatuur:

- Baarda D.B., de Goede M.P.M. (2006). *Basisboek Methoden en Technieken van Onderzoek* (vierde druk), Groningen.
- Baarda D.B., de Goede M.P.M. & Teunissen J. (2005). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek* (tweede druk), Groningen.

Historische en comparatieve methoden

Vakcode	BTR202
Studiepunten	5
Docenten	prof. dr. D.A.T. Müller, prof. dr. H.J.M. Venbrux
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege. Aanwezigheid is verplicht!
Toetsvorm	Referaat + schriftelijk tentamen
Ingangsvoorwaarden	Studenten hebben het college wetenschapsfilosofie (of: inleiding methoden en wetenschapstheorie) gevolgd.
Doelstelling	De doelstelling van het college is de studenten met de historische en comparatieve methodologie vertrouwd te maken.
Beschrijving	<p><i>1. Historische methoden:</i></p> <p>Vormen en uitingen van religie worden mede bepaald door hun historische situering: de traditie waarvan zij deel uitmaken, de taal waarin zij worden uitgedrukt of beschreven, de culturele, politieke, economische en sociale omstandigheden waarin zij tot stand komen. Die historische situering wordt bestudeerd met de wetenschappelijke methoden van de geschiedwetenschap. Die methoden worden ook toegepast in de religie-, en kerkgeschiedenis.</p> <p>In de cursus zal de aandacht uitgaan naar theoretische en praktische aspecten van de historische methoden: heuristiek, bronnenkritiek, paleografie, editietechniek, methodiek van het archiefonderzoek en</p>

hermeneutiek of historische interpretatie. Vervolgens worden enkele historiografische vraagstukken, zoals het probleem van de originaliteit, het belang van de contextualiteit en het dilemma van continuïteit en discontinuïteit behandeld.

De module wordt afgesloten met enkele schriftelijke opdrachten.

II. Comparatieve methoden:

Religie als een aspect van cultuur wordt vaak als een universeel verschijnsel opgevat. Uiteenlopende religieuze verschijnselen lenen zich goed voor vergelijking en binnen zowel de culturele antropologie als de godsdienstwetenschappen bestaat een lange traditie op dit terrein. In deze cursus zullen we de verschillende vormen van vergelijking behandelen uit de geschiedenis van deze disciplines tot en met de hernieuwde belangstelling voor comparatieve benaderingen in het teken van de mondialisering die aan het begin van de 21ste eeuw opgeld doet. In aansluiting op theoretische en methodologische verhandelingen in de vorm van hoorcolleges zullen we in het kader van een werkopdracht zelf concrete vergelijkingen maken met behulp van etnografisch materiaal uit de elektronische Human Relations Area Files (eHRAF) betreffende een specifiek religieus verschijnsel in verschillende culturen en religies. We stellen ons de vraag naar de verschillen en overeenkomsten en hoe in de vergelijking de verschillende gevallen licht op elkaar werpen. De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen over de verplichte literatuur, de collegestof en de werkopdracht.

Literatuur

Voor historische methoden:

M. Boone, *Historici en hun metier. Een inleiding tot de historische kritiek* (Gent 2007).

Voor comparatieve methoden (verplicht): selectie van artikelen (lijst en links op BB), onder meer:

- Roscoe, P. (2008). The Comparative Method. *Religion Compass* 2(4): 734-753.
- Segal, R. (2001). In Defense of the Comparative Method. *Numen* 48(3): 339-373.
- Martin, L. (2000). Comparison. In *Guide to the Study of Religion*, eds. W. Braun and T. McCutcheon. London: Cassell.
- Jensen, J. (2001). Universals, General Terms and the Comparative Study of Religion. *Numen* 48(3): 238-266.
- Sharma, A. (2005). Does One Religious Tradition Help Us Understand Another? In *Religious Studies and Comparative Methodology: The Case of Reciprocal Illumination*. Albany: State University of New York Press.

Inleiding in de godsdienstpsychologie

Vakcode	BTR300
Studiepunten	5
Docenten	dr. C.J.A. Sterkens, prof. dr. C.A.M. Hermans
Onderwijsvorm	Hoor-/werkcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Kennis van en inzicht in de belangrijkste thema's in de godsdienstpsychologie. Kennis van en inzicht in persoonlijke en sociale functies van religie, religieuze ontwikkeling en verandering, de relatie tussen religie en moraal, en de samenhang van religie en gezondheid. Met behulp van psychologische concepten en theorieën religieuze verschijnselen kunnen verbinden met menselijk handelen. Theologische en psychologische perspectieven op religie kunnen onderscheiden.
Beschrijving	De godsdienstpsychologie bestudeert de invloed en de betekenis van religie voor het handelen, de ontwikkeling en de beleving van de individuele mens. Met name de volgende thema's worden in de godsdienstpsychologie bestudeerd: de (psychologische) functies van religie; religieuze) ontwikkeling en verandering; religieuze ervaring; bekering; mysticism; de sociale psychologie van religieuze organisaties; coping; religie, gezondheid en geestesziekte. Er zal specifiek worden ingegaan op de cognitieve benadering van religie aan de hand van de volgende thema's: religie en de cognitieve architectuur van de menselijke 'geest'; geloof in de ziel en leven na de dood; geloof in god(en) en rituelen in verschillende vormen van religiositeit.
Literatuur	Hood R.W. Jr., Spilka B., Hunsberger B., Gorsuch R. (2009). <i>The Psychology of Religion. An Empirical Approach. Fourth Edition.</i> New York/London: Guilford Press. Capita selecta uit de cognitive science of religion (wordt aan het begin van het college aangegeven)

Jaar 3

Gender en multiculturaliteit

Op het snijvlak van cultuur en religie

Vakcode BRS301

Studiepunten 5

Docenten prof. dr. G.M.F. Troch, prof. dr. M.A.C. de Haardt

Onderwijsvorm Interactief hoor- en responsiecollege

Toetsvorm Actieve deelname, presentatie en tentamen

Ingangsvoorwaarden Vereist zijn kennis over Christendom en Islam en van de Engelse taal.

Doelstelling Inzicht verwerven in gender-verhoudingen gerelateerd aan multiculturele en religieuze debatten en kritisch evalueren van de verschuivingen in posities die optreden, afhankelijk van de desbetreffende blik op cultuur en religie. (naar 'Clash of Civilizations' of transculturele en interculturele communicatie?).

Beschrijving In het multiculturele en multireligieuze debat zijn de opvattingen en constructies over gender, man/vrouw-beelden en identiteiten problematisch te noemen. In deze cursus zal aandacht gegeven worden aan de manier waarop constructies bepaald worden en informatie verloopt langs nationale contexten, culturen en religies en wordt bekeken hoe deze informatie bepalend is voor beeldvormingen en communicatie tussen culturen. Het exploreren van de relaties tussen noties als identiteit, traditie, cultuur, natie, religie en gender staat centraal. De hedendaagse debatten rond de 'Clash of Civilizations' in de vorming en studie van gender-identiteit gerelateerd aan religie worden bestudeerd vanuit het werk van auteurs van verschillende continenten. In de loop van de colleges wordt gewerkt naar een intercultureel perspectief met gebruikmaking van concepten uit de postkoloniale religie - en cultuurtheorieën.

Literatuur Een reader met de te bestuderen literatuur wordt uitgereikt bij het begin van de colleges en verder aangevuld tijdens de colleges. (o.m. ook met beeldmateriaal).

Religies en cultuur

Vakcode BRS302

Studiepunten 5

Docenten dr. F.P.M. Jaspers, dr. I.M.K. Bocken

Onderwijsvorm Tekstlezing in deel 1; (veldwerk-)onderzoek in deel 2

Toetsvorm Werkstuk voor deel 1. Presentatie en begeleidende tekst voor deel 2.

Ingangsvoorwaarden Propedeuse

Ten minste passieve kennis van het Engels en het Duits ten behoeve van de gekozen bronteksten

Doelstelling - Inzicht in de fundamentele verhouding van religie en cultuur en in de doorwerking van modernisering hierbij

- Kennis van een aantal culturele uitingen in religies en van de belangrijkste categorieën

Beschrijving	<p>- Kennis van de belangrijkste theorieën over de relatie van religie, cultuur en popularisering</p> <p>- theorieën kunnen toepassen op casussen</p> <p>De eerste helft van de cursus (gegeven door dr. Bocken) is gewijd aan het onderwerp "religie in de cultuur - cultuur in de religie". Na een globale periodisering van de moderne tijd wordt de functie van religie ten opzichte van de moderne cultuur bestudeerd. Naast het doel om een overzicht te geven over belangrijke en exemplarische theorieën over de uitdifferentiëring van religie en cultuur in de moderne maatschappij zal deze eerste reeks colleges zich concentreren op cultuurfilosofische vraagstukken over de effecten en consequenties van deze uitdifferentiëring, zowel voor het zelfverstaan van religies alsook voor de moderne samenleving. En ten slotte: in hoeverre beïnvloeden cultuur en religie elkaar nog? In hoeverre kan religie juist door deze differentiatie cultuurkritiek uitoefenen?</p> <p>In de tweede helft van de cursus (dr. Jespers) vindt een toespitsing op kunst plaats. Vele religies hebben vanouds rituele voorwerpen, muziek, literatuur en dans voortgebracht, evenals gebouwen, beelden en schilderkunst. De religieuze symboliek in al deze kunstvormen is fascinerend. Maar inmiddels worden binnen de religies ook film, televisie en internet gebruikt voor verkondiging, invloed of ideologie. Tegelijk lijken bepaalde kunstuitingen zich te verzelfstandigen ten opzichte van religie maar tevens veel religieuze symboliek te benutten. Aan de hand van casussen uit de wereld van de populaire muziek zullen we enkele van deze verschijnselen analyseren. De cursisten krijgen als eindopdracht om zelf een (populaire) muziekuitvoering door te lichten op haar betekenis en religieuze gehalte.</p>
Literatuur	reader

Religies en zin

Vakcode	BRS303
Studiepunten	5
Docenten	prof. dr. J.B.A.M. Schilderman, prof. dr. G.M.F. Troch
Onderwijsvorm	Hoorcollege en Werkcollege
Toetsvorm	Twee deelwerkstukken (per blok een werkstuk).
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • De student heeft inzicht in de begripvorming rond zin; is in staat dit te herkennen in de culturen van verschillende religieuze tradities; en kan het zinbegrip vanuit betekenis- en handelingsanalyses in verband brengen met professionele zorg voor zinverlening. • De student is in staat om de relevantie van morele, levensbeschouwelijke en religieuze tradities voor het zinbegrip aan te tonen, en kan het probleem van de culturele pluraliteit omschrijven. • De student kan het zinbegrip in verband brengen met thema's en probleemstellingen van contingentie en lijden.

- De student is in staat om onderscheid te maken tussen religieuze en humanistische benaderingen van zin.
- De student is in staat om onderscheid te maken tussen betekenis- en gedragsanalyses van zingeving en kan paradigma's en theorieën benoemen.
- De student heeft inzicht in experiëntiële en normatieve aspecten van zingeving.
- De student heeft kennis van de professionele taakstelling ten aanzien van zingeving.

Beschrijving

Deze cursus beoogt begripsvorming van religie en zin, door middel van het verkennen van kenmerken van morele, levensbeschouwelijke en religieuze betekenisverlening in de setting van de contemporaine en plurale samenleving. Het begrip zin wordt enerzijds in verband gebracht met culturele thema's waarbij de verschillende religies vergeleken worden op het kenmerk van zingeving, in het bijzonder in confrontatie met typische contingentiethema's als tragiek, dood en schuld. Dergelijke thema's veronderstellen morele, religieuze of levensbeschouwelijke betekenisvormen zoals deze in tradities opgeslagen, aangepast en overgedragen worden. Dergelijke tradities maken zingeving mogelijk en bieden tegelijkertijd concepties van zorg voor deze betekenisverlening. In het eerste gedeelte van de cursus staat de kennismaking met die vormen van betekenis in verschillende religies en culturen centraal, en wordt de religiewetenschappelijke probleemstelling verhelderd, ook met het doel om kenmerken van morele, levensbeschouwelijke en religieuze zorg te omschrijven. In het tweede gedeelte staat de analyse van het zinbegrip centraal. Zin refereert aan de geestelijke dimensie van de mens, die we onderzoeken aan de hand van de begrippen levensbeschouwing, geloof- en levensovertuiging en leefwereld. Met het oog daarop laten we een aantal klassieke denkers de revue passeren, waaronder gedragswetenschappers (Weber, Schütz, Parsons) en filosofen (Popper, Arendt, Habermas en Ricoeur). Vervolgens gaan we na op welke wijze religie tot deze zingeving bijdraagt en welke de professionele mogelijkheden zijn om het proces van zingeving te bevorderen, in het bijzonder in de context van geestelijke zorg.

Literatuur

Een selectie uit de volgende literatuur wordt voorafgaand aan het college ter beschikking gesteld.

- Bauman, Z. (2006). *Liquid Fear*. Cambridge, Polity Press.
- Bocken I. (2007). 'Waarom burgers betere gelovigen zijn. Religie, politiek en publieke moraal', in: Donald Loose, *Religie in het publieke domein*. Budel, Damon.
- Borgman, E. (2006). *Metamorfosen. Over religie en moderne cultuur*. Kampen, Klement.
- De Certeau, M. (1987). 'The Gaze of Nicholas of Cusa', in: *Diacritics* 17/3, 2-38.

- Donk, W.B.H.J. van de & A.P. Jonkers (Eds.) (2006). *Geloven in het Publieke Domein* (pp. 395-416). Amsterdam, Amsterdam University Press.
- Finlayson, J. (2005). *Habermas, a very short introduction*. Oxford, Oxford University Press.
- Habermas, J. (1985). *Theorie des kommunikativen Handelns*. Frankfurt am Main, Suhrkamp.
- Heyst, van, A. (2005). *Menslievende Zorg. Een ethische kijk op professionaliteit*. Kampen, Klement.
- Ricoeur, P. (1992). *Oneself as Another*. Chicago, University of Chicago Press.
- Schilderman, H. (2006). Religie en Zorg. In: W. van de Donk; A. Jonkers; G. Kronjee en R. Plum (red). *Geloven in het publieke domein. Verkenningen van een dubbele transformatie*. Amsterdam, Amsterdam University Press (WRR-rapport). 395-416.
- Schilderman, H. (2009). *Wat is er geestelijk aan de geestelijke zorg?* Nijmegen, Radboud Universiteit.
- Schütz, Schütz, A. (1974, or. 1932). *Der sinnhafte Aufbau der sozialen Welt*. Frankfurt am Main, Suhrkamp.
- Schütz, A.; Luckmann, Th. (1975). *Strukturen der Lebenswelt*. Neuwiedt und Darmstadt, Hermann Luchterhand Verlag.
- Sebeok, Th.; Danesi, M. (2000). *The Forms of Meaning. Modeling Systems Theory and Semiotic Analysis*. Berlin [etc.], Mouton de Gruyter.
- Wils, J.P. (red.) (1998). *Pijn en lijden*. Damon.

Bijzonderheden

Literatuur wordt voorafgaande aan het college ter beschikking gesteld.

De stof wordt getoetst aan de hand van twee separate werkstukken (voor beide blokken apart).

Inleidingen worden mede gegeven aan de hand van powerpoints die ter beschikking komen op Blackboard.

Religies en beleid

Vakcode BRS304

Studiepunten 5

Docenten dr. P.A.D.M. Vermeer, prof. dr. F.J.S. Wijsen

Onderwijsvorm Hoor- en werkcollege

Toetsvorm Schriftelijk tentamen

Doelstelling Kennis van en inzicht in de complexe profielen van de moderne samenleving en de rol van religie in een maatschappij met een liberaal-democratisch cultureel gezicht.
Kennis van en inzicht in enkele juridische en sociaal-culturele factoren die medebepalend zijn voor de wijze waarop religies zich in Nederland binnen het publieke domein kunnen manifesteren.
Kennis van en inzicht in enkele hedendaagse beleidskwesties op de

Beschrijving	<p>terreinen van onderwijs en zorg naar aanleiding van de (hernieuwde) presentie van religie binnen het publieke domein.</p> <p>Tegen de achtergrond van een discussie omtrent de (omstreden) "terugkeer" van religie in het Westen wordt een perspectief op de lastige verhouding tussen politiek en religie in de moderniteit geopend. Het wisselvallige (zelf)beeld van religie in dit type van cultuur wordt vooral duidelijk in de rol die religies zichzelf toeschrijven maar ook in de veelvuldige beleidsvraagstukken waarmee de politiek wordt geconfronteerd. In het eerste deel van de cursus zal deze lastige verhouding tussen religie en politiek nader worden verkend vanuit het perspectief van de liberaal-democratische samenleving. In het tweede deel gaan we in op beleidsontwikkeling met betrekking tot religie. Beleidonderzoekers houden zich bezig met problemen van de samenleving, of van organisaties daarbinnen. Een opleiding aanbieden over religie en beleid suggereert dat er beleid ontwikkeld moet worden met betrekking tot religie, en dus, dat religie een probleem is. Maar wat is dan het probleem? En voor wie is dat een probleem? Wat kunnen we eraan doen? En hoe kunnen we er iets aan doen?</p>
Literatuur	<p>Verplichte literatuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van de Donk, W., Jonkers, A., Kronjee, G. & Plum, R. (red.) (2006). <i>Geloven in het publieke domein. Verkenningen van een dubbele transformatie</i>. WRR. Amsterdam: Amsterdam University Press. (Document te downloaden via: www.wrr.nl) • Reader met artikelen.

Religies en spiritualiteit

Vakcode	BRS305
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. F.A. Maas
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen over vooraf te bereflecteren kwesties
Doelstelling	Doelstelling van deze cursus is dat studenten in staat zijn actief en methodisch na te denken over de levensvormende component van religies. Dit leerproces verloopt via de geëigende wegen van informatie, reflectie en toe-eigening. Studenten verwerven kennis van spirituele vormingsprocessen en ze krijgen inzicht in hun samenhang met opvattingen over Transcendentie/God, mens en wereld. Daardoor zijn zij in staat in zekere mate onderscheid te maken ten aanzien van de kwaliteit van het aanbod op het gebied van spiritualiteit.
Beschrijving	Kennismaking met enkele historische en hedendaagse vormen van spiritualiteit in hun religieuze context maakt het mogelijk het verband tussen religie en spiritualiteit nader in beeld te brengen. In dat kader komt vervolgens de centrale categorie in de spiritualiteit, namelijk ervaring, aan de orde. Na deze meer algemene kennismaking met de thematiek wordt ingezoomd op spiritualiteit in de verschillende religies: Hindoeïsme, Boeddhisme, Islam, Jodendom en Christendom.

Daarbij wordt ook gekeken hoe spiritualiteit werkt in de levens van enkele significante figuren. Tenslotte wordt aandacht gegeven aan spiritualiteit in kringen van Nieuwe Religiositeit en in de agnostische cultuur. Op de achtergrond speelt steeds de vraag mee naar kwaliteitscriteria in verband met spiritualiteit.

Literatuur Reader en teksten op Blackboard

Recente onderzoeksthema's

Vakcode	BTR301
Studiepunten	5
Docenten	prof. dr. C.A.M. Hermans, prof. dr. A.J.M. van den Hoogen, prof. dr. E.J. van Wolde, prof. dr. P.J.A. Nissen
Onderwijsvorm	HC/WC
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Ingangsvoorwaarden	Dit college veronderstelt kennis van:

- college Wetenschapsfilosofie (BA1);
- één van de volgende methoden-colleges: (1) kwantitatieve en kwalitatieve methoden; (2) historische en comparatieve methoden; (3) hermeneutische en literaire methoden.

Het veronderstelt inleidende kennis in de wereldreligies; theorieën van religie en de actuele situatie van de verhoudingen en de interacties tussen de wereldreligies tegen de achtergrond van de (anti-) globalisering en de (anti-) modernisering.

Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten hebben kennis van en inzicht in thema's uit het onderzoeksprogramma van de vier kernleerstoelen van het onderzoeksinstituut voor theologie en religiewetenschappen. • Studenten hebben inzicht en een initiële vaardigheid in het ontwerpen van een onderzoek in relatie tot thema's uit het (lopende) onderzoeksprogramma van het onderzoeksinstituut voor theologie en religiewetenschappen.
--------------	---

Beschrijving	<p>Een onderzoeksontwerp bevat een beschrijving van twee soorten van activiteiten: (1) begripsmatige activiteiten binnen het conceptueel ontwerp, en (2) activiteiten gericht op het uitvoeren van het onderzoek in het onderzoekstechnisch ontwerp. Beide onderdelen worden nog nader onderverdeeld.</p>
--------------	---

Het conceptueel ontwerp geeft een antwoord op de volgende vragen:

- Probleemstelling/ doelstelling: welke bijdrage wil het onderzoek leveren aan een meer omvattend probleem?
- Onderzoeksmodel: welke stappen worden gezet om de doelstelling van het onderzoek te bereiken?
- Vraagstelling: op welke vraag (of vragen) moet het onderzoek een antwoord bieden?
- Begripsbepaling: wat zijn de belangrijkste begrippen in de doel- en vraagstelling?

Het onderzoekstechnisch ontwerp geeft een antwoord op de volgende vragen:

- Onderzoeksmateriaal: welke bronnen (teksten; handelingen; archieven; narratieven; etc) worden in het onderzoek benut?
- Onderzoeksstrategie: op welke wijze (hermeneutisch, literair, historisch, comparatief, kwantitatief, kwalitatief) worden de bronnen ontsloten?
- Onderzoeksplanning: welke stappen ga je zetten in de uitvoering van het onderzoek?

Literatuur

Reader

Hermeneutische en literaire methoden

Vakcode

BTR302

Studiepunten

5

Docenten

prof. dr. G. Essen, prof. dr. E.J. van Wolde, dr. C. Hübenenthal

Onderwijsvorm

Hoor-, werk- en responsiecolleges.

Toetsvorm

Schriftelijk tentamen

Ingangsvoorwaarden

Studenten hebben het college Wetenschapsfilosofie (of: inleiding methoden en wetenschapstheorie) gevolgd.

Doelstelling

Studenten hebben kennis van methoden waarmee literaire teksten en religieuze fenomenen op een wetenschappelijke manier bestudeerd kunnen worden. Ze kunnen deze methoden in een ruimere context plaatsen en één daarvan op beginniveau toepassen.

Beschrijving

Het literaire gedeelte biedt een overzicht van methoden die bij de interpretatie van religieuze en andere teksten worden gebruikt. Zij leren daarbij één specifieke methode zelf te gebruiken, namelijk de narratieve methode. Het hermeneutische gedeelte stelt een aantal methoden voor die belangrijk zijn voor het systematische onderzoek naar religieuze verschijnselen en daaraan gerelateerde vraagstukken.

Literatuur

De verdere relevante literatuur wordt op Blackboard ter beschikking gesteld.

Godsdienstsociologie

Een inleiding voor religiewetenschappers

Vakcode

BTR303

Studiepunten

5

Docent

dr. P.A.D.M. Vermeer

Onderwijsvorm

Werkcollege met enkele hoorcolleges. Voor ieder college dienen studenten zich goed voor te bereiden en is aanwezigheid verplicht.

Toetsvorm

Schriftelijk tentamen en enkele werkopdrachten die men ter voorbereiding op de colleges dient te vervullen.

Doelstelling

Kennis van en inzicht in enkele klassieke en meer recente theoretische benaderingen in de godsdienstsociologie. Inzicht in de mate van bruikbaarheid van deze verschillende benaderingen voor het kunnen verstaan en verklaren van de huidige religieuze situatie in Europa en Nederland.

Beschrijving	<p>Ook al zijn we sinds William James gewend om de individuele, religieuze ervaring als de kern van religie te zien, religie is daarnaast ook een sociaal fenomeen. Dat wil zeggen, religie manifesteert zich ook altijd als deel van de sociale werkelijkheid en is zo ook van invloed op het sociale leven van groepen en collectieven. En omgekeerd beïnvloeden veranderingen en ontwikkelingen in het sociale leven van deze groepen en collectieven ook weer de wijze waarop en de vorm waarin religie zich als sociaal fenomeen kan manifesteren. Het bestuderen van religie als sociaal fenomeen is de taak van de godsdienstsociologie, waarbij twee grote vragen overheersen.</p> <p>Allereerst, waarom neemt religie binnen bepaalde culturen en samenlevingen zo'n prominente plaats in en waarom is religie binnen weer andere culturen en samenlevingen juist zo marginaal? En ten tweede, waarom neemt religie binnen verschillende culturen en samenlevingen zoveel verschillende vormen aan? Vragen die op uiteenlopende wijze beantwoord worden afhankelijk van het theoretisch perspectief op religie dat de godsdienstsocioloog inneemt. Tegen de achtergrond van deze twee fundamentele vragen wordt in deze cursus allereerst aandacht besteed aan het werk van drie klassieke theoretici: Marx, Durkheim en Weber. In het tweede deel van deze cursus wordt vervolgens gekozen voor een meer thematische benadering. Hierbij wordt onder meer aandacht besteed aan: de secularisatie these, de rational choice theory, nieuwe religieuze bewegingen en aan een typologie van religieuze organisaties. De cursus sluit af met een derde deel waarin enkele voorbeelden van recent godsdienstsociologisch onderzoek worden besproken.</p>
Literatuur	<ul style="list-style-type: none"> • Davie, G. (2007). <i>The Sociology of Religion</i>. London: Sage. • Knoblauch, H. (1999). <i>Religionssoziologie</i>. Berlin: De Gruyter. • Enkele artikelen <p>Het boek van Davie zal fungeren als handboek en dient men aan te schaffen. Enkele hoofdstukken uit het boek van Knoblauch alsmede enkele artikelen zullen gebundeld worden in een reader.</p>

Godsdienstpedagogiek

Vakcode	ITR101
Studiepunten	5
Docent	dr. P.A.D.M. Vermeer
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Kennis van en inzicht in processen van primaire en secundaire religieuze socialisatie in de context van het gezin, de religieuze gemeenschap en de school tegen de achtergrond van de huidige geseculariseerde en plurale religieuze situatie in Nederland.
Beschrijving	Voor hun voortbestaan is het van groot belang dat religies voortdurend nieuwe gelovigen aan zich weten te binden. Dit betekent,

dat vertegenwoordigers van religies voor de opgave staan om hun centrale geloofsovertuigingen, hun religieuze praktijken, hun religieus-normatieve oriëntaties e.d. over te dragen op deze nieuwe gelovigen. Zodoende hebben vertegenwoordigers van religies, als zij tenminste hun eigen religieuze traditie door willen geven, een belangrijke opvoedende en educatieve taak. Een taak die nader valt te omschrijven vanuit de verschillende educatieve settings en de daaraan gekoppelde actoren die men hier kan onderscheiden. De eerste en wellicht meest belangrijke educatieve setting wordt gevormd door het gezin als de omgeving waarin ouders hun eigen religieus commitment trachten over te dragen op hun kind(eren). Binnen het gezin vindt zo de primaire religieuze socialisatie van kinderen plaats. Daarnaast vormt ook de religieuze gemeenschap zelf een belangrijke plaats waar bijvoorbeeld pastores, rabbijnen, imams, etc. het geloof trachten over te dragen. En ten slotte is ook de school een belangrijke educatieve setting waarin docenten godsdienst een nieuwe generatie gelovigen inwijdt in een bepaalde religieuze traditie. De religieuze gemeenschap en de school zijn zo van belang met het oog op de secundaire religieuze socialisatie van kinderen en adolescenten. In deze cursus zullen nu deze drie educatieve settings (gezin, religieuze gemeenschap en school) nader worden toegelicht, waarbij de nadruk vooral zal komen te liggen op de handelingsstrategieën die de verschillende actoren (ouder, geestelijke en docent) hierbij ter beschikking staan. Daarbij zal tevens aandacht worden besteed aan de wijze waarop de processen van secularisering en pluralisering, die kenmerkend zijn voor de religieuze situatie in Nederland, deze processen van primaire en secundaire socialisatie (kunnen) beïnvloeden.

- Literatuur
- Alii, E.T. (2009). *Godsdienstpedagogiek. Dimensies en Spanningvelden*. Zoetermeer: Meinema.
 - Bundel met artikelen.

Bijzonderheden Dit vak is onderdeel van het schakelprogramma Interreligieuze Spiritualiteitsstudies 60 EC lerarenopleiding.

6 Masteropleiding Religiestudies

6.1 Profiel, doelstelling en eindtermen

Nadat het bachelordiploma is behaald kunnen studenten doorstromen naar de master Religiestudies of de master Interreligieuze Spiritualiteitsstudies.

De Master Religiestudies kent vier afstudeerprofielen: onderzoek, geestelijke verzorging, religie en beleid, religie en cultuur. De masteropleiding religiestudies kwalificeert voor beroepen op het terrein van wetenschappelijk onderzoek naar religies, geestelijke verzorging (in zorginstellingen, gevangenis en krijgsmacht), religie en bestuur (beleidsmedewerker / beleidsadviseur interculturele / interetnische diversiteit met speciale aandacht voor de religieuze componenten daarvan), of religie en cultuur (cultuuradviseur). Studenten met een master religiestudies die een onderwijsbevoegdheid voor docent godsdienst/levensbeschouwing willen behalen, kunnen dan ook doorstromen naar de desbetreffende lerarenopleiding als zij tevens de module 'godsdienstpedagogiek' hebben gevolgd.

Doel van de opleiding is:

1. ontwikkeling van gevorderde kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die van belang zijn voor de wetenschappelijke, interdisciplinaire bestudering van religies en levensbeschouwingen, dit alles met name op basis van participatie aan actueel onderzoek binnen de Faculteit der Religiewetenschappen;
2. ontwikkeling van academische vaardigheden op gevorderd niveau;
3. voorbereiding tot zelfstandige beroepsuitoefening op academisch niveau in een maatschappelijke functie, dan wel tot het volgen van een vervolgopleiding tot onderzoeker of bevoegd docent.

De eindtermen van de opleiding zijn de volgende:

1.
 - a. Grondige kennis van en inzicht in de onderzoeksmethoden en -technieken van een gekozen onderzoeksgebied, en wel met nadruk op comparativiteit en oordeelsvorming.
 - b. Grondige kennis van en inzicht in de ontstaansgeschiedenis en de actuele situatie van wereldreligies, en dit met betrekking tot hun bronteksten, doctrinele inhoud, religieuze praktijken, alsook de maatschappelijke en culturele uitingen daarvan.
 - c. Grondige kennis van en inzicht in de geschiedenis van de verhoudingen en de interacties tussen de wereldreligies met betrekking tot een specifiek thema.
 - d. Grondige kennis van en inzicht in de actuele situatie van de verhoudingen en de interacties tussen de wereldreligies met betrekking tot een specifiek thema tegen de achtergrond van de (anti-)globalisering en de (anti-)modernisering
2.
 - a. Gedifferentieerd (en relatief zelfstandig) toepassen van kennis van en inzicht in de religieuze tradities en hun interacties, aan de hand van onderzoeksmethoden en -technieken door een nieuwe probleemsituatie adequaat te beschrijven, te analyseren en synthetiseren, binnen een (begeleid) onderzoek.
 - b. Gedifferentieerd (en relatief zelfstandig) toepassen van kennis van en inzicht in de

religieuze tradities, hun interacties, en onderzoeksmethoden en -technieken met de mogelijkheid tot keuze van een professionele context: onderzoek; geestelijke verzorging; religie en bestuur; religie en cultuur.

3. Zelfstandige oordeelsvorming aangaande (enkele specifieke) opvattingen, religieuze praktijken en maatschappelijke consequenties van religieuze tradities door relevante informatie te verzamelen en interpreteren, en deze te evalueren tegen de achtergrond van zelfstandig wetenschappelijk verantwoorde interne en externe criteria.
4. Mondeling en schriftelijk kunnen communiceren over de vergelijking, de analyse, de synthese en de evaluatie van specifieke religieuze fenomenen binnen meerdere religieuze tradities, met een gespecialiseerd en niet-gespecialiseerd publiek.
5. Beschikken over leervaardigheden om zelfstandig nieuwe informatie aangaande religieuze tradities te reproduceren, begrijpen, interpreteren, analyseren en evalueren, en wel met de mogelijkheid tot keuze van een professionele context: onderzoek; geestelijke verzorging; religie en beleid; religie en cultuur.

6.2 Toelatingseisen en instroomregeling

Om te kunnen worden toegelaten tot de masteropleiding Religiestudies dient de student in het bezit te zijn van het bachelordiploma Religiestudies (van de Radboud Universiteit of elders). Tevens worden studenten toegelaten die beschikken over een 'bewijs van toelating' dat door het Bestuur van de Radboud Universiteit wordt afgegeven. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan om in aanmerking te komen voor een dergelijk bewijs van toelating staan uitvoerig beschreven in het Onderwijs- en Examenreglement van de Master Religiestudies, welk op de facultaire website is te vinden.

Studenten met een bachelor- of masterdiploma theologie dienen een schakelprogramma van 60 EC te volgen om te worden toegelaten. Studenten met een andere wo-bachelor of -master stromen via een verkort bachelorprogramma van 90 EC in. Studenten met een HBO-diploma of met een wo-propedeuse moeten een verkort bachelorprogramma van 120 EC volgen. De verkorte bachelorprogramma's of het schakelprogramma dienen met succes afgerond te zijn voordat de student mag instromen in de master.

6.3 Structuur

Voortbouwend op de structureringsprincipes van de bachelor religiestudies staan in de masteropleiding religiestudies de inhoud (materiële object), dimensies en functies (formele object) van religies en levensbeschouwingen centraal en worden bestudeerd vanuit de verschillende contexten waarbinnen religieuze tradities in het publieke domein en binnen de moderne instituten van de samenleving een relevante positie innemen: context van wetenschappelijk onderzoek, gezondheidszorg, beleid en cultuur.

Op basis van de keuze van contexten biedt de opleiding vier afstudeerprofielen aan die binnen deze contexten gericht zijn op de bestudering van het materiële en formele object van religies

en levensbeschouwingen en voor beroepen binnen deze contexten kwalificeren: profiel wetenschappelijk onderzoek van religies, geestelijke verzorging, religie en beleid, en religie en cultuur.

Het profiel wetenschappelijk onderzoek naar religies onderneemt de poging de transformatie van religies in hun huidige maatschappelijke, sociale, culturele en politieke contexten methodisch verantwoord te benaderen. Het profiel geestelijke verzorging onderzoekt inhouden en functies van religieuze en levensbeschouwelijke overtuigingen en praktijken binnen de arbeidsorganisaties van geestelijke verzorging in hun publieke setting. Het profiel religie en beleid benadert de vraagstukken van diversiteit, etnocentrisme en multiculturaliteit binnen beleidsadvisering van moderne instituties van de samenleving. Het profiel religie en cultuur benadert binnen de culturele verschijnselen van de moderne samenleving (literatuur, beeldende kunst, muziek, media) de inhoudelijke en functionele aspecten van religieuze tradities en nieuwe religieuze stromingen. Met het indelingscriterium van de context maken studenten een eerste keuze voor een specialisatie van hun afstudeerprofiel.

Het tweede indelingscriterium heeft betrekking op inzichten en vaardigheden die binnen de gekozen profielspecialisaties van belang zijn. Het profiel wetenschappelijk onderzoek naar religies omvat naast een onderzoeksstage aanvullende colleges die gericht zijn op theoretische verdieping en een verdere ontwikkeling van de methodische vaardigheid tot zelfstandig onderzoek binnen een gekozen onderzoekscluster van de faculteit. Binnen het profiel geestelijke verzorging worden naast beroepsstage en supervisie onderdelen aangeboden welke betrekking hebben op begripsvorming en vaardigheidstraining ten aanzien van de basistaken religieuze counseling en diagnostiek, rituele expressie en ethische advisering. Het college grondslagen van geestelijke zorg behandelt de disciplinaire en conceptuele grondslagen van het werkveld. Het profiel religie en beleid biedt naast opdrachtstage een college 'theorie van culturele en religieuze diversiteit', 'ethische conflicten en diversiteitsbeleid' en 'religie en diversiteitsmanagement' aan. Daarnaast wordt in een practicum ingegaan op beleidsplanning en -implementatie. Het profiel religie en cultuur kent naast opdrachtstage het college religie en culturele expressies. Een ander college belicht de materiële dimensies van religie en de module religie, recht en media gaat op de positie en de functie van religie en levensbeschouwing in de mediale samenleving in. In het practicum cultuureducatie staat de initiële bekwaamheid centraal om mensen kennis te laten maken met kunst- en cultuuruitingen en de verdiepende inzichten daarin.

6.4 Masterscriptie & stage

Met de masterscriptie geeft de student een proeve van bekwaamheid tot wetenschappelijk, d.w.z. zelfstandig, kritisch, methodisch en systematisch onderzoeken, denken en schrijven. In concreto is het doel aan de hand van een scherp afgebakende en heldere probleemstelling via een consistent opgebouwd betoog te laten zien, dat men inzicht heeft in de te behandelen thematiek en in één of meer methoden waarmee de betreffende thematiek benaderd dient te worden.

Studenten kunnen tussen vier verschillende afstudeerprofielen kiezen. De master- resp. profielkeuze impliceert een specialisatie op een domein waarbinnen studenten kennis maken met een beroepsveld. Deze keuze zou vervolgens ook richtinggevend moeten zijn voor de inhoudelijke keuze van stage en scriptie. Studenten moeten volgens deze opzet binnen het gekozen profiel afstuderen. De profielen worden door verschillende opzetten gekenmerkt. De Master Religiestudies kent een onderzoeksoriëntatie en beroepsverkennde aspecten: In het profiel 'onderzoek' wordt deze oriëntatie ingevuld vanuit het facultaire onderzoeksprofiel waarbij ook het beroepsverkennde aspect bij aansluit (profilering als wetenschapper); in de profielen 'religie en beleid' en 'religie en cultuur' wordt de praktijkgerichte onderzoeksoriëntatie thematisch vanuit de domeinen ingevuld waarbij tegelijkertijd kennis wordt gemaakt met het beoogde beroepsveld; in het profiel 'geestelijke verzorging' wordt de praktijkgerichte onderzoeksoriëntatie vanuit een professioneel perspectief ingevuld waarbij het beroepsvoorbereidende karakter van de opleiding goed aansluit.

De Master Religiestudie kent drie stagevormen. Alle stagevormen zijn min of meer standaard met het vervatten van de masterscriptie als eindwerkstuk van de opleiding verbonden. Studenten, die geen koppeling tussen stage en scriptie willen, kunnen dat met een beargumenteerde brief bij de stagecoördinator aanvragen.

In het afstudeerprofiel 'Onderzoek' wordt een onderzoeksstage van 10 EC aangeboden.

In de afstudeerprofielen 'Religie & Beleid' en 'Religie & Cultuur' worden opdrachtstages van 10 EC aangeboden.

In het afstudeerprofiel 'Geestelijke Verzorging' wordt een beroepsstage van 15 EC aangeboden.

In de profielen 'onderzoek', 'religie & beleid' en 'religie & cultuur' veronderstelt een koppeling van stage en scriptie dat het onderzoek of de opdracht tot een scriptieonderwerp kan worden uitgewerkt. Hiervoor is een *inhoudelijke begeleiding door een vakdocent* nodig. De link tussen stage en scriptie leidt ertoe dat het proces van het schrijven van een scriptie sneller en effectiever kan verlopen. Hiervoor moeten aan het einde van de bachelor in jaar 3 afspraken worden gemaakt met de stagecoördinator die vervolgens contact kan leggen met een docent die als beoogd begeleider kan optreden. Vervolgens worden terugkomdagen verplicht aangeboden (een keer per maand). De stagecoördinator regelt de formele aspecten zoals: stagecontract, contact houden met student en werkveld, evaluatie van stageplek en student. De omvang van de scriptie is 20 EC, dat is ongeveer 550 studielasturen.

In het eerste semester dienen de studenten (afhankelijk van hun stage- en scriptietaken) voor het college 'onderzoeksmethoden' een keuze te maken uit zes mogelijke methodecolleges waarin de studenten leren de gekozen methodische benadering toe te passen in eigen onderzoek. De mogelijke keuzevakken zijn: comparatieve, historische, hermeneutische, kwalitatieve, kwantitatieve en literaire methode. Aanvullend hierop volgen student onderzoek, religie & beleid en religie & cultuur het practicum onderzoeksvaardigheden.

In het **profiel 'geestelijke verzorging'** wordt een beroepstage aangeboden. Dat houdt in dat studenten in het werkveld van de geestelijke verzorging stage lopen, werkervaringen opdoen en kennis, inzichten en vaardigheden in het werkveld leren toepassen. Vervolgens moeten studenten tijdens de stage onderzoeksopdrachten uitvoeren. De omvang van de scriptie bij geestelijke verzorging is 15 EC, dat is ongeveer 415 studielasturen. Het methodeonderwijs binnen het afstudeerprofiel 'geestelijke verzorging' wordt in twee practica (laboratoria) aangeboden.

Voorlichting

Op 17 augustus 2010 zal een informatiebijeenkomst voor masterinstromers plaatsvinden. Deze bijeenkomst is verplicht voor alle studenten die vanuit andere instellingen instromen. Op 25 januari 2011 zal een informatiedag voor BA2 en BA3 studenten worden georganiseerd met een voorlichting over de verschillende masteropleidingen en -profielen.

Voor meer informatie over de masterkeuze, de stagemogelijkheden en de masterscriptie, zie de website 'stage & arbeidsmarktorientatie': www.ru.nl/religiewetenschappen/stages. Hier vindt u onder andere informatie over de stage- en scriptie-eisen, de procedure van het kiezen en opstarten van stage en scriptiebegeleiding, de literatuur en de beoordeling.

6.5 Masterdiploma

De masteropleiding kan worden afgerond nadat alle verplichte onderdelen zijn afgerond, waarmee de student heeft bewezen de vereiste academische vorming te hebben verworven en de student het master (scriptie) examen met goed gevolg heeft afgelegd. Aan de student wordt de graad Master of Arts (M.A.) verleend, welke op het getuigschrift van het examen wordt aangetekend.

De student houdt te allen tijde rekening met een minimale afstudeertermijn van twee maanden en meldt zich ruim vóór aanvang van deze twee maanden termijn bij de studieadviseur/studentenadministratie. De student ontvangt een uitgebreide werkwijzer t.b.v. de procedures. De examencommissie start de beoordelingsprocedure en besluit tot toekenning van het diploma wanneer aan alle eisen is voldaan. De student meldt zich vervolgens met de verklaring van de examencommissie bij het Universitaire Bureau Examens (Comeniuslaan 4, werkdagen geopend van 10.00-12.00 uur). Naast deze verklaring moet de student zijn collegekaart overleggen. Het examen waarbij de scriptie wordt verdedigd vindt plaats minimaal vier weken na aanmelding bij Bureau Examens.

Judicium

Voor meer informatie over de regels ten aanzien van het toekennen van de judicia, zie de website onder 'informatie voor studenten' > 'studiegidsen en OER'.

6.6 Curriculum master Religiestudies

Master Religiestudies profiel A: Onderzoek

Het afstudeerprofiel 'onderzoek' onderneemt de poging de transformatie van religies in hun huidige maatschappelijke, sociale, culturele en politieke contexten methodisch verantwoord te benaderen. Studenten kiezen een onderzoekscluster van het onderzoeksinstituut om binnen het cluster af te studeren. Dat impliceert een keuze voor een scriptieonderwerp en hiervan afhankelijk een onderzoeksstage en de invulling van het methodeonderwijs en de theoretische onderwijsmodulen. Via de opleidingscoördinator worden contacten gelegd met de contactpersonen van de onderzoeksclusters.

Het programma ziet er als volgt uit:

Vak	Vakcode	EC
College I		5
College II		5
College III		5
Practicum onderzoeksvaardigheden	MRS100	5
Onderzoeksseminar	MRA107	5
Practicum onderzoeksmethoden	MRS101	5
Keuze uit: hermeneutische, literaire, historische, comparatieve, kwantitatieve en kwalitatieve methoden	t/m MRS106	
Onderzoeksstage	MRA125	10
Masterscriptie	MRA150	20
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

Master Religiestudies profiel B: Geestelijke Verzorging

Het curriculum kent naast beroepsstage, supervisie en scriptie een zestal modulen met overzichten die de grondslagen van de discipline bieden, taakinleidingen die de begripsvorming in functieaspecten van het beroep verhelderen en laboratoria waarin vaardigheden worden ingeoeffend en onderzoekstaken worden uitgevoerd. Deze opleiding is geaccrediteerd door de beroepsvereniging van geestelijk verzorgers (VGVZ).

Vak	Vakcode	EC
Grondslagen van geestelijke zorg	MTR105	5
Theorie van rituele expressie	MTR106	5
Laboratorium rituele expressie	MTR107	5
Ethische advisering: theorie en praktijk	MTR108	5
Theorie van religieuze counseling en diagnostiek	MTR109	5
Laboratorium van religieuze counseling en diagnostiek	MTR110	5
Beroepsstage	MTR125	15
Supervisie	MTR011	0
Terugkomdagen	MTR010	0
Masterscriptie	MTR150	15
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

Master Religiestudies profiel C: Religie en Beleid

Door voortgaande immigratie is de culturele en religieuze diversiteit binnen organisaties toegenomen. In reactie daarop is diversiteitbeleid en diversiteitmanagement ontstaan. De opleiding religie & beleid bereidt voor op de functie van beleidsmedewerker / beleidsadviseur interculturele / interetnische diversiteit met speciale aandacht voor de religieuze componenten daarvan.

Vak	Vakcode	EC
Theorie van culturele en religieuze diversiteit	MRC103	5
Ethische conflicten en diversiteitsbeleid	MRC104	5
Practicum onderzoeksvaardigheden	MRS100	5
Religie en diversiteitsmanagement	MRC106	5
Beleidsplanning en -implementatie	MRC107	5
Onderzoeksmethoden	MRS101	5
Keuze uit: hermeneutische, literaire, historische, comparatieve, kwantitatieve en kwalitatieve methoden	t/m MRS106	
Opdrachtstage	MRC126	10
Masterscriptie	MRC150	20
Terugkomdagen	MRS011	0
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

In samenwerking met de Faculteit Letteren en de Faculteit Managementwetenschappen kunnen studenten die deze variant volgen het internationale certificaat "Intercultural Competence" verwerven. Zie voor de voorwaarden: <http://www.intercultural-competence.net/>
Neem voor meer informatie contact op met Prof. F. Wijsen

Master Religiestudies profiel D: Religie en Cultuur

Religie & cultuur is een profiel dat ontwikkeld is voor studenten die een carrière in de culturele sector willen maken, bijvoorbeeld in de media, onderwijs, musea of overheid. Hiervoor dienen studenten over de nodige expertise van de verschillende religies en culturen in de hedendaagse wereld en hun historische achtergrond te beschikken. Inzicht in cross-culturele communicatie, religieuze praktijken en gevoeligheden, en het vermogen om te gaan met mensen van verschillende culturele en religieuze achtergronden zijn belangrijke troeven voor professionals in het culturele domein.

Vak	Vakcode	EC
Materiële dimensies van religie	MRD101	5
Religie en culturele expressies	MRD103	5
Practicum onderzoeksvaardigheden	MRS100	5
Religie, recht en media	MRD105	5
Practicum cultuureducatie	MRD104	5
Practicum onderzoeksmethoden	MRS101	5
Keuze uit: hermeneutische, literaire, historische, comparatieve, kwantitatieve en kwalitatieve methoden	t/m MRS106	
Opdrachtstage	MRD126	10
Terugkomdagen	MRS010	0
Masterscriptie	MRD150	20
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

6.7 Beschrijvingen van programmaonderdelen

Onderzoeksmethoden en onderzoeksvaardigheden

Practicum onderzoeksvaardigheden

Vakcode	MRS100
Studiepunten	5
Docenten	prof. dr. F.J.S. Wijsen, prof. dr. P.J.A. Nissen
Onderwijsvorm	Practicum
Toetsvorm	Werkstuk
Ingangsvoorwaarden	BA Religiestudies
Doelstelling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Initiële bekwaamheid in het ontwerpen van onderzoek en het verzamelen van (geschreven en gesproken) bronnen. 2. Initiële bekwaamheid in het analyseren van (geschreven en gesproken) bronnen en het rapporteren van onderzoek.
Beschrijving	<p>In aansluiting bij het BA college academische vaardigheden wordt in dit practicum een brug gelegd tussen methodencolleges, opdrachtstage en masterscriptie. De cursus omvat vier delen: het ontwerpen van een onderzoek, het verzamelen van geschreven en gesproken bronnen, het analyseren van bronnen en het rapporteren van onderzoek. Het eerste en het laatste deel volgen studenten van de varianten onderzoek, religie & beleid en religie & cultuur samen. Deel twee en drie wordt toegespitst op specifieke methoden voor de mastervariant religie & beleid en religie & cultuur.</p>
Literatuur	<p>Verschuren, P. & H. Doorewaard (2007). Het ontwerpen van een onderzoek. 4e herz. druk. Den Haag: LEMMA.</p> <p>Kvale, S. (2008). Doing interviews, Lon Angeles: Sage Publications. [Voor studenten religie & beleid].</p> <p>Knoblauch, H. (2003). Qualitative Religionsforschung. Religionsethnographie in der eigenen Gesellschaft. Paderborn: Schönningh, 2003. [Voor studenten religie & cultuur. Digitaal beschikbaar].</p>

Onderzoeksmethoden: hermeneutische methoden

Vakcode	MRS101
Studiepunten	5
Docent	dr. S.A.J. van Erp
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege. Aanwezigheid is vereist.
Toetsvorm	Werkstuk
Doelstelling	Verwerving van kennis en inzicht in de hermeneutische en systematische methoden en methodologie van de religiewetenschappen, spiritualiteitsstudies en theologie.
Beschrijving	Tot het onderzoek van religie en geloof behoort de reflectie op de ideeën, waarmee religieuze mensen hun geloof beschrijven en uitdrukken. Om die ideeën goed te kunnen begrijpen, is kennis nodig van de culturele situatie waarin deze tot stand komen en inzicht in het

perspectief van de onderzoeker. Welke bronnen, filosofieën, visies op God, mens en werkelijkheid, en politieke gebeurtenissen hebben invloed gehad op de totstandkoming van religieuze ideeën? Hoe is het mogelijk om ideeën uit een andere tijd of cultuur met een ander denkkader te begrijpen? Welke rol spelen het perspectief en de interpretaties van de onderzoeker daarbij? Deze vragen liggen ten grondslag aan de hermeneutische benadering van religie. Dit college omvat een overzicht van de hermeneutische en systematische methoden in de studie van religie en geloof, en methodologie op het gebied van religiewetenschappen, spiritualiteitsstudies en theologie. Anthony C. Thiselton, *Hermeneutics. An Introduction*, Eerdmans: Grand Rapids MI/Cambridge, 2009. Tijdens het college zullen nog enkele korte, primaire teksten worden aangereikt.

Literatuur

Onderzoeksmethoden: literaire methoden

Tekst en taal	
Vakcode	MRS102
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. E.J. van Wolde
Onderwijsvorm	Werkcollege
Toetsvorm	Paper
Ingangsvoorwaarden	Bachelor religiestudies
Doelstelling	Beheersing van literaire onderzoeksmethoden ten behoeve van de studie van religieuze teksten.
Beschrijving	Om een religie te begrijpen is de studie van teksten belangrijk. Daarin staan immers de ervaringen van mensen verwoord over wat zij richtinggevend vinden in het leven, hun visies op God, op de samenleving en de eigen geloofsgemeenschap. Maar hoe kun je teksten lezen die in een andere cultuur en tijd zijn ontstaan? In dit college leer je een aantal methodische stappen zetten waarmee je de vorm en inhoud van taal en tekst kunt bestuderen, zodat je zoveel mogelijk los van het eigen standpunt en met oog voor detail leert lezen.
Literatuur	Wordt op Blackboard ter beschikking gesteld

Onderzoeksmethoden: historische methoden

Godsdienstgesprekken en Inquisitie in de Middeleeuwen en Vroeg-Moderne Periode	
Vakcode	MRS103
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. D.A.T. Müller
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege
Toetsvorm	2 kleine papers (maximaal 2 DIN A4) en een werkstuk
Ingangsvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Afgeronde BA Religiestudies • Passieve beheersing van Engels en Duits
Doelstelling	Inzicht in de historische conflicten van omgang met andersdenkenden

Beschrijving	<p>in de Europese samenleving in processen en modellen. Vertrouwdheid met stijlmiddelen van propaganda en polemieken alsmede de dynamieke verschuivingsprocessen in de beeldvorming. Godsdienst legitimeerde in de Middeleeuwen en vroeg-moderne tijd veelal het politieke gezag, en gaf mede vorm aan sociale identiteit. Religieuze diversiteit was dan ook doorgaans problematisch. De loyaliteit van religieuze minderheden aan de gezagsdragers van de dominante meerderheid sprak niet vanzelf. Discriminatie ten gunste van de aanhangers van de dominante religie was normaal, maar zonder dat dit altijd en overal tot politieke instabiliteit of gewelddadigheid leidde.</p> <p>De cursus biedt een verkenning van de verschillende manieren waarop in Europa, in de loop van de Middeleeuwen en vroeg-moderne tijd, omgegaan werd met religieuze diversiteit. De cursus behandelt de grensconflicten en accommodaties die het gevolg van deze diversiteit waren ten opzichte van joden, moslims, grieks-orthodoxe christenen en zogenaamde ketters.</p>
Literatuur	<p>o.a. het artikel "Religionsgespräche" in TRE 28, 1997, 631-680. Verdere literatuur wordt bij aanvang van het college bekendgemaakt.</p>

Onderzoeksmethoden: comparatieve methoden

Vergelijkende godsdienstwetenschappen: methoden en grondslagen

Vakcode	MRS104
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. P.J.A. Nissen
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege
Toetsvorm	Paper en presentatie
Ingangsvoorwaarden	Beheersing van het Engels.
Doelstelling	Studenten verkrijgen inzicht in en kennis van de grondslagen en methodische problemen van de vergelijkende godsdienstwetenschap.
Beschrijving	<p>De student komt op een gevorderd niveau in aanraking met grondslagen en methodische problemen van de vergelijkende godsdienstwetenschap. Dit leerproces verloopt in de eerste helft van het college aan de hand van de bespreking van voorbeelden van vergelijking ('reciprocal illumination') in de studie van religie, zowel binnen een traditie als tussen twee of meer tradities en typen van tradities, en wel aan de hand van het boek van Arvind Sharma. Hierbij komen op gevorderd niveau tevens fundamentele theoretische vragen aan de orde als: Wat zijn de uitgangspunten van de godsdienstwetenschappen? Hoe definiëren godsdienstwetenschappers religie? Hoe ziet de geschiedenis van de vergelijkende godsdienstwetenschap er uit? Wat zijn kernthema's van recent vergelijkend godsdienstwetenschappelijk onderzoek? Ook komen de stappen aan bod die de student moet zetten op weg naar de masterscriptie. De student presenteert een eerste opzet van de masterscriptie, met bijzondere aandacht voor methodische en</p>

- Literatuur methodologische kwesties van comparatieve aard. De laatste bijeenkomsten zijn gewijd aan de groepsgewijze bespreking van deze presentaties van de studenten.
 Arvind Sharma, *Religious Studies and Comparative Methodology. The Case for Reciprocal Illumination*. Albany: State University of New York Press, 2005.

Onderzoeksmethoden: kwantitatieve methoden

Vakcode	MRS105
Studiepunten	5
Docent	dr. C.J.A. Sterkens
Onderwijsvorm	Hoorcollege / werkcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen.
Ingangsvoorwaarden	Inleiding kwantitatieve en kwalitatieve methoden (BA 2)
Doelstelling	Gevorderde kennis van en inzicht in het ontwerpen en uitvoeren van empirisch onderzoek binnen het (lopende) onderzoeksprogramma met behulp van kwantitatieve methoden.
Beschrijving	<p>Religiewetenschappelijk onderzoek dat gebruik maakt van kwantitatieve methoden doorloopt een iteratieve cyclus waarin een breed geformuleerde probleemstelling met behulp van welomschreven begrippen wordt uitgewerkt in vraagstellingen. De vraagstellingen worden beantwoord door daartoe geoperationaliseerde begrippen te observeren en verzamelde data te analyseren. In dit college wordt de gehele empirische onderzoeksproces die gebruik maakt van kwantitatieve methoden en technieken ingeoeffend. Eerst wordt theoretische literatuur en voorgaand onderzoek aangaande een specifiek thema nauwkeurig bestudeerd om verwachtingen en hypothesen te formuleren; vervolgens wordt geoeffend in indicering en operationalisering van theoretische begrippen. Tot slot volgt met behulp van het softwarepakket SPSS een inleiding in beschrijvende statistiek (centrummaten; spreidingsmaten), schaalconstructie (middels factoranalyse), bivariate analyses (samenhangsmaten voor variabelen van verschillende meetniveau's) en verklarende analyses (regressie).</p> <p>Als vanzelfsprekend worden deze onderzoeksvaardigheden ingeoeffend aan de hand van een specifiek thema. Hoewel ook andere thema's ter sprake kunnen komen (bijvoorbeeld de scriptieonderwerpen van de deelnemers), ligt de nadruk op religie en conflict (dan wel sociale cohesie) binnen multireligieuze contexten. Het theoretisch kader wordt gevormd door een aantal conflicttheorieën zoals realistische conflicttheorieën, sociale identiteitstheorie, etnoreligieuze groepsconflicttheorieën, alsook 'contact' en 'constrict' theorieën. Omdat religieuze betekenisystemen zowel descriptieve als prescriptieve opvattingen bevatten, kan religie een factor van invloed zijn op de relatie met (leden van) andere religieuze groepen. De invloed van religieuze overtuigingen op contactvermijding (ten</p>

Literatuur	<p>opzichte van andere groepen) en steun voor geweld zal daarbij worden onderzocht. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een aantal datasets afkomstig uit India, Indonesië en de Filipijnen.</p> <p>Reader</p> <p>Capita selecta uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Field A. (2009 3rd edition). <i>Discovering Statistics using SPSS</i>. London [etc]: Sage. - Harkness J.A., van de Vijver F.J.R., Mohler P. Ph. (2003). <i>Cross-Cultural Survey Methods</i> (Wiley Series in Survey Methodology). Hoboken New Jersey: John Wiley & Sons.
Bijzonderheden	Kennis van Engels wordt verondersteld.

Onderzoeksmethoden: kwalitatieve methoden

Dataverzameling en analyse

Vakcode MRS106

Studiepunten 5

Docenten prof. dr. C.A.M. Hermans, prof. dr. F.J.S. Wijsen

Onderwijsvorm Practicum

Toetsvorm Werkstuk en papers.

Doelstelling

- inzicht in de toepasbaarheid van focusgroep of discoursanalyse voor diverse onderzoeksvragen
- inzicht in mogelijkheden en beperkingen van het focusgroeponderzoek of de discoursanalyse
- kennis van opzet en uitvoering van focusgroeponderzoek of discoursanalyse
- vaardigheden voor de opzet en uitvoering van focusgroepgesprekken en discoursanalyse
- kennis van en vaardigheid in het analyseren van kwalitatieve interviews in focusgroeponderzoek

Beschrijving *Deel 1: Focusgroep*

Onderzoek met behulp van een focusgroep is veelvuldig toegepaste onderzoeksmethode binnen het kwalitatieve onderzoek, binnen zowel wetenschappelijk als toegepast onderzoek. In marktonderzoek is focusgroeponderzoek al vanaf de jaren veertig gebruikt; in sociaal wetenschappelijk onderzoek vanaf de jaren tachtig. Het onderscheidt zich van andere vormen van kwalitatief onderzoek doordat er sprake is van een groepsinterview. Doel van de focusgroeppmethode is vaak om een dienst, product, campagne of programma voor een doelgroep te ontwikkelen dan wel te evalueren. Welke interesse hebben bepaalde doelgroepen voor een specifieke tentoonstelling over religie? Hoe evalueren deelnemers het aanbod van een religieus centrum? Hoe kan een religieuze organisatie de betrokkenheid bij bepaalde activiteiten vergroten? De specifieke functie van de methode is om gedeelde opvattingen binnen bepaalde groepen boven tafel te krijgen. Er bestaan verschillende vormen van focusgroepen afhankelijk van de kennisinteresse die men heeft: breed of diep, naar

verschillen of naar consensus, creatief of beschrijvend. In deze cursus staat de vraag centraal wat de sterke en zwakke punten zijn van de focusgroepmethode. De cursus is gericht op de praktijk van religiewetenschappelijk onderzoek. Daartoe wordt onder meer geoefend in het feitelijk uitvoeren van een focusgroepgesprek. We zullen ingaan op de rollen en stijlen van de gespreksleider, interviewmodellen, interactiepatronen tijdens een focusgroep, fasering en structurering van een focusgroep.

Deel 2: Discoursanalyse

Bij het analyseren van kwalitatieve data ("text and talk") zoals door focusgroep discussies verkregen kan de onderzoeker globaal twee richtingen inslaan: enerzijds het analyseren van de betekenis van taal (bijv. inhoudsanalyse), anderzijds het analyseren van de bijdrage van taalgebruik aan de constructie van de sociale werkelijkheid, bijv. sociale identiteiten en sociale relaties. Dit laatste is wat discoursanalyse doet. In blok 2 behandelen we de theorie en de methode van de socio-cognitieve benadering van discoursanalyse en proberen die toe te passen op de focusgroep discussies die in blok 1 gehouden zijn.

Literatuur

Deel 1:

Stewart, David W., Prem N. Shamdasani & Dennis W. Rook (2007). Focus groups: Theory and practice (second edition). Thousand oaks, London, New Dehli: Sage.

Deel 2:

Fairclough, N. 2001. Language and power. 2nd ed. Harlow: Longman.

Cursussen profiel Onderzoek

Naast de in deze paragraaf genoemde cursussen, dient u in de mastervarianten onderzoek, religie & beleid en religie & cultuur ook de vakken *Onderzoeksmethoden* en *Practicum onderzoeksvaardigheden* te volgen.

Een vakbeschrijving van deze vakken vindt u bij de beschrijving van de programmaonderdelen, in de paragraaf 'Onderzoeksmethoden en onderzoeksvaardigheden'.

Onderzoeksseminar

Vakcode	MRA107
Studiepunten	5
Docenten	prof. dr. H.J.M. Venbrux, prof. dr. J. van Oort, prof. dr. G. Essen, prof. dr. C.A.M. Hermans
Onderwijsvorm	Seminar
Toetsvorm	Portfolio van alle opzetten en presentaties per bijeenkomst
Ingangsvoorwaarden	Mastervariant onderzoek
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten maken kennis met het onderzoek dat binnen het gekozen onderzoekscluster van het onderzoeksinstituut wordt verricht. Dit impliceert het verwerven van inzichten in de centrale concepten van lopend onderzoek. • Studenten verwerven inzichten in het ontwikkelen van een onderzoeksontwerp. Hierdoor krijgen zij inzicht in de wijze waarop nieuwe kennis wordt ontwikkeld. • Studenten leren eigen onderzoek te presenteren.
Beschrijving	Studenten participeren aan bijeenkomsten van het gekozen onderzoekscluster. In de bijeenkomsten worden samen met junioren en senioren centrale concepten en methodische vragen m.b.t. het betreffende subprogramma, opzetten en teksten van de diverse onderzoeksprojecten van het cluster besproken. Studenten presenteren hier de opzet en voortgang van eigen onderzoek. Zij bereiden zich hierop voor door de specifieke literatuur uitvoerig te bestuderen. Dit gebeurt binnen het traject onderzoeksstage en masterscriptie.
Literatuur	Wordt per onderzoekscluster in Blackboard bekendgemaakt.

Onderzoeksstage

Vakcode	MRA125
Studiepunten	10
Docent	dr. M. Scherer - Rath
Toetsvorm	Rapport
Doelstelling	<ol style="list-style-type: none"> 1. De student kan beschrijven hoe de globale cyclus van wetenschapsbeoefening op het vakgebied van de religiewetenschappen wordt toegepast en kan beschrijven wat daarbij de belangrijkste methoden en technieken zijn. 2. De student is in staat, begeleid door een gekwalificeerde onderzoeker, de stappen in de onderzoekscyclus toe te passen op een

eigen onderzoek, c.q. op eigen activiteiten als deelnemer in een breder onderzoek.

3. De student kan op basis van een kritische attitude en na zorgvuldige reflectie aangeven wat de belangrijkste resultaten en discussiepunten zijn bij het (deel)onderzoek dat binnen de onderzoeksstage is bewerkt. Tevens kan de student en reflectie geven op de context van het onderzoek en de betekenis van het onderzoek.

4. De student is in staat in een beknopte mondelinge presentatie de uitkomsten van de onderzoeksstage te presenteren ten overstaan van de afdeling waar het onderzoek is verricht, en de student is in staat daarover een goede discussie te voeren.

5. De student is in staat de resultaten van zijn onderzoeksstage schriftelijk te rapporteren, conform de eisen die daaraan worden gesteld.

Beschrijving

Studenten kiezen een onderzoekscluster van het onderzoeksinstituut om binnen het cluster af te studeren. Dat impliceert een keuze voor een scriptieonderwerp en hiervan afhankelijk een onderzoeksstage en de invulling van het methodenonderwijs en de theoretische onderwijsmodulen. Via de opleidingscoördinator worden contacten gelegd met de contactpersonen van de onderzoeksclusters.

De onderzoeksstage en het schrijven van een masterscriptie (in de vorm van een wetenschappelijk artikel of onderzoeksaanvraag) is een leertraject in het doen van onderzoek. Een onderzoeksstage kan in de eigen faculteit (resp. het eigen onderzoeksprogramma), een extern academisch onderzoeksinstituut, een buitenlandse universiteit of een culturele instelling (intern dan wel vanuit de faculteit begeleide stage) plaatsvinden. Hiervoor dienen studenten afspraken te maken met de opleidingscoördinator van de mastervariant 'onderzoek' (dr. M. Scherer-Rath). Meer informatie is te vinden in de gids 'master religiestudies, variant onderzoek'.

Cursussen profiel Geestelijke Verzorging

Grondslagen van de geestelijke zorg

Vakcode	MTR105
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. J.B.A.M. Schilderman
Onderwijsvorm	Hoorcollege (5 EC)
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	De student heeft kennis van en initieel inzicht in de disciplinaire en conceptuele grondslagen van geestelijke zorg en kan de professionele betekenis ervan aantonen voor de veranderende rol van religie in het publieke domein van de Nederlandse samenleving.
Beschrijving	<p>Deze cursus biedt een inleiding in de begripsvorming over geestelijke zorg en beslaat twee delen.</p> <p>In het eerste deel wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van geestelijke verzorging als een religieus en levensbeschouwelijk specialisme binnen verschillende buitenkerkelijke verbanden, zoals die van justitie, krijgsmacht en zorg. Na een probleemstelling van de notie 'geestelijk' in geestelijke verzorging volgt een historisch en institutioneel overzicht van de geestelijke verzorging als beroep. De opkomst van de geestelijke verzorging houdt nauw verband met het ontzuiling- en professionaliseringsproces in de Nederlandse samenleving, vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw. Deze cursus biedt inzicht in deze historische en institutionele ontwikkeling, door zowel te verwijzen naar de constitutionele uitgangspunten als naar het transformatieproces van religie in het publieke domein, dat wordt gekenmerkt door zowel nieuwe mogelijkheden als typerende problemen. Vanuit een actor-analyse wordt duidelijk dat het beroepsveld van de geestelijke verzorging door verschillende belanghebbenden - achtergrondgenootschappen, arbeidsorganisaties, beroepsorganisaties, cliëntverbanden, overheden, verzekeraars, opleidingen etc. - op eigen wijze beoordeeld wordt, vanuit actorspecifieke taken, verantwoordelijkheden en belangen.</p> <p>Afhankelijk van de taxaties die daarbij gemaakt worden, kunnen ook verschillende scenario's van de geestelijke verzorging opgesteld worden. In het tweede deel staat de vraag naar het beroepsdomein centraal. Dat begrip wordt uitgelegd en de verschillende domeinproblemen komen aan de orde. Het religiewetenschappelijk specialisme van de geestelijke verzorging wordt geschetst en daarbinnen worden de functie, taken en activiteiten worden beschreven. Vervolgens worden de kwalificaties voor het beroepsdomein besproken, o.a. aan de hand van de beroepstandaard van de beroepsvereniging. Daarna komen de drie kerntaken van de geestelijke verzorging aan bod: counseling van religieuze en levensbeschouwelijke identiteit; rituele verzorging; en ethische advisering. De multiculturaliteit en multireligiositeit van de verschillende clientèles vertegenwoordigt daarbij telkens een</p>

bijzonder aandachtspunt dat in de laatste bijeenkomsten expliciet aan de orde komt.

Literatuur

- Akker, P. Van den; Wersch, S. Van (2003). *Naar meer pluriformiteit in de geestelijke verzorging in zorginstellingen*. Tilburg, IVA. 2003.
- Kunneman, H. Horizontale transcendentie en normatieve professionalisering. De casus Geestelijk verzorger. In: W. van de Donk; A. Jonkers; G. Kronjee en R. Plum (red). *Geloven in het publieke domein. Verkenningen van een dubbele transformatie*. Amsterdam, Amsterdam University Press (WRR-rapport). 367-393.
- Schilderman, H. (2006a). Religie en Zorg. In: W. van de Donk; A. Jonkers; G. Kronjee en R. Plum (red). *Geloven in het publieke domein. Verkenningen van een dubbele transformatie*. Amsterdam, Amsterdam University Press (WRR-rapport). 395-416.
- Schilderman, H. (2006b). *Kwalificaties van Geestelijke Verzorging. Studierapport in opdracht van het Bestuur van de Faculteit der Theologie/Religiestudies, Radboud Universiteit Nijmegen*. Nijmegen, intern rapport.
- Schilderman, H. (2009). Geloven in de GGZ. In: *Tijdschrift Geestelijke Verzorging*, jrg. 12 (2009) nr. 52 (apr.), p. 23-32.
- Schilderman, H.; Scherer-Rath, M. (2004). Redefining Pastoral Care. In: Hermans, C.A.M; Moore, M.E. (Ed.). *Hermeneutics and Empirical Research in Practical Theology. The Contribution of Empirical Theology by Johannes A. van der Ven*. Leiden, Brill. 269-295.
- Schroyenstien-Lantman, R. Van (2007). *Levensverhalen in het ziekteproces. Over geestelijke verzorging en interdisciplinaire samenwerking*. Kavanah, Dwingeloo.
- Smeets, W. (2006). *Spiritual Care in a Hospital Setting. An Empirical-theological Exploration*. Nijmegen, Radboud Universiteit (resp. Leiden, Brill).
- Swaan, A. De (2004). *Zorg en de staat: 'welzijn, onderwijs en gezondheidszorg in Europa en de Verenigde Staten in de nieuwe tijd'*. Amsterdam, Bakker. Hoofdstuk 7: 226-264.
- Ven, J., Van der (1991). De identiteit van pastorale counseling. In: *Praktische Theologie* 2, 230-256, 94-120.
- Ven, J. Van der Ven J.A. van der (2000). *Pastoraal perspectief. Vorming tot reflectief pastoraat*. Kok, Kampen. Resp. *Education for Reflective Ministry*. Louvain, Peeters. Hoofdstuk 2 (45-83).
- VGVZ (2002). *Beroepsstandaard voor de Geestelijk Verzorger in Zorginstellingen* (www.vgvz.nl).

Bijzonderheden

De bijeenkomsten worden ingeleid met powerpoints die als pdf files op Blackboard ter beschikking worden gesteld. Teksten worden waar mogelijk als pdf op Blackboard ter beschikking gesteld.

Theorie van rituele expressie

Vakcode	MTR106
Studiepunten	5
Docent	dr. T.H. Quartier
Onderwijsvorm	Hoorcolleges.
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Verwerven van kennis en inzicht in de hoofdthema's van ritueel handelen in verschillende contexten van de geestelijke verzorging in het perspectief van de rituologie; kennis en inzicht in mogelijkheden tot onderzoek naar de perceptie van huidige rituelen in de context van de geestelijke verzorging.
Beschrijving	<p>In het theoretische gedeelte van het vak Rituele Expressie zal het verschijnsel 'ritueel' zoals dit tegenwoordig in verschillende contexten van de geestelijke verzorging aan te treffen is, worden beschreven aan de hand van rituologische en liturgiewetenschappelijke concepten. De cursus valt uiteen in drie delen. In het eerste deel worden theoretische concepten van het rituele handelen besproken. Daarbij wordt uitgegaan van aan de ene kant de functie van rituelen: hoe werken rituelen en wat betekent hun werkzaamheid ('efficacy', J. Sorensen) voor verschillende groepen van deelnemers? Verder wordt ingegaan op de betekenis van rituelen, in het bijzonder van de gebruikte symbolen (L. M. Chauvet). Deze betekenis heeft verschillende dimensies: een materiële, een positionele en een exegetische betekenis (V. Turner), die aan de hand van concrete voorbeelden belicht worden. Ten derde wordt de vraag aan de orde gesteld, welke structuur in de huidige context in rituelen aan te treffen is. Daarbij zal o.a. het 'rites de passage' concept (A. Van Gennep) en zijn varianten worden besproken.</p> <p>In het tweede deel van de cursus zal de vraag behandeld worden, welke rituele rol de geestelijk verzorger kan spelen, wanneer hij/zij met cliënten in verschillende werkvelden ritualiseert. Er zal vooral gekeken worden naar rituelen rond het sterven, maar ook groepsrituelen zoals zondagse liturgievieringen. We gaan uit van de vraag wanneer de geestelijk verzorger voorganger is en wanneer begeleider.</p> <p>In het derde deel van de cursus zullen methoden geïntroduceerd worden hoe een aantal van de behandelde theoretische concepten in onderzoek een rol kunnen spelen. De methode van de kwalitatieve survey is geschikt om rituele kernbehoeftes te signaleren en de beleving van concrete rituele elementen na te gaan. Verder zal de observatie van concrete rituelen met behulp van observatieschema's worden besproken.</p>
Literatuur	Reader

Laboratorium rituele expressie

Vakcode	MTR107
Studiepunten	5
Docent	dr. T.H. Quartier
Onderwijsvorm	Werkcolleges en onderzoeksopdracht.
Toetsvorm	Presentatie en werkstuk
Ingangsvoorwaarden	Studenten moeten stage lopen binnen de geestelijke verzorging.
Doelstelling	Verwerven van vaardigheden met betrekking tot onderzoek naar kernbehoeftes, rituele elementen en de beleving van rituelen met behulp van kwalitatieve survey en observaties in de context van de geestelijke verzorging.
Beschrijving	<p>In het laboratorium rituele expressie staat het onderzoek naar rituele kernbehoeftes, concrete elementen van rituele vieringen en de perceptie van deze elementen door participanten in het licht van hun kernbehoeftes centraal.</p> <p>Studenten identificeren door middel van een kwalitatieve survey rituele kernbehoeftes op hun stageplek. De basis voor deze eerste onderzoeksstap vormen de theoretische concepten in verband met structuur en betekenis van het rituele handelen uit het vak Theorie van de rituele expressie. Daarna observeren studenten concrete rituelen op hun stageplek met behulp van een observatieschema dat eveneens op de hoofdconcepten uit het theoretische gedeelte is gebaseerd. De nadruk ligt daarbij op de wekelijkse rituele bijeenkomsten (bijvoorbeeld de zondagse christelijke liturgie). Daarbij signaleren zij rituele elementen die relevant zijn voor de kernbehoeftes van de eerder ondervraagde personen. Passend bij deze elementen construeren studenten zelf een ritueel en voeren het uit. Ten behoeve van deze stap zullen basisvaardigheden van het rituele handelen door studenten in presentaties worden geoefend. Na het uitvoeren van het ritueel ondervragen studenten de eerder onderzochte respondenten opnieuw met betrekking tot hun kernbehoeftes. Daarbij gaat het om de vraag hoe het ritueel waaraan mensen deelgenomen hebben, in zijn centrale elementen werd beleefd.</p> <p>Op deze wijze leren studenten de methode van de kwalitatieve survey toe te passen op het rituele handelen en met behulp van de resultaten te reflecteren op de praktijk van de geestelijke verzorging en hun eigen rituele rol daarbinnen. De onderzoeksopdracht van de studenten bestaat uit het maken van een onderzoeksverslag waarin de verzamelde data geanalyseerd worden. Tevens dienen studenten met behulp van de resultaten in hun verslag te reflecteren op hun eigen ritueel handelen.</p>
Literatuur	Reader.

Ethische advisering: theorie en praktijk

Vakcode	MTR108
Studiepunten	5
Docenten	dr. M.J.M. Dresen, dr. C. Hübenal
Onderwijsvorm	Hoorcolleges en practica
Toetsvorm	De stof van het hoorcollege wordt door middel van een werkstuk getoetst. Beoordeling van deelname aan het practicum is gebaseerd op: 1) Aanwezigheid bij en actieve bijdrage aan de bijeenkomsten; 2) Algemene voorbereiding per keer (waaronder soms kleine schriftelijke opdrachten, zoals formulering leerdoelen); 3) Presentatie van casus of referaat.
Ingangsvoorwaarden	Voorwaarde voor deelname is actuele stage- of praktijkervaring.
Doelstelling	Voor het hoorcollege wordt een reader met relevante teksten ter beschikking gesteld. In het hoorcollege maken de studenten kennis met een specifiek model van morele counseling. Ze verwerven inzichten in de theoretische verantwoording van de verschillende stappen van dit model en ze zijn in staat om het model op een (reële of fictieve) casus uit de praktijk toe te passen. Doelen bij het practicum: 1. Leren herkennen en helder verwoorden van situaties en dilemma's - zowel binnen de praktijk van de geestelijke verzorging als binnen andere disciplines en (beleids-)niveaus van de instelling - waarbinnen een ethische benadering zinvol en verhelderend kan zijn. 2. De betreffende situaties en/of dilemma's kunnen beschrijven, analyseren en verhelderen vanuit het perspectief van een beargumenteerd gekozen ethische benadering. Dit in aansluiting bij de kennis en inzichten, verworven in het hoorcollege Ethische advisering (zie doelen aldaar) en de bijbehorende literatuur. 3. Oefening van de communicatieve vaardigheid en sensibiliteit om voornoemde kundigheid zowel actief als interactief, in gespreksvoering en institutionele settings, vruchtbaar te kunnen inzetten. 4. Inzicht in de praktische en organisatorische voorwaarden voor, en obstakels bij de organisatie van moreel beraad in een instelling. 5. Kennis van, en enige vaardigheid in het hanteren van specifieke overlegmethoden voor moreel beraad in de instelling, op instellingsniveau of binnen (multi)disciplinair overleg.
Beschrijving	De morele counseling van individuele cliënten heeft als doel de cliënt in staat te stellen, om in een bepaalde praktische probleemsituatie zelfstandig een verantwoorde beslissing te kunnen nemen. Daartoe dient in de eerste instantie rekening te worden gehouden met de specifieke, identiteitsbepalende waardeaders van de cliënt. Hier heeft de adviseur een <i>maïeutische</i> functie. Vaak moeten daarnaast ook algemene morele inzichten verdisconteerd worden die de adviseur <i>advocatorisch</i> ter sprake dient te brengen. Gezien beide normatieve

kaders soms haaks op elkaar kunnen staan, dienen ze in een zinvolle balans gebracht te worden. In deze fase vervult de adviseur een *verbeeldende* functie. Tijdens het hoorcollege wordt een ethisch adviseringsmodel ontwikkeld dat recht probeert te doen aan deze vereisten.

Het practicum is vooral gericht op het aanleren van vaardigheden. D.w.z.: het is bedoeld voor het - in de praktijk van de geestelijke verzorging in brede zin - leren toepassen van de kennis en inzichten, opgedaan in het hoorcollege Ethische advisering. Kennis en inzichten uit het hoorcollege worden daartoe aangevuld met literatuur gericht op de **toepassing van ethiek in de praktijk van de instelling**, zowel op het ('micro'-)niveau van de persoonlijke gespreksvoering, als op het ('meso'-)niveau van patiëntbesprekingen en teamberaad, als op het ('macro'-)niveau van organisatie en beleid van de instelling.

Literatuur

Voor het hoorcollege wordt een reader met relevante teksten ter beschikking gesteld.

Voor het practicum worden enkele artikelen gebruikt uit: Henk Manschot & Hans van Dartel (red.), In gesprek over goede zorg. Overlegmethoden voor ethiek in de praktijk, Amsterdam: Boom, 2003. Overige teksten en/of hand-outs worden ter beschikking gesteld.

Theorie van religieuze counseling en diagnostiek

Vakcode MTR109

Studiepunten 5

Docenten dr. M. Scherer - Rath, drs. W. Smeets

Onderwijsvorm Hoor- en werkcollege

Toetsvorm Schriftelijk tentamen

Ingangsvoorwaarden Inleiding kwalitatieve methoden (BA 2/3) met succes gevolgd.

Doelstelling

- De studenten hebben kennis van theorie, kenmerken, kernthema's, diagnostische concepten en basisvaardigheden van de religieuze gespreksvoering binnen de geestelijke verzorging.
- De studenten hebben gevorderde kennis van empirisch onderzoek binnen de geestelijke verzorging.

Beschrijving

Het college omvat drie kernaspecten:

(1) een inleiding in de basisvaardigheden van de religieuze gespreksvoering. Het college schetst een raamwerk voor de individuele professionele toepassing van de methodiek van het religieuze counseling- en begeleidingsgesprek in de praktijk van de geestelijke verzorging vanuit een oplossingsgerichte benadering. Daarbij wordt stilgestaan bij de betekenis van de toe-eigening van een methodiek en de verdere ontwikkeling ervan. Vervolgens staat de inhoud en de gerichtheid van het religieuze counseling- en begeleidingsgesprek centraal, met name de zorgvragen zoals die door patiënten in zorginstellingen ervaren en verwoord worden. Als

theoretisch uitgangspunt wordt een religiewetenschappelijke benadering van de handelingscontingentie in het leven van alledag gepresenteerd.

(2) een inleiding in de religieuze diagnostiek. In het werk van beroepsgroepen in de gezondheidszorg neemt diagnostiek een belangrijke plaats in. De ontwikkeling van een diagnostische cyclus voor de geestelijke verzorging aan de hand van contingentie-ervaringen in het leven van alledag zal theoretisch en methodisch centraal staan.

(3) inleiding in praktijkgericht onderzoek binnen de geestelijke verzorging. In de gezondheidszorg worden counseling en diagnostiek betrokken in onderzoek, dat van (para-)medische, farmaceutische en sociaal-wetenschappelijke methoden gebruik maakt. Voor onderzoek binnen de geestelijke verzorging worden de mogelijkheden van het kwalitatieve biografisch onderzoek geëxploreerd.

Literatuur

- Ganzevoort, R. & Visser, J. (2007). Zorg voor het verhaal. Achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding. Zoetermeer.
- Lohse, T.H. (2005). Het bondige gesprek. Praktische hulp bij advisering en pastoraat. Heerenveen.
- Frances, A. & First, M.B. (1999). Stemming en stoornis. Een gids voor iedereen die meer wil weten over kenmerken en diagnose van psychische stoornissen. Amsterdam.
- Reader

Laboratorium religieuze counseling en diagnostiek

Vakcode MTR110

Studiepunten 5

Docenten dr. M. Scherer - Rath, drs. W. Smeets

Onderwijsvorm Practicum

Toetsvorm Voeren van intake- en vervolgesprekken, werkstuk met onderzoeksopdracht

Doelstelling

- De studenten leren kritisch te reflecteren op het hanteren van de methodiek van de religieuze counseling en diagnostiek.
- De studenten leren het toepassen van onderzoeks- en interventiestrategieën ter verdere ontwikkeling van diagnostiek en interventie in de Geestelijke Verzorging.

Beschrijving

In het eerste gedeelte staat de toepassing van religieuze counseling en diagnostiek centraal. Op basis van concrete werkervaringen met betrekking tot het voeren van religieuze counselings- en begeleidingsgesprekken wordt dieper ingegaan op de volgende aspecten van de religieuze counseling en diagnostiek: intake, religieuze anamnese, diagnose- en interventieproces, evaluatie. Studenten voeren twee gesprekken met een personen, die zich met een hulpvraag tot een geestelijk verzorger hebben gewend. In het

eerste gesprek gaat het om een intake, in het tweede om een counsellend gesprek. Er dient eerst een religieuze anamnese te worden afgenomen op basis van een instrument dat in het hoorcollege is besproken. De gesprekken worden op digitaal opgenomen en beschikbaar gesteld in de bijeenkomst waarin de betreffende casus aan de orde is. Tevoren wordt een kopie van de opname verzonden naar de docent en andere medestudenten.

In het tweede gedeelte van het laboratorium leren de studenten een interventie-instrument toepassen waarmee zij tijdens het hoorcollege hebben kennis gemaakt. Op het einde van het laboratorium krijgen de studenten een onderzoeksopdracht op het vlak van de spirituele biografie. Deze onderzoeksopdracht voeren de studenten binnen de stage uit. Voortgang en resultaat van deze opdracht worden tijdens maandelijkse terugkomdagen besproken en begeleid.

Literatuur

- Ganzevoort, R. & Visser, J. (2007). *Zorg voor het verhaal. Achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding.* Zoetermeer.

Beroepsstage en supervisie

Geestelijke verzorging

Vakcode

MTR125

Studiepunten

15

Docent

prof. dr. J.B.A.M. Schilderman

Onderwijsvorm

Supervisie

Toetsvorm

Tussen- en eindevaluatie; beoordeling op basis van opleidingscriteria. Meer informatie over de supervisie is beschikbaar in de Studiegids *Geestelijke Verzorging*. De supervisie leidt tot een afzonderlijke deelverklaring van de supervisor waarin de supervisie wordt geëvalueerd. De waardering in cijfers van de supervisie wordt uitgedrukt in één gezamenlijk punt voor stage én supervisie. Dit cijfer wordt opgesteld door supervisor en stagecoördinator.

Ingangsvoorwaarden

Student loopt tijdens het supervisietraject stage

Doelstelling

De stage staat in het kader van de Masteropleiding Religiestudies waarvan in het Onderwijs- en Examenreglement (OER, art. 1.3) onder meer het volgende *doel* van de opleiding genoemd: "*Beroepsmatige toepassing van religiewetenschappelijke en theologische kennis met het oog op de interactie tussen religies en culturen.*" Een doelstelling die vervolgens nader wordt geconcretiseerd met de volgende *eindterm*: "*De student heeft initiële bekwaamheid op het gebied van kennis en vaardigheid verworven, die vereist is voor een zelfstandige beoefening van een beroep dat gerelateerd is aan de religiewetenschappen of de theologie op het gebied van (...) geestelijke verzorging.*" Tegen deze achtergrond biedt de opleiding een initiële voorbereiding op de functie van geestelijk verzorger. Naast de verdere academische vorming van de student op het terrein van de religiewetenschappen en de theologie, vraagt dit onder meer om het opdoen van praktijkervaringen, in de vorm van een stage,

gericht op de volgende specifieke doelen en eindtermen op het niveau van kennis, inzicht, vaardigheden en houdingen:

Kennis

De variant geestelijke verzorging richt zich op:

- a) het verkrijgen van conceptuele en procedurele kennis op het terrein van de religiewetenschappen, de theologie, de rituologie, de godsdienstpsychologie en de ethiek;
- b) op basis waarvan functies, structuren en inhouden van zingeving aan het bestaan in verband met geloof en levensovertuiging te herkennen en te analyseren zijn;
- c) en verbonden worden met professionele en onderzoekstaken op het terrein van religieuze counseling en diagnostiek, rituele vormgeving, ethische counseling en ethische advisering.

Voorbeelden van specifieke eindtermen hierbij zijn:

- De student kan verschillende visies op ziekte en dood binnen verschillende godsdienstige tradities weergeven.
- De student kan de basisprincipes van counseling weergeven.
- De student kan de verschillen en overeenkomsten tussen religieuze en ethische counseling weergeven, en mede aan de hand van onderzoek interpreteren.

Inzichten

De variant geestelijke verzorging richt zich op:

- a) het kunnen integreren van kennis in theorieën over zingeving aan het bestaan in verband met geloof en levensovertuiging;
- b) met het oog op het onderzoeken en ontwikkelen van professionele taken op het terrein van religieuze counseling en diagnostiek, rituele vormgeving, ethische counseling en ethische advisering;
- c) door het leggen van verbanden tussen conceptuele en procedurele kennis op het terrein van de religiewetenschappen, de theologie, de rituologie, de godsdienstpsychologie en de ethiek.

Voorbeelden van specifieke eindtermen hierbij zijn:

- De student kan op basis van eigen observaties omschrijven hoe verschillende culturele en religieuze achtergronden de wijze van religieuze betekenisverlening beïnvloeden.
- De student kan aan de hand van onderzoek effecten van rituelen in kaart brengen.
- De student kan aangeven welke gesprekstechnieken meer of minder geschikt zijn binnen een hulpverleningsrelatie met patiënten met een bepaalde religieuze of culturele achtergrond.

Vaardigheden

De variant geestelijke verzorging richt zich op:

- a) de bekwaamheid om in de professionele werkkring de problematiek van de cliëntèle in verband met zingeving, geloof en levensovertuiging op grond van onderzoek te analyseren;

- b) en vervolgens te beoordelen aan de hand van theorievorming in de religiewetenschappen, de theologie, de rituelogie, de godsdienstpsychologie en de ethiek;
- c) en zo in verantwoorde keuzes het eigen professionele optreden in religieuze counseling en diagnostiek, rituele vormgeving, ethische counseling en ethische advisering vorm te geven en waar nodig bij te stellen.

Voorbeelden van specifieke eindtermen hierbij zijn:

- De student kan een ritueel voorbereiden en uitvoeren rondom de dood van een patiënt.
- De student kan een concreet ethisch advies uitbrengen aan de directie van een zorginstelling omtrent de (on-)wenselijkheid van euthanasie in specifieke gevallen.

Houdingen

De variant geestelijke verzorging richt zich op:

- a) de ontwikkeling van affectief-evaluatieve, inter- en intrapersoonlijke orientaties;
- b) die nodig zijn voor de herkenning, ondersteuning en interventies in zingeving, geloof en levensovertuiging;
- c) en die een valide beoefening van het beroep van geestelijk verzorger en een authentieke rolhantering bevorderen.

Voorbeelden van specifieke eindtermen hierbij zijn:

- De student kan op een authentieke wijze omgaan met de spanning tussen de eigen religieuze, ethische en levensbeschouwelijke opvattingen en de religieuze, ethische en levensbeschouwelijke opvattingen van de mensen (patiënten, medewerkers of collega's) die een beroep op hem doen.
- De student is in staat tot een goede, collegiale samenwerking met de medewerkers van verschillende afdelingen binnen een instelling.
- De student is bereid en in staat tot onderzoek van de condities van het eigen optreden en tot een interdisciplinaire verantwoording van zijn werkzaamheden op een academisch niveau.

Integratie van bekwaamheden

De integratie van bovenstaande bekwaamheden vindt zowel plaats aan de opleiding (modulen) als op de stageplek (activiteiten en werkplekbegeleiding). In de supervisie wordt de integratie ook besproken en beoordeeld en wel met als norm dat de student kennis, inzicht, vaardigheden en houdingen dusdanig op elkaar afstemt en in het eigen optreden integreert dat hij initieel bekwaam is om het beroep van geestelijk verzorger zelfstandig uit te oefenen. Dat laat uiteraard onverlet dat voortgaande training en ontwikkeling van het grootste belang zijn.

Beschrijving	<p>Om de student in staat te stellen vanuit zijn eigen persoon meer zicht te krijgen op de toekomstige werkvelden van de geestelijke verzorging en op de eisen, verwachtingen en mogelijkheden die binnen deze werkvelden spelen, leert hij/zij op een bepaalde manier naar zichzelf in deze werkvelden en naar deze werkvelden als dusdanig te kijken. In dit verband staan vier integratieprocessen centraal: in een meer inhoudelijk leerproces wordt ernaar gestreefd om de in de hoor/werkcolleges en practica opgedane kennis, inzichten, vaardigheden en houdingen zodanig te integreren dat zij voor de stagiair als toekomstige professional van dienst kunnen zijn. Verder wordt in dit verband gepoogd tot een integratie van het persoonlijke (denken, voelen, willen en handelen), van het beroepsmatige (de persoon als professional, het beroep en de concrete werkervaring) en tot een integratie tussen het persoonlijke en beroepsmatige bij te dragen. Deze integratieprocessen hebben betrekking op en zijn gericht op de uitoefening van het beroep in een concrete werksituatie. Deze werksituatie wordt tijdens iedere bijeenkomst door de student steeds geïntroduceerd door een schriftelijk verslag van een relevante werkervaring. De studiebelasting van één supervisietraject is 2 EC, waarbij de contacttijd bestaat uit 10 supervisiebijeenkomsten van 1 (individueel) of 1.5 (triade of groep) uur. Binnen de beroepsstage van de afstudeervariant Geestelijke Verzorging vinden deze bijeenkomsten plaats tijdens de periode van de stage (tweede semester). Deze bijeenkomsten worden begeleid door één van de volgende aan de Faculteit der Religiewetenschappen verbonden supervisors: dr. F. Jespers, dr. M. Scherer-Rath en dr. P. Vermeer.</p>
Literatuur	<p>Zie verder de studiegidsgids geestelijke verzorging</p> <p>Er is een aparte studiegidsgids samengesteld voor de mastervariant Geestelijke Verzorging met daarin alle relevante informatie. Deze gidsgids is op de facultaire site aan te treffen.</p>
Bijzonderheden	<p>Stagecoördinator: prof.dr. H. Schilderman</p>

Terugkomdagen geestelijke verzorging

Monitordagen	
Vakcode	MTR010
Studiepunten	0
Docenten	dr. M. Scherer - Rath, prof. dr. J.B.A.M. Schilderman
Onderwijsvorm	Practicum.
Ingangsvoorwaarden	<p>Ingeschreven in de mastervariant geestelijke verzorging.</p> <p>Ingeschreven in laboratoria geestelijke verzorging (counseling/diagnostiek en rituele expressie).</p> <p>De stage volgend.</p>
Doelstelling	<p>Toepassen van een onderzoeksinstrument in de stage dat eerder in laboratoriumverband in toelicht en ingeoeft.</p> <p>Onderzoeksvaardigheid in het verkennen van condities van het eigen</p>

Beschrijving	<p>professionele optreden. Presentatievaardigheden van verricht onderzoek. Een monitordag is een verplichte studiedag die door de onderwijsinstelling aangeboden wordt met een praktisch professioneel doel. Monitordagen vinden eens per maand plaats gedurende het tweede semester. Tijdens die dag worden onderzoeksopdrachten uit de laboratoria besproken of de resultaten ervan gepresenteerd. Tevens is een studiemogelijkheid beschikbaar waarin de student het eigen portfolio opstelt, ontwikkelt en bespreekt met anderen. Met dat portfolio wordt bedoeld al het praktisch ondersteunend materiaal waarmee de student in de stage werkt en dat aansluit op het eigen professioneel repertoire (bronteksten, rituelen, gedichten, muziekstukken, gebeden, vieringsopzetten, assessment en onderzoeksinstrumenten etc.). Aan het einde van de stageperiode wordt (ieder jaar) een publiek seminar aan de faculteit georganiseerd, waarbij geestelijk verzorgers uit de regio worden uitgenodigd en de stagiaires zelf presentaties houden naar aanleiding van hun laboratoriumopdracht of scriptieonderzoek. Daarnaast worden inleidingen verzorgd door stafleden van de opleiding.</p>
Literatuur	<p>Er is een aparte stagegids geestelijke verzorging beschikbaar (internetsite Faculteit Religiewetenschappen).</p>
Bijzonderheden	<p>De monitordagen worden afgesloten met een minisymposium in juni waarbij staf, mentoren en geestelijk verzorgers uit de regio worden uitgenodigd.</p>

Cursussen profiel Religie en Beleid

Naast de in deze paragraaf genoemde cursussen, dient u in de mastervarianten onderzoek, religie & beleid in religie & cultuur ook de vakken *Onderzoeksmethoden* en *Practicum onderzoeksvaardigheden* te volgen.

Een vakbeschrijving van deze vakken vindt u bij de beschrijving van de programmaonderdelen, in de paragraaf 'Onderzoeksmethoden en onderzoeksvaardigheden'.

Theorie van culturele en religieuze diversiteit

Vakcode	MRC103
Studiepunten	5
Docent	dr. I.M.K. Bocken
Onderwijsvorm	Hoorcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis (en kritiek) van theorieën over religie en cultuur • Kennis van sociologische opvattingen over de samenhang van processen van differentiatie en vormen van diversiteit • Beleidsvraagstukken kunnen verbinden met opvattingen over burgerrechten en mensenrechten en over de rol van de staat
Beschrijving	<p>Westerse samenlevingen zijn als gevolg van migratie en globalisering enerzijds en als resultaat van interne processen van Verlichting en modernisering anderzijds onderhevig aan culturele en religieuze diversiteitsontwikkelingen. Alleen al het verschil tussen 'cultuur' en 'religie' kan als een <i>modern</i> verschil worden opgevat. De diversiteit van culturen én van religies in een samenleving, gekoppeld aan de vraag naar hun erkenning en waardering, zijn echter nieuw. In toenemende mate leidt deze diversiteit tot wrijvingen, geschillen en spanningen. Interreligieuze en interculturele dialogen worden vaak als een middel opgevat om deze spanningen te reduceren. Maar zijn deze dialogen méér dan oefeningen in 'political correctness'? Onduidelijk is dus het antwoord op de vraag of religieuze en culturele diversiteit wel in het medium van de religieuze en culturele taal moet worden verwoord of in de taal van de burgerrechten. Diversiteitssensibile samenlevingen benodigen in ieder geval beleid om deze processen te kunnen kanaliseren. Een duidelijk begrip van 'religie' en van 'cultuur' zal het <i>object</i> van een dusdanig beleid moeten identificeren. Maar welke <i>aspecten</i> van religie en cultuur zijn onderwerp van beleid en welke zijn dat niet?</p>
Literatuur	<p>Van der Burg, W. (2008), Het ideaal van de neutrale staat. Inclusieve, exclusieve en compenserende visies op godsdienst en cultuur, Erasmus Law Lectures 18, Boom Juridische Uitgevers 2009. Een reader wordt ter beschikking gesteld.</p>

Ethische conflicten en diversiteitbeleid

Vakcode	MRC104
Studiepunten	5
Docent	dr. J.E. Castillo Guerra
Onderwijsvorm	Hoorcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	De student leert kritisch te reflecteren op theorieën en (beleids)adviezen die bij moeten dragen aan het formuleren van visies en beleid omtrent culturele en religieuze diversiteit.
Beschrijving	In Nederland neemt in de laatste vijf jaren de belangstelling van de overheid voor de maatschappelijke rol van religie toe. Politici en wetenschappers herontdekken de rol van de religies voor het publieke domein en hun (ambivalente) waarde voor de sociale cohesie in een multiculturele samenleving. Waaruit bestaan deze bijdragen en hoe worden ze in de praktijk gebracht? Welke nieuwe mogelijkheden zijn er voor samenwerking met de gemeentelijke overheden? Welke rol kunnen religies spelen in een gemeentelijk diversiteitbeleid? In deze collegereeks ligt de focus op hoe activiteiten en groepen vrijwilligers van religieuze organisaties (kerken, moskeeën tempels en dergelijke) in toenemende mate de aandacht, steun en waardering krijgen van gemeentelijke overheden in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Recente onderzoeken liggen ten grondslag aan de colleges.
Literatuur	Een reader wordt ter beschikking gesteld.

Religie en diversiteitsmanagement

Vakcode	MRC106
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. F.J.S. Wijsen
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege.
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen.
Ingangsvoorwaarden	De module 'migratie, globaliserende religies en interreligiositeit' in het bachelor programma religiestudies.
Doelstelling	De student is in staat de religieuze dimensie van culturele diversiteit te analyseren en deze analyse toe te passen in een religiewetenschappelijk onderbouwd beleidsadvies met betrekking tot het managen van diversiteit in multiculturele organisaties.
Beschrijving	Beleidskeuzen worden vaak niet alleen op grond van (louter) inhoudelijke afwegingen gemaakt maar (ook) op grond van levensovertuiging en geloof. Dit speelt bij organisaties die waardegedreven zijn sterker dan bij organisaties die winstgedreven zijn. Maar ook in winstgedreven organisaties speelt geloof en levensovertuiging een steeds sterkere rol. Naarmate samenlevingen en organisaties daarbinnen in cultureel en religieus opzicht pluriformer worden is er sprake van concurrerende waarden en normen en wordt het maken van beleidskeuzen controversieel. Het beleid zelf moet dus

gemanaged worden. In het eerste deel van deze cursus gaan we in op religie en culturele diversiteit in Nederland. In het tweede deel behandelen we inzichten die van belang zijn voor het managen van diversiteit, bijvoorbeeld in gemeenten en bedrijven.

Literatuur Hicks, Douglas A. (2003). *Religion and the Workplace. Pluralism, Spirituality, Leadership*. Cambridge: Cambridge University Press.

Beleidsplanning en -implementatie

Vakcode MRC107

Studiepunten 5

Docent dr. C.J.A. Sterkens

Onderwijsvorm Practicum

Toetsvorm Werkstuk

Ingangsvoorwaarden Studenten worden verondersteld een concrete werkplek te hebben waarbinnen beleidsproblematiek speelt. Om de combinatie met stage-ervaring mogelijk te maken, worden de bijeenkomsten deels gepland tijdens de terugkomdagen in semester 2.

Doelstelling

- Kennis van theorieën en modellen op het gebied van ontwerp, implementatie en evaluatie van beleid.
- Aan de hand van een stappenplan zelf een beleid kunnen ontwerpen, implementeren en evalueren.
- Expliciete en impliciete beleidsdoelstellingen kunnen herkennen.

Beschrijving De relatie tussen 'religie en beleid' is in concrete situaties vaak problematisch. Niet alleen omwille van de terughoudendheid van (lokale en nationale) overheden om zich met religie inhoudelijk te bemoeien, maar ook omwille van moeilijkheid om religieuze aspecten binnen maatschappelijke verschijnselen te identificeren. Toch kan religie ook een rol spelen voor zover de overheid zich richt op de maatschappelijke integratie van religieuze groepen, de versterking van sociale cohesie of de bescherming van minderheden. Het beleidsproces kan worden beschreven aan de hand van verschillende fasen in een iteratieve cyclus: beleidsvoorbereiding, beleidsvorming, uitvoering en evaluatie. Aan de hand van concrete situaties uit (beoogde) stageplekken, worden relevante praktische vaardigheden en competenties ontwikkeld om deze fasen in kaart te brengen. Studenten krijgen de opdracht een deel van een beleidsplan te schrijven dat in groep wordt besproken en geëvalueerd op zijn zijn rationaliteit, legitimititeit en haalbaarheid.

Literatuur Verschuren P. (2008). *Probleemanalyse in organisatie en beleidsonderzoek*. Den Haag: Boom Academic.
Overige literatuur wordt vastgesteld op basis van de gekozen beleidsthema's van studenten.

Opdrachtstage Religie en Beleid

Vakcode	MRC126
Studiepunten	10
Docent	dr. E.H. Hense
Toetsvorm	Rapport
Doelstelling	<ol style="list-style-type: none"> 1. De student heeft kennis van en inzichten in een bepaald wetenschappelijke discipline. 2. De student is in staat, begeleid door een vakdeskundige, kennis van en inzicht in een bepaalde wetenschappelijke discipline toe te passen op bestuurlijke praktijken en problemen. 3. De student kan op basis van een kritische attitude en na zorgvuldige reflectie aangeven wat de belangrijkste resultaten en discussiepunten zijn bij het toepassen van de wetenschapsgerelateerde kennis en inzichten. 4. De student is in staat in een beknopte mondelinge presentatie de uitkomsten van eigen bevindingen m.b.t. wetenschappelijk bereflecteerd handelen te presenteren ten overstaan van het beroepsveld, en de student is in staat daarover een goede discussie te voeren. 5. De student is in staat de resultaten van zijn opdrachtstage schriftelijk te rapporteren, conform de eisen die daaraan worden gesteld.
Beschrijving	<p>De opdrachtstage biedt studenten de mogelijkheid om een advies te schrijven, een onderzoek te doen of een inventarisatie te maken binnen een bepaald beroepsveld. Kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes bijgebracht in de BA en MA opleiding worden verbonden met kenmerken van bestuurlijke praktijken en problemen. Studenten maken met de stagecoördinator (dr. E. Hense) een afspraak met betrekking tot een opdrachtstage. De opdrachtstage omvat een opdracht of onderzoek binnen het betreffende werkveld en is inhoudelijk gekoppeld met de masterscriptie. Samen met de stagecoördinator worden afspraken gemaakt betreffende opdrachtstage en scriptie met een begeleidende vakdocent en de beoogde stageplek. Afhankelijk van de stageopdracht en het scriptieonderwerp wordt voor een module van het practicum 'onderzoeksmethodologie' gekozen. Meer informatie over de opdrachtstage en de koppeling met de masterscriptie is te vinden in de gids 'master religiestudies, variant religie & beleid'.</p>
Bijzonderheden	Stagecoördinator: mw. dr. E. Hense

Terugkomdagen Religie en Beleid

Vakcode	MRS011
Studiepunten	0
Docenten	prof. dr. F.J.S. Wijsen, dr. C.J.A. Sterkens
Onderwijsvorm	Intervisie
Beschrijving	Het afstudeerprofiel 'Religie & Beleid' omvat naast een opdrachtstage ook vaste terugkomdagen die door de opleiding maandelijks worden georganiseerd. De terugkomdagen bieden studenten de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen en werkveld relevante vraagstellingen met elkaar te bespreken. De terugkomdagen worden in vorm van intervisiebijeenkomsten door de opleidings- en stagecoördinator georganiseerd. Aan het einde van de stageperiode wordt (ieder jaar) een publiek seminar aan de faculteit georganiseerd, waarbij de werkplekbegeleiders uit de regio worden uitgenodigd en de stagiaires zelf presentaties houden naar aanleiding van hun stageopdracht resp. scriptieonderzoek. Daarnaast worden inleidingen verzorgd door stafleden van de opleiding. De data worden in het begin van het studiejaar op Blackboard bekendgemaakt. De terugkomdagen vormen een vast onderdeel van de opdrachtstage en zijn verplicht voor alle studenten die in het tweede semester stage lopen.
Bijzonderheden	Vormt onderdeel van de opdrachtstage

Cursussen profiel Religie en Cultuur

Naast de in deze paragraaf genoemde cursussen, dient u in de mastervarianten onderzoek, religie & beleid en religie & cultuur ook de vakken *Onderzoeksmethoden* en *Practicum onderzoeksvaardigheden* te volgen.

Een vakbeschrijving van deze vakken vindt u bij de beschrijving van de programmaonderdelen, in de paragraaf 'Onderzoeksmethoden en onderzoeksvaardigheden'.

Materiële dimensies van religie

Material Religion

Vakcode MRD101

Studiepunten 5

Docent prof. dr. H.J.M. Venbrux

Onderwijsvorm Hoor- en werkcolleges

Toetsvorm Schriftelijk tentamen

Doelstelling Studenten verwerven inzicht in materiële dimensies van religie en de wijze waarop deze geïnterpreteerd kunnen worden.

Beschrijving In toenemende mate onderkennen onderzoekers het belang van de materiële cultuur voor de wijze waarop religie gestalte krijgt, beleefd en ervaren wordt, en tot uitdrukking wordt gebracht. Religieuze voorstellingen en praktijken verbonden met materiële objecten staan in deze cursus centraal, waarbij we uitgaan van de theoretische inzichten en aanpak van Arjun Appadurai en Igor Kopytoff met betrekking tot de circulatie, uitwisseling, toe-eigening en betekening van (religieuze) voorwerpen. We behandelen voorts de zintuiglijke kant van de omgang met religieuze objecten in diverse gebruikstrajecten, met inbegrip van de vernietiging (offeren) en het apart zetten of bewaren van objecten. Ook zullen we aandacht besteden aan de wijze waarop voorwerpen in verschillende contexten religieuze ideeën belichamen.

Literatuur

Verplichte literatuur:

* Kopytoff, I. (1986). A Cultural Biography of Things: Commoditization As Process. In: A. Appadurai (ed.), *The Social Life of Things: Commodities in Cultural Perspective* (pp. 64-91). Cambridge: Cambridge University Press.

* Geary, P. (1986). Sacred Commodities: The Circulation of Medieval Relics. In: A. Appadurai (ed.), *The Social Life of Things: Commodities in Cultural Perspective* (pp. 169-191). Cambridge: Cambridge University Press.

* Nissen, P. (2000). Percepties van sacraliteit. In: T. Dekker, H. Roodenburg & G. Rooijackers (red.), *Volkscultuur. Een inleiding in de Nederlandse etnologie* (pp. 231-281). Nijmegen: SUN.

Verdere verplichte literatuur wordt nader bekend gemaakt.

Aanbevolen literatuur:

- * tijdschrift *Material Religion*
- * Molendijk, A.L. (red.) (2003). *Materieel Christendom. Religie en materiele cultuur in West-Europa*. Hilversum: Verloren.
- * McDannell, C. (1995). *Material Christianity: Religion and Popular Culture in America*. New Haven: Yale University Press.
- * Edwards, E., C. Gosden & R.B. Philips (eds) (2006). *Sensible Objects*. Oxford: Berg.
- * Arweck, E. & W.J.F. Keenan (eds) (2006). *Materializing Religion: Expression, Performance and Ritual*. Aldershot: Ashgate.

Religie, recht en media

Vakcode MRD105

Studiepunten 5

Docenten dr. F.P.M. Jaspers, prof. dr. H.J.M. Venbrux, prof. dr. P.J.A. Nissen

Onderwijsvorm Hoor- en werkcollege

Toetsvorm Taakopdracht, presentatie en werkstuk

Ingangsvoorwaarden Bachelordiploma

Doelstelling

- Kennis van de belangrijkste thema's met betrekking tot recht en religie die in de media aandacht krijgen en van factoren die de aard van die aandacht bepalen.
- Kennis van de belangrijkste theorieën over de vrijheid van godsdienst, de scheiding van kerk en staat, dilemma's bij botsing van gelijke behandeling op grond van religie en andere gelijkheidsrechten, en over de invloed van media vanuit en op religies.
- Kennis van een methodiek voor het analyseren van mediaboodschappen.
- Kunnen toepassen van eerder genoemde theorieën en methodiek.

Beschrijving

In de Nederlandse en internationale actualiteit vormt de relatie tussen religie en recht een prominent thema. Migratie heeft in de afgelopen decennia in Europa geleid tot een grotere variëteit van religies en een grotere rol van de islam. Nieuwe technologieën en media brachten internationale berichtgeving binnen ieders bereik, het internet verbindt wereldwijde gemeenschappen. Iedere religie verschaft haar aanhangers een normatief kader, de overheid heeft echter in haar wetgevende, uitvoerende en rechterlijke taken de functie het welzijn van alle burgers gelijk te behartigen. Hoe gaan uit religie voortvloeiende normen en rechtsregels samen, hoe kunnen spanningen die daardoor in de samenleving ontstaan worden opgelost, en wat is de rol van de media in deze complexe relatie? In deze cursus wordt een samenwerking aangegaan tussen de faculteiten der rechtsgeleerdheid en religiewetenschappen teneinde deze vragen diepgaand en vanuit verschillende perspectieven te beantwoorden. Gekeken wordt naar de positie en betekenis van religie in Nederlandse en internationale, vooral Westerse, juridische contexten. Wat betekent de scheiding van kerk en staat in de

Nederlandse samenleving, in de politiek en in de rechtspraak? Hoeveel ruimte is er voor afwijkende normen? Is er bijvoorbeeld een plaats voor *sharia* in de Nederlandse of de Europese context? De thematiek wordt belicht vanuit twee disciplinaire kaders: een juridisch kader waarin wetgeving, uitvoering en rechtspraak aan de orde komen, en een godsdienstwetenschappelijk kader waarin de context van sociale discussie, (religieuze) cohesie en de media worden behandeld. De benadering is evenzeer tweeledig. Enerzijds wordt gekeken vanuit de vrijheid van godsdienst en de bescherming van grondrechten van individuen en religieuze groeperingen, anderzijds kijken we naar botsingen hiervan met andere belangen. Dit wordt gedaan aan de hand van recente rechtszaken en sociale kwesties. Mag een docent weigeren handen te schudden, is *fitnah* beledigend, hoe ontwrichtend zijn sekten?

Literatuur Reader

Religie en culturele expressies

Religie en kunst tussen "iconoclasm" and "iconic turn"

Vakcode

MRD103

Studiepunten

5

Docent

prof. dr. G. Essen

Onderwijsvorm

Interactief werkcollege; afhankelijk van het aantal deelnemers

Toetsvorm

1. Voorbereiding en presentatie van een cluster
2. Werkstuk

Ingangsvoorwaarden

De keuze van de literatuur en de bronteksten veronderstelt (ten minste passieve) kennis van het Duits en het Engels!

Doelstelling

De cursus bestudeert fundamentele theorieën over het thema "religie, cultuur en esthetiek". Op basis een nauwkeurige lectuur van de bronteksten, aan de hand van voorbeelden en van discussies tijdens de colleges verwerven de studenten kennis van en inzicht in de theorievorming over religieuze esthetiek binnen de cultuur. De studenten moeten in staat zijn om zelfstandig om te gaan met centrale theorieën, begrippen en argumenten uit het thema van de cursus.

Beschrijving

Voor de ontvouwing en ontwikkeling van het geloof hebben esthetische voorstellingen een minstens net zo grote betekenis als theologische verhandelingen. Zonder de invloed van de religie zijn wij bovendien niet in staat om de cultuurgeschiedenis in onze Westerse samenleving te begrijpen. In deze cursus worden verschillende esthetische voorstellingen bestudeerd. In het eerste gedeelte van het college zullen wij relevante theorievormingen over religie en esthetiek leren kennen. De nadruk ligt enerzijds op een spanning die de hele kunstgeschiedenis doortrekt: tussen beeldenverering en beeldenverbod. Anderzijds wordt ingegaan op de "ontdekking" van het beeld in de overgang van de middeleeuwse naar de nieuwe tijd. Een uitstapje naar het nieuwe hermeneutisch-esthetische paradigma van de "spatial turn" resp. "iconic turn" probeert actueel lopende discussies over ons thema aan de orde te

	<p>stellen. In het tweede gedeelte zullen wij specifiek aandacht schenken aan één kunstenaars uit de moderne tijd: Joseph Beuys (1921-1986). Wij bestuderen zijn opvatting over kunst en verrichten onderzoek naar de betekenis van religie voor zijn werk.</p> <p>Dit college vindt in coöperatie met Schloß Moyland plaats, waar het Joseph-Beuys-Archief thuishoort en een grote verzameling van zijn kunstwerken tentoon gesteld zijn.</p>
Literatuur	<p>Er wordt aan het begin van de cursus een reader met bronteksten ter beschikking gesteld.</p> <p>H. Belting, <i>Das echte Bild. Bildfragen als Glaubensfragen</i>, München 2005; id., Chr. Kruse, <i>Die Erfindung des Gemäldes. Das erste Jahrhundert der niederländischen Malerei</i>; Chr. Maar, H. Burda (eds.), <i>Iconic Turn. Die neue Macht der Bilder</i>, Köln 2004</p>
Bijzonderheden	<p>Naast regelmatige bijeenkomsten vindt een studiedag op Schloß Moyland plaats.</p>

Practicum cultuureducatie

Vakcode	MRD104
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. C.A.M. Hermans
Onderwijsvorm	Practicum
Toetsvorm	Werkstuk
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • inzicht in centrale concepten van cultuureducatie • inzicht in (on)mogelijkheden van institutionele contexten waarbinnen cultuureducatie plaats vindt binnen onze samenleving • kennis van en vaardigheid in de inrichting van een leeromgeving
Beschrijving	<p>Cultuur educatie is een verzamelterm voor alle vormen van leren die plaats vindt in musea, tentoonstellingen en culturele centra (inclusief theater). Religie kan worden beschouwd als onderdeel van de cultuur, dat wil zeggen als product van menselijke betekenisgeving met betrekking tot vragen naar zin en geluk ("human flourishing", Taylor). In het college zullen te inzichten op het terrein van cultuur educatie worden omgezet in concrete ontwikkeling van een educatieve leeromgeving die exemplarisch kan worden beschouwd voor beroepscontexten op het vlak van religie en cultuur. Het algemene doel van cultuur educatie is het inleiden in een specifieke cultuur via producten of praktijken van deze cultuur. Het leren in musea en culturele centra is in vergelijking met onderwijs te karakteriseren als informeel (vs. formeel), vrijwillig (vs. verplicht), permanent (vs. afgerond), incidenteel (vs. structureel). Voor het inrichten van een krachtige leeromgeving voor culturele educatie is het van belang om de (on)mogelijkheden van de institutionele context van musea, culturele centra te verdisconteren. Deze instituties onderscheiden zich in focus en eigenaarschap; in de opbouw van de collectie; in de mate dat men gebruik maakt van "tussenpersonen" (intermediairs die als experts mensen binnenleiden in de religieuze cultuur). De theorievorming rond culturele educatie heeft in de jaren</p>

negentig ontwikkelingen gevolgd binnen de leerpsychologie in het algemeen. Aanvankelijk speelde cultuur nauwelijks een rol in het dominante cognitieve paradigma van de mens als informatieverwerkend systeem. In het paradigma van het "culturalisme" (Bruner) spelen culturele producten, praktijken en contexten een belangrijke rol. Binnen dit paradigma zijn verschillende educatieve theorieën ontwikkeld zoals sociaal-constructionistische theorieën en sociaal-culturele theorieën (voortbordurend op het denken van Dewey en Vygotsky). Voor het ontwikkelen van een krachtige leeromgeving met optimale leermogelijkheden voor specifieke doelgroepen bieden deze theorieën belangrijke inzichten waaruit geput kan worden voor het leren in musea en culturele centra.

Literatuur John H.Falk & L.D. Dierking (2000). *Learning from Museums. Visitor Experiences and the Making of Meaning*. Walnut Creek: Altamira Press

Opdrachtstage Religie en Cultuur

Vakcode MRD126

Studiepunten 10

Docent dr. E.H. Hense

Toetsvorm Rapport

Doelstelling

1. De student heeft kennis van en inzichten in een bepaald wetenschappelijke discipline.
2. De student is in staat, begeleid door een vakdeskundige, kennis van en inzicht in een bepaalde wetenschappelijke discipline toe te passen op culturele praktijken en problemen.
3. De student kan op basis van een kritische attitude en na zorgvuldige reflectie aangeven wat de belangrijkste resultaten en discussiepunten zijn bij het toepassen van de wetenschapsgerelateerde kennis en inzichten.
4. De student is in staat in een beknopte mondelinge presentatie de uitkomsten van eigen bevindingen m.b.t. wetenschappelijk bereflecteerd handelen te presenteren ten overstaan van het beroepsveld, en de student is in staat daarover een goede discussie te voeren.
5. De student is in staat de resultaten van zijn opdrachtstage schriftelijk te rapporteren, conform de eisen die daaraan worden gesteld.

Beschrijving De opdrachtstage biedt studenten de mogelijkheid om een advies te schrijven, een onderzoek te doen of een inventarisatie te maken binnen een bepaald beroepsveld. Kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes bijgebracht in de BA en MA opleiding worden verbonden met kenmerken van culturele praktijken en problemen.

Studenten maken met de stagecoördinator (dr. E. Hense) een afspraak met betrekking tot een opdrachtstage. De opdrachtstage omvat een

opdracht of onderzoek binnen het betreffende werkveld en is inhoudelijk gekoppeld met de masterscriptie. Samen met de stagecoördinator worden afspraken gemaakt betreffende opdrachtstage en scriptie met een begeleidende vakdocent en de beoogde stageplek. Afhankelijk van de stageopdracht en het scriptieonderwerp wordt voor een module van het practicum 'onderzoeksmethodologie' gekozen. Meer informatie over de opdrachtstage en de koppeling met de masterscriptie is te vinden in de gids 'master religiestudies, variant religie & cultuur'.

Bijzonderheden

Stagecoördinator: mw. dr. E. Hense

Terugkomendagen Religie en Cultuur

Vakcode MRS010

Studiepunten 0

Docenten prof. dr. P.J.A. Nissen, prof. dr. C.A.M. Hermans

Onderwijsvorm Vormt onderdeel van de opdrachtstage

Beschrijving Het afstudeerprofiel 'Religie & Cultuur' omvat naast een opdrachtstage ook vaste terugkomdagen die door de opleiding maandelijks worden georganiseerd. De terugkomdagen bieden studenten de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen en werkveld relevante vraagstellingen met elkaar te bespreken. De terugkomdagen worden in vorm van intervisiebijeenkomsten door de opleidings- en stagecoördinator georganiseerd. Aan het einde van de stageperiode wordt (ieder jaar) een publiek seminar aan de faculteit georganiseerd, waarbij de werkplekbegeleiders uit de regio worden uitgenodigd en de stagiaires zelf presentaties houden naar aanleiding van hun stageopdracht resp. scriptieonderzoek. Daarnaast worden inleidingen verzorgd door stafleden van de opleiding. De data worden in het begin van het studiejaar op Blackboard bekendgemaakt. De terugkomdagen vormen een vast onderdeel van de opdrachtstage en zijn verplicht voor alle studenten die in het tweede semester stage lopen.

7 Masteropleiding Interreligieuze Spiritualiteitsstudies

7.1 Profiel, doelstelling en eindtermen

De masteropleiding spiritualiteit is een eenjarige opleiding gericht op gevorderde vorming van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes op het gebied van de wetenschappelijke benadering van wereldreligies. De nadruk ligt op de studie van spiritualiteiten in hun huidige maatschappelijke en culturele omgeving, waarbij met name de context van hun pluraliteit, de (anti-)globalisering en de (anti-)modernisering van belang is.

De studie van spiritualiteiten gebeurt vanuit een interdisciplinaire benadering waarbij 'interne' en 'externe' benaderingen worden gecombineerd. Binnen 'interne' benaderingen worden spiritualiteiten bestudeerd vanuit hun reflexieve zelfarticulaties van de bronteksten, overtuigingen, belevingen en praktijken, alsook de maatschappelijke en culturele uitingen daarvan. Binnen 'externe' benaderingen worden spiritualiteiten bestudeerd met hun leer en overleveringen, hun geleefde praktijken en sociale organisaties, hun rituele en artistieke expressies, vanuit diverse godsdienstwetenschappelijke, filosofische en sociaalwetenschappelijke disciplines. Daarbij wordt vooral de wisselwerking tussen de spiritualiteiten en hun diverse maatschappelijke, culturele en religieuze contexten gethematiseerd.

De masteropleiding kwalificeert voor het beroep van wetenschappelijk onderzoeker op het terrein van spiritualiteiten.

De opleiding is gericht op de volgende doelen en eindtermen:

Doelen

1. ontwikkeling van inzicht in de interreligieuze spiritualiteitsstudies en de samenhang ervan met andere wetenschappen;
2. ontwikkeling van academische vaardigheden op gevorderd niveau;
3. voorbereiding tot de zelfstandige beoefening van de interreligieuze spiritualiteitsstudies, dit met name op basis van participatie aan actueel onderzoek binnen de Faculteit der Religiewetenschappen

Eindtermen

1. a. Grondige kennis van en inzicht in enkele theorieën van spiritualiteit vanuit onderscheiden wetenschappelijke disciplines.
 b. Grondige kennis van en inzicht in de geschiedenis en de actuele situatie van belangrijke spirituele tradities, en dit met betrekking tot hun bronteksten, spirituele praktijken, oordeelsvorming, spirituele proces, alsook de maatschappelijke en culturele uitingen daarvan.
 c. Grondige kennis van en inzicht in de onderzoeksmethoden en -technieken van een gekozen onderzoeksgebied, en wel met nadruk op comparativiteit en oordeelsvorming.

- d. Grondige kennis van en inzicht in de interactie tussen spirituele tradities met betrekking tot een specifiek thema.
2. Gedifferentieerd (en relatief zelfstandig) toepassen van kennis van en inzicht in de spirituele tradities, hun interacties, en onderzoeksmethoden en -technieken door een nieuwe probleemsituatie adequaat te beschrijven, te analyseren en synthetiseren, binnen een (begeleid) onderzoek.
 3. Zelfstandige oordeelsvorming aangaande (enkele specifieke) opvattingen, spirituele praktijken en maatschappelijke consequenties van spirituele tradities door relevante informatie te verzamelen en interpreteren, en deze te evalueren tegen de achtergrond van zelfstandig wetenschappelijk verantwoorde interne en externe criteria.
 4. Mondeling en schriftelijk kunnen communiceren over de vergelijking, de analyse, de synthese en de evaluatie van specifieke spirituele fenomenen binnen meerdere spirituele tradities, met een gespecialiseerd en niet-gespecialiseerd publiek.
 5. Beschikken over leervaardigheden om zelfstandig nieuwe informatie aangaande spirituele tradities te reproduceren, begrijpen, interpreteren, analyseren en evalueren.

7.2 Toelatingseisen en instroomregelingen

Om te kunnen worden toegelaten tot de masteropleiding Interreligieuze Spiritualiteitsstudies dient de student in het bezit te zijn van het bachelordiploma Religiestudies (van de Radboud Universiteit of elders). Tevens worden studenten toegelaten die beschikken over een 'bewijs van toelating' dat door het Bestuur van de Radboud Universiteit wordt afgegeven. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan om in aanmerking te komen voor een dergelijk bewijs van toelating staan uitvoerig beschreven in het Onderwijs- en Examenreglement van de Master Interreligieuze Spiritualiteitsstudies, welk op de facultaire website is te vinden.

Een speciale instroomregeling geldt voor studenten met een HBO-diploma. Zij dienen een schakelprogramma van 60 EC te volgen.

Studenten met een WO-bachelor kunnen via een deficiëntieprogramma van 20 EC instromen. Schakel- en deficiëntieprogramma dienen met succes afgerond te zijn voordat studenten kunnen instromen.

Studenten die na de masteropleiding Interreligieuze Spiritualiteitsstudies de 1e graads lerarenopleiding willen gaan doen, dienen minimaal het 60 EC schakelprogramma gevolgd te hebben.

Neem voor meer informatie over de instroomprogramma's Interreligieuze Spiritualiteitsstudies contact op met de heer drs. I. de Haes: I.dehaes@rs.ru.nl

7.3 Structuur

De interdisciplinaire benadering van spiritualiteitsstudies (dus niet slechts vanuit een theologische) en een waarborging van de verschillende niveaus (vocabulaire, spirituele objecten, beelden, processen, teksten) zijn de centrale vertrekpunten voor de structuur van deze opleiding. Dat komt tot uitdrukking in het kader van een interactieve en comparatieve methodische aanpak om het interreligieuze profiel van de opleiding te implementeren.

De voor dit vak kenmerkende coöperatieve disciplinaire samenwerking komt in het module 'concepten van spiritualiteit' aan bod. Het conceptuele discours rondom het fenomeen van spiritualiteit verduidelijkt de innerlijke coherentie van dit vak.

Studie van spiritualiteit betekent niet slechts tekstinterpretatie maar in het bijzonder ook waarneming en analyse van verschillende religieuze praktijken (contemplatie, meditatie, gebed, ritueel) en houdingen in het alledaagse leven. Deze verschillende vormen zijn de basis van spiritualiteit als uitgangspunt voor wetenschappelijke reflectie. Spirituele teksten zijn expressies van deze praktijken. Een studie van spiritualiteit heeft ook oog voor de verschillende genres (heilige teksten, regels, mystieke teksten). Deze teksten zijn zowel resultaat van een spiritueel proces alsook model voor een spirituele attitude.

De geschiedenis van spiritualiteit geeft inzicht in de rijke traditie van spiritualiteit in de verschillende religies. Diverse vormen van spiritualiteit (primordiale, gemarginaliseerde etc.), verschillende scholen en diverse culturele inbeddingen geven niet slechts inzicht in het verleden maar verklaren ook de mogelijke continuïteit met het heden. Het heden biedt een beeld van verschillende spirituele stromingen (New Age, esoterie, feminisme etc.) die zich expliciet van de geïnstitutionaliseerde religies distantieren. Maar ook een moderne gesecculariseerde cultuur biedt voldoende potentieel om spiritualiteit een plek te geven. Beelden spelen een centrale rol op het veld van spiritualiteitsstudie en zonder kennis erover zijn spirituele geschriften niet te begrijpen. Esthetiek van de spiritualiteit betekent niet slechts verbeelding in spirituele teksten waar te nemen maar ook kunst en muziek als expressie van een bepaalde spirituele houding te kunnen begrijpen.

In het kernprogramma krijgen de studenten successieve inzicht in het formeel object 'spiritualiteit' vanuit verschillende disciplinaire benaderingen als ook over de belangrijkste materiële objecten van dit vak. De opbouw van de modules houdt rekening met de actuele wetenschapstheoretische plaatsbepaling van spiritualiteit als vakdiscipline.

7.4 Masterscriptie

Met de masterscriptie geeft de student een proeve van bekwaamheid tot wetenschappelijk, d.w.z. zelfstandig, kritisch, methodisch en systematisch onderzoeken, denken en schrijven. In concreto is het doel aan de hand van een scherp afgebakende en heldere probleemstelling via een consistent opgebouwd betoog te laten zien, dat men inzicht heeft in de te behandelen thematiek en in één of meer methoden waarmee de betreffende thematiek benaderd dient te worden.

De omvang van de scriptie binnen de Master ISS is 20 EC, dat is ongeveer 550 studielasturen. De scriptie is bedoeld ter verdieping van een religiewetenschappelijk vakgebied van de interreligieuze spiritualiteitsstudies.

De Master ISS kent geen stage-module. Het is wel van belang dat studenten al voordat zij met de master beginnen ideeën ontwikkelen over inhoud en methodische oriëntatie van de masterscriptie. In het eerste semester dienen de studenten voor het college 'onderzoeksmethoden' een keuze te maken uit zes mogelijke methodecolleges waarin de studenten leren de gekozen methodische benadering toe te passen in eigen onderzoek. De mogelijke keuzevakken zijn: comparatieve, historische, hermeneutische, kwalitatieve, kwantitatieve en literaire methode. Aanvullend hierop volgen zij het practicum onderzoeksvaardigheden: spiritualiteit.

Voorlichting

Op 17 augustus 2010 zal een informatiebijeenkomst voor masterinstromers plaatsvinden. Deze bijeenkomst is verplicht voor alle studenten die vanuit andere instellingen instromen. Op 25 januari 2011 zal een informatiedag voor BA2 en BA3 studenten worden georganiseerd met een voorlichting over de verschillende masteropleidingen en -profielen.

Voor meer informatie over de masterkeuze, de stagemogelijkheden en de masterscriptie, zie de website 'stage & arbeidsmarktorientatie': www.ru.nl/religiewetenschappen/stages. Hier vindt u onder andere informatie over de stage- en scriptie-eisen, de procedure van het kiezen en opstarten van stage en scriptiebegeleiding, de literatuur en de beoordeling.

7.5 Masterdiploma

De masteropleiding kan worden afgerond nadat alle verplichte onderdelen zijn afgerond, waarmee de student heeft bewezen de vereiste academische vorming te hebben verworven en de student het master (scriptie) examen met goed gevolg heeft afgelegd. Aan de student wordt de graad Master of Arts (M.A.) verleend, welke op het getuigenschrift van het examen wordt aangekend.

De student houdt te allen tijde rekening met een minimale afstudeertermijn van twee maanden en meldt zich ruim vóór aanvang van deze twee maanden termijn bij de studieadviseur/studentenadministratie. De student ontvangt een uitgebreide werkwijzer t.b.v. de procedures. De examencommissie start de beoordelingsprocedure en besluit tot toekenning van het diploma wanneer aan alle eisen is voldaan. De student meldt zich vervolgens met de verklaring van de examencommissie bij het Universitaire Bureau Examens (Comeniuslaan 4, werkdagen geopend van 10.00-12.00 uur). Naast deze verklaring moet de student zijn collegekaart overleggen. Het examen waarbij de scriptie wordt verdedigd vindt plaats minimaal vier weken na aanmelding bij Bureau Examens.

Judicium

Voor meer informatie over de regels ten aanzien van het toekennen van de judicia, zie de website onder 'informatie voor studenten' > 'studiegidsen en OER'.

7.6 Curriculum master Interreligieuze Spiritualiteitsstudies

De opleiding interreligieuze spiritualiteitsstudies omvat een algemeen deel, overeenkomstig en ten dele gezamenlijk met de master religiestudies, bestaande uit de practica onderzoekmethoden en onderzoeksvaardigheden en de masterscriptie. Daarnaast worden conform het profiel van deze opleiding specialisatiemodulen aangeboden.

Vak	Vakcode	EC
Concepten van spiritualiteitsonderzoek	MIS100	5
Practicum onderzoeksvaardigheden	MIS106	5
Praktijken van spiritualiteit	MIS101	5
Practicum onderzoeksmethoden	MRS100	5
Keuze uit: hermeneutische, literaire, historische, comparatieve, kwantitatieve en kwalitatieve methoden	t/m MRS106	
Spirituele teksten Oost en West	MIS102	5
Geschiedenis van de spiritualiteiten	MIS103	5
Hedendaagse cultuur en spiritualiteit	MIS104	5
Esthetiek van de spiritualiteiten	MIS105	5
Masterscriptie	MIS150	20
<i>Totaal</i>		<i>60</i>

7.7 Curriculum schakel- en deficiëntieprogramma's

Voor de vakbeschrijvingen van de hieronder genoemde modules, zie de paragraaf 'Beschrijving van de programmaonderdelen' in het hoofdstuk 'Bacheloropleiding Religiestudies'.

Onderstaande programma's horen bij de instroomregeling die wordt beschreven in de paragraaf 'Toelatingseisen en instroomregeling' van dit hoofdstuk.

Schakelprogramma Interreligieuze Spiritualiteitsstudies 60 EC

Schakelprogramma voor studenten met een HBO-diploma. Studenten met een diploma HBO-theologie komen in aanmerking voor vrijstellingen.

Jaar 1

Vak	Vakcode	EC
Inleiding Christendom	BRS102	5
Inleiding Jodendom	BRS103	5
Inleiding Islam	BRS104	5
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
Inleiding Boeddhisme	BRS106	5
Nieuwe religieuze bewegingen en niet-geïnstitutionaliseerde levensbeschouwingen	BRS107	5
Bronteksten Oosterse tradities	BRS202	5
Bronteksten NT/Islam	BRS201	5
<i>Totaal</i>		<i>40</i>

Jaar 2

Vak	Vakcode	EC
Godsdienstpedagogiek	ITR101	5
Migratie, globaliserende religies en interreligiositeit	BRS203	5
Religies en spiritualiteit	BRS305	5
Bronteksten OT/Jodendom	BRS200	5
<i>Totaal</i>		<i>20</i>

Deficiëntieprogramma Interreligieuze Spiritualiteitsstudies 20 EC

De faculteit heeft een apart instroomprogramma voor de master spiritualiteit. Academici, studenten met een WO-bachelordiploma (elke WO-opleiding) en studenten met een 1e graads theologiediploma volgen eerst een deficiëntieprogramma van 20 EC.

Vak	Vakcode	EC
Religies en spiritualiteit	BRS305	5
Inleiding Christendom	BRS102	5
Inleiding Islam	BRS104	5
Inleiding Hindoeïsme	BRS105	5
<i>Totaal</i>		<i>20</i>

7.8 Beschrijvingen van de programmaonderdelen

Naast de in deze paragraaf genoemde cursussen, dient u in uw master ook de vakken *Practicum Onderzoeksmethoden* en *Practicum onderzoeksvaardigheden* te volgen. Een vakbeschrijving van deze vakken vindt u in het hoofdstuk 'Masteropleiding Religiestudies' bij de beschrijving van de programmaonderdelen, in de paragraaf 'Onderzoeksmethoden en onderzoeksvaardigheden'.

Concepten van spiritualiteitsonderzoek

Vakcode	MIS100
Studiepunten	5
Docent	dr. E.H. Hense
Onderwijsvorm	Hoor-/werkcollege
Toetsvorm	Werkstuk
Ingangsvoorwaarden	Toelating tot de MA Spiritualiteit.
Doelstelling	Reproduceren en samenvatten van de hoofdlijnen van de besproken concepten van spiritualiteitsonderzoek. Kritisch analyseren en verwerken van ten minste twee concepten via verdiepende studie.
Beschrijving	Het rijk geschakeerde fenomeen van de spiritualiteit wordt niet alleen door de geesteswetenschappen, maar ook door de sociale wetenschappen, de geneeskunde en de natuurwetenschappen bestudeerd. De diverse disciplines benaderen het fenomeen op verschillende wijze en richten hun blik op verschillende aspecten van het fenomeen. Zo zijn inmiddels diverse onderzoekslijnen ontwikkeld die elk een eigen concept van de spiritualiteit hebben ontworpen. Een aantal van de meest invloedrijke concepten die op dit moment gebruikt worden zullen in deze cursus ter sprake komen. Duidelijk zal worden, hoe de concepten binnen een netwerk van interdisciplinair onderzoek met elkaar verbonden kunnen worden resp. tegenover elkaar geplaatst kunnen worden. Getracht zal worden de diverse concepten te integreren en een zo omvattend mogelijke kijk op het fenomeen spiritualiteit te ontwikkelen.
Literatuur	Verplichte literatuur: Reader en Blackboard. Ter keuze: Literatuurlijst in Blackboard.
Bijzonderheden	Inoefenen van interdisciplinaire samenwerking op het gebied van de spiritualiteitsstudie.

Praktijken van spiritualiteit

Vakcode	MIS101
Studiepunten	5
Docent	dr. T.H. Quartier
Onderwijsvorm	Hoor- en responsiecollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Verwerven van kennis en inzicht in praktijken van spiritualiteit vanuit de rituelogie en de spiritualiteitsstudies

Beschrijving	In deze cursus worden praktijken van spiritualiteit vanuit het perspectief van de rituele studies behandeld: in de eerste helft wordt het ritueel besproken als een mogelijke toegang tot de praktijk van spiritualiteit. Daarbij zal aan de hand van een aantal theoretische concepten worden aangetoond hoe ritueel handelen kan bijdragen aan het ontwikkelen van spiritualiteit. In het bijzonder zal de vraag naar het 'heilige' volgens Roy Rappaport in verband worden gebracht met kenmerken van spirituele praktijken. In het tweede deel van de cursus worden twee voorbeelden van praktijken van spiritualiteit besproken: de pelgrimage en monastieke praktijken.
Literatuur	Reader. Aanbevolen achtergrondliteratuur: Delen uit: R. Rappaport, <i>Ritual and Religion in the Making of Humanity</i> . Cambridge: Cambridge University Press.

Spirituele teksten Oost en West

Vakcode	MIS102
Studiepunten	5
Docenten	dr. F.P.M. Jespers, prof. dr. J.G. van der Watt
Onderwijsvorm	Hoorcollege/werkcollege
Toetsvorm	Werkstuk
Ingangsvoorwaarden	bachelor Religiestudies of vervangend programma
Doelstelling	Ontwikkeling van vaardigheden om de spirituele draagwijdte van religieuze basisteksten te interpreteren op basis van een zo kritisch mogelijke tekstbehandeling. Vervolgens kennis van betekenisvolle teksten.
Beschrijving	De cursus begint met de toelichting van een hermeneutische methodiek voor nauwkeurige tekstanalyse. Op grond van deze methode worden enkele fragmenten van basisteksten behandeld uit het Jodendom/Christendom (uit Johannesevangelie en -brieven, Paulusbrieven). In de tweede helft van de cursus bespreken we teksten uit de <i>Dao De Jing</i> en uit het soefistische oeuvre van Hazrat Inayat Khan, tegen hun historische achtergrond en in het perspectief van westerse adaptaties.
Literatuur	Korte syllabus en reader.

Geschiedenis van de spiritualiteiten

Vakcode	MIS103
Studiepunten	5
Docenten	prof. dr. P.J.C.L. van der Velde, prof. dr. P.J.A. Nissen
Onderwijsvorm	Hoorcolleges
Toetsvorm	Werkstuk (twee deelpapers)
Doelstelling	Kennis van de geschiedenis van enkele tradities van spiritualiteit, en van hun historisch bepaalde verwantschappen en verschillen.
Beschrijving	De verhouding tot het Absolute, of althans de wijze waarop de mens deze verhouding ervaart, verschilt niet alleen van persoon tot persoon, maar ook per tijdvak, waarbij (uiteraard) de sociale en culturele

context een voorname factor is. In deze collegereeks worden belangrijke scholen of vormen van spiritualiteit gesitueerd in het historische spel van continuïteit en verandering. Hierbij wordt steeds de vraag gesteld: wat is nieuw aan een vorm of school van spiritualiteit in een bepaalde periode ('bronervaring') en wat geven de verschillende tradities van spiritualiteit als 'erfgoed' aan elkaar door? In de module zullen zowel oosterse, specifiek boeddhistische, als westerse, specifiek christelijke tradities van spiritualiteit aandacht krijgen.

Literatuur

Voor het onderdeel geschiedenis van de christelijke spiritualiteit: Philip Sheldrake, *A Brief History of Spirituality*, Oxford: Blackwell, 2007. Dit boek dient voor aanvang van de cursus te worden aangeschaft.

Voor het onderdeel geschiedenis van boeddhistische spiritualiteit wordt door de docent bij het begin van de collegereeks literatuur opgegeven.

Hedendaagse cultuur en spiritualiteit

Vakcode

MIS104

Studiepunten

5

Docenten

prof. dr. A.J.M. van den Hoogen, dr. F.P.M. Jaspers

Onderwijsvorm

Hoor- en werkcollege

Toetsvorm

Schriftelijk tentamen aan het einde van de cursus.

Doelstelling

Inzicht krijgen in de spiritualiteitsdimensies van een postmoderne cultuur, die met name in bepaalde richtingen (zoals feminisme, ecologie, *New age* en holistische wetenschappen) en betekenisgevingen aan fenomenen/velden (zoals het lichaam) tot uitdrukking komt.

Beschrijving

In de eerste, godsdienstwetenschappelijke, helft van de cursus worden verschillende (vooral populaire) vormen van spiritualiteit doorgelicht: commerciële, holistische, humanistische en maatschappijkritische spiritualiteiten. We letten hierbij speciaal op de omgang met lichamelijkheid en de rol van vrouwen in deze stromingen. Aan de hand van deze praktijken en ideeën vergelijken we enige prominente theorieën over hedendaagse spiritualiteit. In de tweede helft wordt vanuit het onderzoeksprogramma 'Reframing spirituality and mysticism' en het onderzoek daarin door de leerstoel 'religie en maatschappijtheorie' verduidelijkt hoe u een eigen onderzoek kunt doen naar vormen van spiritualiteit, waarbij 'het lichaam' een veld van omvormingspraktijken is.

Literatuur

- J. Baudrillard, Vom zeremoniellen zum geklonten Koerper: Der Einbruch des Obszoenen, in: D. Kamper und Chr. Wulff (red.), *Die Wiederkehr des Koerpers*, Frankfurt a.M., Suhrkamp 1982, 350-363 (verplicht)
- T. van den Hoogen en E. Hijmans (red.), *Van grenservaring tot routine. Kwalitatief onderzoek naar hedendaagse zingevingspraktijken*. Maastricht, Shaker 2002, 9-21 (verplicht)

- T. van den Hoogen, Human Bodies. Forms of spirituality, in: H.Blommestein e.a. (Eds.), *Seeing the seeker. Explorations in the Discipline of Spirituality*, Leuven, Peeters 2008, 77-88 (verplicht)
- F. Jespers (Red.), *Nieuwe religiositeit in Nederland*, Budel, Damon 2009 (aanbevolen)
- Chr. Tilley e.o. (Eds), *Handbook of material culture*, London, Sage Publications (Ch. 3, Ch. 12, Ch. 25) (verplicht)
- Voor het eerste en voor het tweede deel van deze cursus wordt een reader samengesteld, waarin ook de als verplicht aangemerkte literatuur zal worden opgenomen.

Bijzonderheden Het eerste gedeelte wordt afgesloten met een deeltentamen, het tweede gedeelte met een werkstuk waarin je eigen onderzoek wordt gerapporteerd volgens een format dat tijdens de colleges zal worden uitgereikt en verduidelijkt.

Esthetiek van de spiritualiteiten

Vakcode	MIS105
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. A.J.M. van den Hoogen
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege
Toetsvorm	Presentatie en in studiehandleiding omschreven schriftelijk werkstuk, waarover tentamengesprek.
Doelstelling	De cursus draagt bij tot documentatie van en inzicht in het gegeven dat religieuze communicatie veelal anders verloopt dan via het verbale cognitieve betoog en de morele aanmaning. Bovendien laat de cursus zien hoe die communicatie omtrent het heilige ook aanwezig is op schijnbaar seculiere terreinen van hedendaagse beeldcultuur en muzikale expressie.
Beschrijving	Esthetiek - in beeldende kunst, figuratief of non-figuratief, in muziek en architectuur, in woord en ritueel/dans - speelt een belangrijke rol in de spiritualiteiten van de grote religies. Wij proberen de rol van de esthetiek, in onderscheid tot begrip, leerstelligheid en ethiek, in beeld te krijgen. De cursus ontwikkelt waarnemingsvormen en inzichten, waardoor het mogelijk is raakvlakken tussen esthetische en spirituele/religieuze ervaring te ontwaren en te verwoorden. Deze raakvlakken worden tevens bereflecteerd in hun verhouding tot het grotere veld van zowel esthetiek als spiritualiteit.
Literatuur	S.Brent Plate (Ed. and Introd.), <i>Religion, Art, and Visual Culture. A Cross-Cultural Reader</i> , Palgrave, New York, 2002, 240 blz.; gedeelte uit: : Seyed Hossein Nasr, <i>Islamic Art and Spirituality</i> , Golgonooza Press, Ipswich, Suffolk, 1987.

Practicum onderzoeksvaardigheden: Spiritualiteit

Bronnen, dataverzameling, analyse en rapportage

Vakcode MIS106

Studiepunten 5

Docent dr. E.H. Hense

Onderwijsvorm Practicum

Toetsvorm Werkstuk

Ingangsvoorwaarden BA Religiestudies

Doelstelling Zelfstandig interviewen en transcriberen. Zelfstandig verzamelen van relevante literatuur ter interpretatie, analyse en rapportage van de bronnen.

Beschrijving Wanneer studenten onderzoek willen doen, hebben zij een aantal academische onderzoeksvaardigheden nodig die nog niet aan bod zijn gekomen in het BA-college Academische Vaardigheden. Studenten trainen de omgang met bronnen, het verzamelen van de benodigde wetenschappelijke literatuur ter interpretatie en analyse van de bronnen. In het bijzonder wordt er aandacht besteedt aan algemene interviewvaardigheden (*a.d.v. oral history* en *kwalitatief empirisch onderzoek*) en het rapporteren van een onderzoek.

Volgende vragen staan centraal:

- Welke bronnen heb ik op basis van mijn onderzoeksvraag nodig?
- Hoe kan ik deze bronnen en/of data verzamelen?
- Welke rol en houding moet een interviewer innemen en hoe moet hij/zij met een interview omgaan?
- Hoe kan ik de gevonden bevindingen op juiste en adequate manier in een rapport vervatten?

Literatuur Reader

8 Opleidingen aan gelieerde instituten of faculteiten

8.1 Educatieve minor (bachelor) en educatieve master (Instituut voor Leraar en School)

Educatieve minor nieuwe stijl (bachelor): tweedegraads lesbevoegdheid

Het ILS-RU start met ingang van het studiejaar 2010-2011 met nieuwe educatieve minoren van 30 ects. De minor levert in combinatie met een bachelordiploma een daadwerkelijke bevoegdheid op om les te geven in de onderbouw van het voortgezet onderwijs (mavo/havo/vwo en de theoretische leerweg van het vmbo). Daarnaast levert de educatieve minor ook ten minste 20 ects aan vrijstellingen op in de educatieve master, die studenten na afronding van de vakmaster kunnen volgen. Daarmee kunnen studenten de bevoegdheid uitbreiden tot de bovenbouw van het havo/vwo (eerstegraadsbevoegdheid).

Toelating

De toelating tot de educatieve minoren is wettelijk beperkt door een verwantschapstabel, die inhoudt dat studenten alleen vanuit de meest verwante bachelor aan de minor voor een bepaald schoolvak kunnen starten. Voor het schoolvak *Godsdienst en Levensbeschouwing* gelden als bijbehorende bachelors *Theologie* en *Religiestudies*. Een student mag aan de minor beginnen als hij/zij **ten minste 90 EC** heeft behaald binnen een van deze twee bachelors. In de praktijk zal dat betekenen dat een student pas vanaf het derde bachelorjaar de minor kan volgen.

Belangrijk om te weten

De nieuwe educatieve minor is het gevolg van een wetswijziging. Daardoor is hij wel aan strikte beperkingen gebonden. Een van die beperkingen is dat een student de minor alleen mag volgen in combinatie met bachelors die gekoppeld zijn aan het desbetreffende schoolvak. Bovendien gaat het hier om een gedegen beroepsopleiding die bedoeld is voor studenten die serieus een baan in het voortgezet onderwijs overwegen. Belangrijk om te weten is verder nog:

- Een student kan niet zelf de schoolstage regelen, omdat met opleidingsscholen hoge kwaliteitseisen zijn overeengekomen die een goede leerplek moeten waarborgen. Een student loopt stage op een school die zo mogelijk binnen een radius van 1,5 uur reistijd van Nijmegen ligt;
- Het ILS maakt afspraken met scholen om de stage in te roosteren op dinsdag, woensdag en donderdag, zodat het onderwijs kan plaatsvinden op maandag en vrijdag. Het instituutsgedeelte op het ILS zal de gehele vrijdag in beslag nemen. Dat houdt in dat een student alleen op de maandag eventueel structureel tijd heeft voor ander onderwijs.
- De Radboud Universiteit sluit een contract met de scholen over de stageplaatsen (waar de RU ook voor betaalt). Dat creëert verwachtingen. De educatieve minor heeft dus geen

vrijblijvend karakter.

- Voor sommige vakken bestaat maar een beperkt aantal stageplaatsen. Dat betekent dat er wellicht geloot moet worden. Studenten kunnen alleen digitaal inschrijven via de studieadviseur van het ILS, drs. E. Verbeet (e.verbeet@ils.ru.nl). De inschrijving sluit op 31 mei. In de eerste week van juni krijgen studenten bericht over de toelating, en een uitnodiging voor een (collectief) intakegesprek.

Lerarenopleiding (educatieve master): eerstegraads lesbevoegdheid

Onder verantwoordelijkheid van de Faculteit der Theologie wordt de eerstegraads lerarenopleiding Godsdienst en Levensbeschouwing verzorgd door het Instituut voor Leraar en School (ILS). Het verzorgen van de vakdidactiek alsmede het begeleiden van de stage is echter in handen van een docent van de Faculteiten der Theologie en Religiewetenschappen. Een brochure en een studiegids van de universitaire lerarenopleiding zijn afzonderlijk verkrijgbaar bij het secretariaat van het ILS (E20.18) of zijn digitaal te raadplegen op de website van het ILS: www.ru.nl/ils. Voor meer informatie over de lerarenopleiding kunt u ook contact opnemen met de opleidingscoördinatoren.

8.2 Masteropleiding wijsbegeerte van een bepaald wetenschapsgebied

Specialisatie filosofie van de godsdienstwetenschappen

De Faculteit der Filosofie heeft een geaccrediteerde masteropleiding Wijsbegeerte van een bepaald wetenschapsgebied. Binnen het kader van deze tweejarige masteropleiding is er een speciale afstudeerspecialisatie Filosofie van de godsdienstwetenschappen, onder leiding van de hoogleraar godsdienstfilosofie prof.dr. B. Vedder.

Studenten met een bachelordiploma theologie of religiewetenschappen kunnen rechtstreeks instromen in deze masteropleiding, inzake de specialisatie Filosofie van de godsdienstwetenschappen. Het eerste jaar van de opleiding bestaat uit een algemeen wijsgerig gedeelte, waarin studenten theologie en religiewetenschappen vertrouwd worden gemaakt met de geschiedenis van de filosofie en met de hoofdthema's uit de systematische filosofie. Het tweede jaar is specialistisch van aard. De nadruk ligt op het terrein van de filosofie van de godsdienst. Op dat terrein wordt ook de afstudeerscriptie geschreven.

Doel van de opleiding is dat de student zich specialiseert op het terrein van de wijsgerige reflectie van de godsdienst. Het gaat om de filosofie van religieuze fenomenen en om de wijsgerige godsleer. Kernvragen zijn: Wat is het wezen van de godsdienst? Wat betekent het wanneer we proberen het religieuze geloof in formele zin te verstaan? Hoe verhoudt zich dit formele, wijsgerige verstaan ten opzichte van de reëel bestaande godsdiensten. Wat is de verhouding tussen filosofie, theologie en godsdienstwetenschappen? Is het bestaan van God te bewijzen? Hoe moeten we de traditionele godsbewijzen verstaan? Welke vormen van religiekritiek zijn er in de wijsgerige traditie? Wat is de zaak van de religiekritiek? Is de religiekritiek in staat de godsdienst te denken?

Studenten die belangstelling hebben voor deze opleiding kunnen zich wenden tot de studieadviseur van filosofie, drs. W. van der Kuijlen (wvdkuijlen@phil.ru.nl). Via de studentenadministratie kan een afspraak met de studieadviseur worden gemaakt. Meer informatie over deze opleiding is te vinden in de studiegids van filosofie.

9 Overig cursusaanbod

Naast het overig onderwijs dat in dit hoofdstuk vermeld staat, wordt ook een aantal cursussen in het Engels aangeboden. Zie voor meer informatie over deze cursussen het hoofdstuk 'Engelstalig aanbod / English courses'.

9.1 Overig onderwijs op bachelorniveau

Talenonderwijs op bachelorniveau

Arabisch I

Vakcode	ORS703
Studiepunten	5
Docent	drs. N.A. Boekhoff-van der Voort
Onderwijsvorm	Werkcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Ingangsvoorwaarden	Geen.
Doelstelling	Intensief leren van de Arabische taal tot het niveau dat men zeer eenvoudige Arabische teksten (in Arabisch schrift) kan vertalen naar het Nederlands en kennis heeft van de belangrijkste regels van de Arabische grammatica. Deze cursus is het eerste onderdeel van een cursus die tot einddoel heeft zelfstandig teksten uit de Koran te lezen, zodat men in staat is bestaande vertalingen op hun juistheid te beoordelen.
Beschrijving	Leren van Arabisch kost veel tijd. De studenten dienen zoveel mogelijk bij de colleges aanwezig te zijn en de stof telkens intensief voor te bereiden. In de cursus wordt eerst begonnen met het leren van het Arabische schrift; spoedig daarna volgen de eerste grammaticale regels. Door veel te oefenen raakt men geleidelijk vertrouwd met de Arabische lettertekens en de regels van de grammatica. Omdat de cursus gericht is op het leren lezen van Koranteksten, ligt de nadruk op het vertalen uit het Arabisch naar het Nederlands. Vanaf de tweede week leren de studenten Arabische teksten (in Arabisch schrift) hardop te lezen en daarna in het Nederlands te vertalen. Bij iedere les worden voorbeeldzinnen uit de Koran gegeven.
Literatuur	Wordt te zijner tijd bekend gemaakt

Arabisch II

Vakcode	ORS704
Studiepunten	5
Docent	drs. N.A. Boekhoff-van der Voort
Onderwijsvorm	Werkcollege.
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen bestaande uit twee gedeeltes. Het eerste gedeelte bestaat uit de vertaling van een reeds in het college behandelde Arabische tekst naar het Nederlands met behulp van een woordenboek. Het tweede gedeelte bestaat uit de vertaling van een nieuwe Arabische tekst naar het Nederlands met behulp van een woordenboek. U krijgt voor elk gedeelte een cijfer. Het eindcijfer is het gemiddelde van de twee cijfers
Ingangsvoorwaarden	Arabisch 1 of een vergelijkbare cursus.
Doelstelling	De doelstelling van het college Arabisch 2 is het intensief leren van de Arabische taal tot het niveau dat men eenvoudige Arabische teksten met behulp van een woordenboek in het Nederlands kan vertalen. Deze cursus is het tweede onderdeel van een cursus die tot einddoel heeft zelfstandig teksten uit de Koran te lezen, zodat men in staat is bestaande vertalingen op hun juistheid te beoordelen.
Beschrijving	De cursus Arabisch 2 is een vervolg op de cursus Arabisch 1. De grammaticale kennis uit de cursus Arabisch 1 wordt uitgebreid met de regels voor zwakke werkwoorden en afgeleide stammen. Het vertalen van Arabische teksten naar het Nederlands wordt voortgezet. Veel aandacht wordt daarbij besteed aan het gebruik van het Arabische woordenboek, waarvoor het nodig is de stamletters van een woord te herkennen. De nadruk ligt op kennis van de Arabische grammatica en het vertalen van het Arabisch naar het Nederlands met behulp van een woordenboek
Literatuur	Wordt te zijner tijd bekend gemaakt Verplicht: Een Arabisch woordenboek, bij voorkeur Jan Hoogland (red.), <i>Woordenboek Arabisch-Nederlands</i> , Amsterdam: Bulaaq, 2003.

Sanskrit I

Vakcode	ORS700
Studiepunten	10
Docent	prof. dr. P.J.C.L. van der Velde
Onderwijsvorm	hoor- en werkcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Ingangsvoorwaarden	Geen.
Beschrijving	<p>Sanskrit is een van de oude cultuurtalen van India. De taal kent een enorme literatuur op velerlei gebied, er is wereldse literatuur, er zijn theaterstukken, grote epische werken en werken van religieuze en filosofische aard. Aangezien de Indiase cultuur in de loop van de geschiedenis een grote uitstraling heeft gehad naar andere delen van Azië vindt men ook in die gebieden veel Sanskrit literatuur en inscripties. Voor studenten Religiestudies is het leren van Sanskrit van belang als men kennis wil nemen van de grondteksten van hindoeïsme, boeddhisme en jainisme of als men vertalingen van grondteksten wil controleren. Hoewel de hier vermelde religies ook andere heilige talen kennen heeft Sanskrit binnen deze religies een centrale functie. De leringen van een religieuze groepering worden in Zuid- en Zuidoost Azië vaak pas dan door opposanten daadwerkelijk serieus genomen wanneer de leringen in het Sanskrit zijn verwoord. Bovendien draagt een vertaling van de werken in het Sanskrit bij aan een verdere verbreiding van deze leringen. Dit heeft tot gevolg dat kennis van Sanskrit de toegang biedt tot een groot aantal grondteksten uit de Aziatische religies.</p> <p>In 2008-2009 wordt Sanskrit I aangeboden. In 2009-2010 worden de vervolgcursussen Sanskrit II en III aangeboden.</p> <p>Sanskrit I bestaat uit een inleiding in de grammatica, elementaire kennis van het schrift en het lezen van enkele eenvoudige teksten (bijvoorbeeld Hitopadesha, Pancatantra, Vetalapancavimshatika, Mahabharata).</p>
Literatuur	J. Gonda, Kurze Elementar-grammatik der Sanskrit-Sprache. E.J. Brill, Leiden. 1963. Er zijn latere drukken verkrijgbaar, ook in Engels en Frans.

Syriac I

Introduction to script and grammar	
Course ID	OTR704
Credits	5
Lecturer	prof. dr. H.G.B. Teule
Teaching method	Seminar
Examination	Oral exam
Prerequisites	Initial knowledge of Hebrew, Aramaic or Arabic
Objectives	Translation of simple biblical and historical texts including grammatical explanation.
Contents	Syriac is a semitic language, used by different Christian communities of the Middle East for their liturgy and as a means of literary

	expression. Knowledge of Syriac gives access to a rich spiritual and theological literature. Some important authors: Ephrem the Syrian, Isaac of Nineveh, Gregory Barhebraeus.
Literature	Will be indicated during 1st lecture, depending on prior training of student.
Extra information	The course is offered in the first and second semester and will be scheduled after discussing preferences with the students. To enroll, contact the teacher.

Syriac II

Course ID	OTR705
Credits	5
Lecturer	prof. dr. H.G.B. Teule
Teaching method	Seminar
Examination	Oral exam
Prerequisites	Syriac I
Objectives	Translation and grammatical explanation of Syriac historiographical and theological texts of intermediate degree of difficulty.
Contents	Reading of theological and historical texts, grammatical explanation. Introduction to Eastern and Western Syriac scripts.
Literature	Reader
Extra information	The course is offered in the first and second semester and will be scheduled after discussing preferences with the students. To enroll, contact the teacher.

Coptic I

Introductory Sahidic	
Course ID	OTR724
Credits	5
Lecturer	prof. dr. J. van der Vliet
Teaching method	Seminar.
Examination	Written examination.
Prerequisites	None. Some basic knowledge of Greek and grammatical analysis (on a secondary school level) are an asset, but are not required.
Objectives	Students who follow this course will obtain a working knowledge of Sahidic Coptic that allows them to read simple narrative texts in Coptic.
Contents	Coptic was the vernacular of Christian Egypt in Late Antiquity, and survives as the liturgical language of the present-day Coptic Orthodox Church. Knowledge of Coptic gives access to a wide variety of religious sources, including Manichaean, Hermetic and Gnostic texts (such as the Gospel of Thomas or the Gospel of Judas), some of the early versions of the Old and New Testament, and many interesting apocryphal and hagiographical texts. Non-literary Coptic sources (such as papyri and ostraca) shed direct light upon early monasticism

and the social life of the Egyptian church.

This course provides an introduction to script, grammar and vocabulary of Sahidic Coptic, the most important written dialect of Coptic. The course is basically text-oriented, however, and from the outset original Coptic texts will be read. A brief introduction to the development of Coptic literature in its historical context is part of the course.

Literature Course book: B. Layton, *Coptic in 20 Lessons: Introduction to Sahidic Coptic*, Louvain: Peeters, 2007.

Coptic II

Reading religious texts in Coptic.

Course ID OTR725

Credits 5

Lecturer prof. dr. J. van der Vliet

Teaching method Seminar.

Examination Oral examination.

Prerequisites Coptic I.

Objectives Expanding the knowledge of Sahidic grammar obtained during the course Coptic I; acquiring more ease and experience in reading religious texts in Coptic.

Contents Coptic II develops and expands the knowledge of Sahidic grammar obtained earlier, but is primarily devoted to reading religious texts with attention both to their contents and their grammatical and dialectical peculiarities. In the selection of the texts the interests of the students will be taken into account as far as possible. A brief introduction to the development of Coptic literature in its historical context is part of the course.

Literature Course book: B. Layton, *Coptic in 20 Lessons: Introduction to Sahidic Coptic*, Louvain: Peeters, 2007; reference grammar: C.H. Reintges, *Coptic Egyptian (Sahidic dialect): A learner's grammar*, Cologne: Köppe Verlag, 2004.
A number of selected Coptic texts.

Inleiding Hebreeuws

Vakcode BTH107

Studiepunten 5

Docent dr. E.M.M. Eynikel

Onderwijsvorm Werkcollege

Toetsvorm Mondeling tentamen

Doelstelling Begrijpend lezen van gepunctueerde (Bijbels) Hebreeuwse teksten. Kennis van de belangrijkste elementen van de grammatica van het Bijbels Hebreeuws met name wat betreft de klankleer en de morfologie.
Het verkrijgen van een minimale woordenschat en het kunnen vertalen van eenvoudige zinnen/teksten.

Beschrijving	Summiere behandeling van de grammatica van het Bijbels Hebreeuws; achtereenvolgens: alfabet, klankleer, het nomen, het verbum. Verder enige oefeningen uit de grammatica van Lettinga.
Literatuur	<ul style="list-style-type: none"> • Verheij A. (2002 of 2005, Tweede verbeterde druk) <i>Basisgrammatica van het bijbels Hebreeuws</i>. Delft. • Lettinga J.P. & Muraoka T. (2000). <i>Grammatica van het Bijbels Hebreeuws</i>. 11^e, gecorrigeerde editie [of 10^e, herziene editie: 1996]. Leiden. • Lettinga J.P. & Muraoka T. (2000). <i>Hulpboek bij de Grammatica van het Bijbels Hebreeuws</i>. Negende, gecorrigeerde editie. Leiden.

Hebreeuws I (binnenminor)

Vakcode	BTH206
Studiepunten	5
Docent	dr. E.M.M. Eynikel
Onderwijsvorm	Werkcollege
Toetsvorm	Mondeling tentamen
Ingangsvoorwaarden	Inleiding Hebreeuws voltooid
Doelstelling	Zelfstandig kunnen vertalen van narratieve teksten. Zelfstandig Bijbels-Hebreeuwse teksten grammaticaal kunnen verklaren.
Beschrijving	Nadere bestudering van de paradigmata. - Nadere studie van de functie van de diverse werkwoordtijden. - Gemeenschappelijke lezing van teksten (vooral proza).
Literatuur	Lettinga J.P. & Muraoka T. (2000). <i>Grammatica van het Bijbels Hebreeuws</i> . 11 ^e , gecorrigeerde editie [of 10 ^e , herziene editie: 1996]. Leiden.

Hebreeuws II (Binnenminor)

Vakcode	BTH305
Studiepunten	5
Docent	dr. E.M.M. Eynikel
Onderwijsvorm	Werkcollege.
Toetsvorm	Mondeling tentamen.
Ingangsvoorwaarden	Hebreeuws I (Binnenminor) voltooid.
Doelstelling	Het met behulp van woordenboek en grammatica zelfstandig kunnen vertalen van Hebreeuwse teksten uit de Bijbelse periode.
Beschrijving	<ul style="list-style-type: none"> - Nadere bestudering van de grammatica van het Bijbels Hebreeuws. - Gemeenschappelijke lezing van teksten (vooral moeilijker proza en poëzie). - Kennismaking met de wetenschappelijke grammatica's en woordenboeken van het Hebreeuws. - Kennismaking met Hebreeuwse epigrafische teksten uit de Bijbelse periode.

	- Kennismaking met buitenbijbels Hebreeuws (Jezus Sirach; de Dode Zeerollen).
Literatuur	Capita selecta die in kopie ter beschikking zullen worden gesteld.

Inleiding Grieks en Latijn

Nieuwtestamentisch Grieks en Kerklatin

Vakcode BTH108

Studiepunten 5

Docent drs. F. Overduin

Onderwijsvorm Werkcollege. De colleges zullen bestaan uit het herhalen van reeds behandelde grammatica, het behandelen van nieuwe grammatica, en het bespreken van voorbereide en (deels) onvoorbereide teksten en oefeningen. Van de studenten wordt een actieve inzet verwacht, naast een grondige en constante voorbereiding van de collegestof. De bijeenkomsten hebben het karakter van een werkcollege, waarbij van de studenten verwacht wordt actief te participeren in het bespreken van de gemaakte opdrachten, het nadenken over problemen en het zoeken van oplossingen.

Toetsvorm Deeltentamen na elke periode.

Ingangsvoorwaarden Voor de cursus gelden geen ingangseisen. Enige voorkennis van Grieks en/of Latijn vanuit het VWO is uiteraard nuttig. De student dient over een redelijke kennis te beschikken van (Nederlandse) grammaticale begrippen en enig inzicht te hebben in het ontleden van zinnen en het benoemen van zinsdelen en woordsoorten. Hoewel veel elementen op college herhaald worden dienen achterstanden ten aanzien van de Nederlandse grammatica in zelfstudietijd weggewerkt te worden. Hiervoor kan eventueel gebruikt worden: Van Moll & Van Delden, *Paspoort voor de grammatica*, Baarn 1995.

Doelstelling Kennis van een aantal belangrijke elementen van de grammatica van het nieuwtestamentisch Grieks en het Kerk-Latijn, plus de beheersing van een beknopte woordenschat. Doel is steeds het bestuderen van vormleer en vocabulaire op basis van te lezen authentieke passages.

Beschrijving De cursussen Grieks en Latijn omvatten een beschrijving van de voornaamste grammaticale verschijnselen die je nodig hebt om met name Nieuwtestamentisch Grieks en Latijn op het niveau van de Vulgaat (de Latijnse versie van het Nieuwe Testament) te kunnen begrijpen en, met hulpmiddelen, zelf te kunnen vertalen. Na een inleiding op het Griekse alfabet wordt in de cursus aandacht besteed aan het verwerven van kennis van de Griekse vormleer. Voor de cursussen gaan we meteen al uit van materiaal dat gebaseerd is op authentieke teksten. Het is noodzakelijk dat je zoveel mogelijk zelf vertaalt. Van de studenten wordt een actieve inzet verwacht, naast een grondige en constante voorbereiding van de collegestof. De opbouw van je grammaticale kennis en woordenschat in Grieks en

Latijn richt zich uitsluitend op bovengenoemde teksten, maar vormt tevens de basis voor het bestuderen van andere, moeilijkere, teksten t.b.v. latere colleges of zelfstandige lectuur.

Literatuur

Verplicht:

- R. Bieringer, *Inleiding tot het Grieks van het Nieuwe Testament*, Uitgeverij Peeters, Leuven 1998. ISBN 9068319590, 298 p. € 24,-.
- P. M. Hensels, *Nieuwtestamentisch Grieks. Een beknopte grammatica*, Uitgeverij Coutinho, Muiderberg 2008. ISBN 9046900797, 280 p. € 32,50.
- J. F. Collins, *A Primer of Ecclesiastical Latin*. The Catholic University of America Press, Washington D.C., 1988.

Aanbevolen:

- J. Nuchelmans, *Kleine Griekse grammatica*. 19^e druk, 1987. ISBN 9022885046, 128 p. € 17,50.
- G.F. Diercks & H.H.C. van Loenen. *Kleine Latijnse grammatica*, 5^e druk, 1991. ISBN 9022885194, 135 p. € 17,50.

Grieks/Latijn I (binnenminor)

Nieuwtestamentisch Grieks

Vakcode BTH207

Studiepunten 5

Docent drs. F. Overduin

Onderwijsvorm Werkcollege. De colleges zullen bestaan uit het herhalen van de grammatica uit de inleidende cursus (BA1), uitgebreid met de nodige aanvulling en verdieping. Net als in de inleidende cursus vormt het bespreken van voorbereide en (deels) onvoorbereide teksten de kern van de bijeenkomsten. Van de studenten wordt een actieve inzet verwacht, naast een grondige en constante voorbereiding van de collegestof. De bijeenkomsten hebben het karakter van een werkcollege, waarbij van de studenten verwacht wordt actief te participeren in het bespreken van de gemaakte opdrachten, het nadenken over problemen en het zoeken van oplossingen.

Toetsvorm Schriftelijk tentamen na beide periodes.

Ingangsvoorwaarden Als ingangseis voor de cursus geldt dat de cursus (BA1) Inleiding Grieks en Latijn met succes moet zijn afgerond. De BA2 cursus beoogt nauw aan te sluiten bij de inleidende cursus en borduurt in sterke mate voort op de verworven kennis en vaardigheden uit de BA1-cursus.

Indien de student een bewijs kan overleggen dat hij/zij in het verleden aan middelbare school of anderszins zich voldoende basiskennis heeft eigengemaakt om de lessen met vrucht te kunnen volgen kan hij/zij eveneens toegelaten worden. Hiertoe dient de student contact op te nemen met de docent.

Doelstelling	<p>Het verder eigen maken van het Nieuwtestamentische Grieks, voldoende om eenvoudige zinnen uit het Nieuwe Testament en de Latijnse liturgie te vertalen en te analyseren.</p> <p>Het zwaartepunt van deze cursus ligt bij de lectuur van het Nieuwtestamentische Grieks, waarbij de kennis die in de inleidende cursus (BA1) is opgebouwd als basis dient voor het bestuderen van bijbelse teksten in de grondtaal. In deze cursus zal het cursusboek uit de inleidende cursus zoveel mogelijk afgerond worden. Naast aandacht voor problemen ten aanzien van morfologie en syntaxis, zal ook in beperkte mate (en voor zover de behandelde teksten hier aanleiding toe geven) aandacht worden besteed aan stilistische elementen, tekstuele varianten, en typische elementen van het Nieuwtestamentisch Grieks, zoals leenwoorden en hebraïsmen.</p>
Beschrijving	<p>Het zwaartepunt van deze cursus ligt bij de lectuur van het Nieuwtestamentische Grieks, waarbij de kennis die in de inleidende cursus (BA1) is opgebouwd als basis dient voor het bestuderen van bijbelse teksten in de grondtaal. Problemen ten aanzien van morfologie, vocabulaire en syntaxis zullen aangestipt en besproken worden, maar steeds op basis van de lectuur van authentiek materiaal.</p>
Literatuur	<p><i>Verplicht:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reimund Bieringer, <i>Inleiding tot het Grieks van het Nieuwe Testament</i>, Uitgeverij Peeters, Leuven 1998. ISBN 9068319590, 298 p. € 24,-. • P. M. Hensels, <i>Nieuwtestamentisch Grieks. Een beknopte grammatica</i>, Uitgeverij Coutinho, Muiderberg 2008. ISBN 9046900797, 280 p. € 32,50. <p><i>Aanbevolen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • J. Nuchelmans, <i>Kleine Griekse grammatica</i>. 19^e druk, 1987. ISBN 9022885046, 128 p. € 17,50. • W. C. Trenchard, <i>A Concise Dictionary of New Testament Greek</i>, Cambridge 2003. ISBN 9780521521116, 196 p. € 19,-. • G.J.M. Bartelink, <i>Prisma Grieks Nederlands</i> (vele drukken sinds 1958), 327 p. € 16,95. • F. Muller & J.H. Thiel, <i>Beknopt Grieks-Nederlands Woordenboek</i> (vele drukken sinds 1933).
Bijzonderheden	<p>Voor de bestudering van het Kerklitijn, waarmee in de inleidende (BA1) cursus een begin gemaakt is, is binnen deze cursus geen aparte route opgenomen. Voor eventuele mogelijkheden, zoals (begeleide) (zelf)studie van het Latijn kan men met de docent contact opnemen.</p>

Grieks/Latijn II (Binnenminor)

Nieuwtestamentisch Grieks

Vakcode BTH306

Studiepunten 5

Docent drs. F. Overduin

Onderwijsvorm Werkcollege. De colleges zullen hoofdzakelijk bestaan uit het bespreken van voorbereide teksten, met aandacht voor een correcte grammaticale duiding van het Grieks, als ook voor de inhoud van de gelezen passages. Daarnaast zal het bestuderen van onvoorbereide passages een beperkt component vormen van de wekelijkse bijeenkomsten. Van de studenten wordt een actieve inzet verwacht, naast een grondige en constante voorbereiding van de collegestof. De bijeenkomsten hebben het karakter van een werkcollege, waarbij van de studenten verwacht wordt actief te participeren in het bespreken van de gemaakte opdrachten, het nadenken over problemen en het zoeken van oplossingen.

Toetsvorm Schriftelijk tentamen na twee periodes.

Ingangsvoorwaarden Om zinvol aan deze cursus deel te nemen moet je Grieks/Latijn I (binnenminor) met een voldoende hebben afgerond, dan wel aan kunnen tonen dat je op andere wijze aan voldoende achtergrondkennis gekomen bent om deze cursus met vrucht te kunnen volgen.

Doelstelling Centraal staat de lectuur van Griekse teksten van gemiddelde moeilijkheidsgraad. Naast korte herhaling van morfologie, syntaxis en vocabulaire zal ook incidenteel aandacht worden besteed aan stilistiek, tekstkritiek, genre-aspecten e.d. Voor zover mogelijk zal behalve aan teksten uit het Nieuwe Testament ook enige aandacht worden besteed aan vroegchristelijke literatuur, bijvoorbeeld teksten die dicht bij het Nieuwe Testament staan, zoals de *Didache*, of christelijke teksten die reflecteren op het christendom, al dan niet binnen de antieke cultuur, bijvoorbeeld het *Protrepticon* van Clemens van Alexandrië.

Beschrijving Tijdens de cursus wordt de laatste hand gelegd aan de grammatica en de syntaxis van het Grieks. Centraal staan het vertalen van de teksten zoals die te vinden zijn in het Nieuwe Testament (editie: Nestlé-Aland).

Literatuur *Verplicht:*

- R. Bieringer, *Inleiding tot het Grieks van het Nieuwe Testament*, Leuven 1997. ISBN 9789068319590, 298 p. '↪ 24,-.
 - P. M. Hensels, *Nieuwtestamentisch Grieks. Een beknopte grammatica*, Muiderberg 2008. ISBN 9046900797, 280 p. '↪ 32,50.
 - Nestlé-Aland, *Novum Testamentum Graece et Latine*.
- Aanbevolen:*
- J. Nuchelmans, *Kleine Griekse grammatica*. 19e druk, 1987. ISBN 9022885046, 128 p. '↪ 17,50.

- W. C. Trenchard, *A Concise Dictionary of New Testament Greek*, Cambridge 2003. ISBN 9780521521116, 196 p. '– 19,-
- G.J.M. Bartelink, *Prisma Grieks Nederlands*, 327 p. (vele drukken sinds 1958), '– 16,95.
- F. Muller & J.H. Thiel, *Beknopt Grieks-Nederlands Woordenboek* (vele drukken sinds 1933).
- W. Bauer, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (oorspronkelijk in het Duits, 3^e Engelse editie verscheen in 2000).

Bijzonderheden

Voor de bestudering van het Kerklätijn, waarmee in de inleidende (BA1) cursus een begin gemaakt is, is binnen deze cursus geen aparte route opgenomen. Voor eventuele mogelijkheden, zoals (begeleide) (zelf)studie van het Latijn kan men met de docent contact opnemen.

Russian II

Course ID

OTR743

Credits

5

Lecturer

dr. E. van der Zweerde

Teaching method

Collective reading, with comments, explanations and exercises; homework: exercises and preparatory reading.

Examination

Written examination.

Prerequisites

Basic knowledge of Russian in reading and speaking - ideally a first level course.

Contents

The course, conceived as a language course for intermediate learners, aims at familiarizing students with Russian religious, theological and philosophical terminology and texts. It is designed for those already having a basic knowledge of the language (cyrillic alphabet, basic reading and conversation). Assisted reading of theological, religious and philosophical writings out of the abundant fund of the Russian Orthodox tradition, with comments and explanations, will both assist the participants to advance their language skills and provide them with original insights into Russian and Orthodox Culture.

Literature

Will be made available.

Overig onderwijs op bachelorniveau

Werkplaats Ritual Studies

Vakcode	ORS702
Studiepunten	5
Docenten	dr. T.H. Quartier, prof. dr. R.L. Grimes
Onderwijsvorm	Werkcollege
Toetsvorm	Presentatie en werkstuk
Ingangsvoorwaarden	Studenten dienen in hun studie met Rituologie bezig te zijn. Graag voorafgaand aan de inschrijving eerst een intakegesprek houden met de docent.
Doelstelling	Verwerven van inzicht en vaardigheden omtrent rituelen, met betrekking tot ritueel handelen en onderzoek naar rituelen.
Beschrijving	In deze cursus werken we met rituelen. Dit kan op verschillende wijzen gebeuren. Studenten maken aan het begin van de cursus een keuze uit verschillende opties: 1) er worden casussen van ritueel handelen uit literatuur, media of het publieke leven besproken; 2) er worden casussen uit eigen praktijkervaringen van studenten besproken; 3) er worden rituele ensceneringen geoefend (laboratorium); 4) er wordt onderzoek verricht naar rituele handelingen (veldwerk). Studenten werken binnen 12 sessies samen aan hun onderwerpen.
Literatuur	Wordt - afhankelijk van het rituele materiaal dat behandeld wordt - met de docent afgesproken.

Gender en Religie: Thematische Open Studiedagen

Vakcode	OTR729
Studiepunten	5
Docenten	prof. dr. M.A.C. de Haardt, dr. M.J.M. Dresen
Onderwijsvorm	4 Hoorcollege, lezingen en discussie, aangeboden op drie studiedagen, 5 februari, 25 maart en 20 mei 2011. Voor het overige zelfstudie. Aanwezigheid op studiedagen verplicht.
Toetsvorm	Per dag een kleine opdracht. Afsluiting met paper of tentamen (naar keuze), a.d.h.v. opgegeven literatuur, in overleg
Ingangsvoorwaarden	Vanaf Bachelorjaar 2.
Doelstelling	Kennis van en inzicht in actuele ontwikkelingen, thema's en auteurs op het terrein van vrouwenstudies binnen de religiewetenschappen en theologie
Beschrijving	Migratie en religie, migratie van het heilige? Thema van de Open Studiedagen 2011 wordt nog nader bekend gemaakt. Kijk ter zijner tijd op www.ru.nl/studiegids .
Literatuur	De literatuur wordt per studiedag aangegeven.
Bijzonderheden	Zie onderwijsvorm: de cursus wordt aangeboden in de vorm van drie studiedagen (4 februari, 25 maart en 27 mei 2011), aangevuld met begeleide literatuurstudie.

Gender en religies: literatuurstudie

Thematische literatuurtentamens

Vakcode LTR702

Studiepunten 5

Docenten dr. M.J.M. Dresen, prof. dr. M.A.C. de Haardt

Onderwijsvorm Individuele, begeleide literatuurstudie.

Toetsvorm In overleg, naar keuze:

1. Mondeling tentamen; of:
2. Samenvatting van de gelezen literatuur, af te sluiten met vragen voor eindgesprek; of:
3. paper, uitgaande van zelf te formuleren vraagstelling.

Ingangsvoorwaarden Vanaf het tweede Bachelorjaar

Doelstelling

- Door zelfstudie kennis nemen van belangrijke literatuur rond het betreffende onderwerp.
- Kunnen weergeven van de belangrijkste kwesties en discussies in de bestudeerde literatuur.
- Kennis en begrip van de belangrijkste uitgangspunten, benaderingen en inzichten die in de literatuur worden uitgewerkt.

Beschrijving In overleg literatuur te kiezen rond een van de volgende onderwerpen (niet uitputtend):

- Gender en (zorg)ethiek
- Lichamelijkheid in de christelijke traditie
- Godsbeelden en gender
- Vrouwen en mystiek
- Heilsymbolen en religie
- Religieuze praktijken van vrouwen
- Religie, gender en de stad
- Het heilige, gender en het alledaagse

In overleg met de docent kunnen thema en literatuur nader toegespitst of aangepast worden.

Literatuur Naar keuze, in overleg met de docent (suggesties aanwezig).

Bijzonderheden Dit thematisch literatuurtentamen kan bij uitzondering ook voor 3 ECTS gevolgd worden. Neem hiervoor contact op met de docent.

Extreme Makeover - Cultuur, lichaam en het ideale zelf (v/m)

Vakcode VSB9206

Studiepunten 6

Docent dr. S.P. Dudink

Onderwijsvorm hoorcollege

Beschrijving De mogelijkheden om het lichaam te verfraaien of zelfs te verbouwen nemen snel toe. De schoonheidsindustrie draait op volle toeren, en als schouwspel scoort streven naar schoonheid hoge kijk- en oplagecijfers. Avond aan avond vergapen miljoenen kijkers zich aan *Makeover*-shows en *Next Top Model*-verkiezingen in vele varianten. Nu is de droom van zelfverbetering op zich niet nieuw. Iedere cultuur kent eigen idealen van schoonheid. De verbeelde schoonheid wordt

vaak - zo al door de Griekse filosoof Plato - geassocieerd met goedheid, of gezien als een *promesse de bonheur*, een belofte van geluk. Religieuze mythen, sprookjes, romans en wetenschappelijke tractaten laten zien dat mensen door de eeuwen heen gefascineerd werden door de droom van zelftransformatie, opgevat of verbeeld als perfectie van het lichaam. Maar waar men zich in eerder eeuwen moest beperken tot de kracht van verbeelding en geloof, of tot verfraaiende middelen die duur of niet zonder risico waren, lijkt de vervolmaking van het lichaam nu binnen ieders handbereik.

Plastische chirurgie, cosmetische industrie en modebladen beloven ieder die bereid is geld in zichzelf te investeren het uiterlijk van een prinses. Of van een popster naar keuze.

Kenmerkend voor de huidige beeldcultuur rond lichaamsverbetering is wel, dat de verschillen tussen de seksen zeer uitdrukkelijk worden aangezet. Vrouwen zijn bij voorkeur rondborstig, sexy en *glamorous*, mannen stralen - nog steeds - kracht en overwicht uit, zij het verzacht door een 'vrouwelijk' accent hier en daar. Met behulp van make-up, mode, sportschool en zo nodig het mes worden de verschillen tussen de seksen geaccentueerd en uitvergroot; soms zelfs letterlijk, in de vorm van borstvergroting, penisverlenging, kincorrectie en schaamlipplastiek. Tegelijkertijd zijn jonge westerse vrouwen vrijer en qua mogelijkheden meer gelijk aan mannen dan ooit. Gaat het bij het uiterlijk benadrukken van de sekse-identiteit dan om een spel; een spel dat met des te meer overgave gespeeld kan worden in een cultuur waarin mannen en vrouwen feitelijk gelijk zijn, en de accentuering van de verschillen tussen hen een kwestie van persoonlijke smaak en keuzevrijheid is geworden? Of is er meer aan de hand, en gaat er van de stortvloed aan (hetero)seksueel getinte ideaalbeelden wel degelijk een invloed uit die ons zelfbeeld bepaalt, omdat we ons bewust of onbewust meten aan de beelden die worden aangereikt?

Zijn er, kortom, toch regels bij het spel? En als die regels of normen er zijn, wie bepaalt deze dan? Waar komt de overweldigende nadruk op uiterlijke schoonheid en het geprononceerd 'seksueren' ervan op dit moment vandaan in onze westerse (beeld)cultuur? Welke invloeden werken hier in door? En welke invloeden gaan er van uit, op ons zelfbeeld en ons dagelijks leven? Hebben we inderdaad meer vrijheid dan ooit in het kiezen van onze (gender)identiteit en het uiterlijk vormgeven daaraan? Of onderscheiden we ons van andere tijden en culturen misschien vooral door die illusie?

Doel van deze collegereeks is deze en aanverwante vragen nader te onderzoeken. Op basis van concrete gevalsstudies, aangereikt vanuit verschillende disciplines, zullen de afzonderlijke colleges licht verschep op de vraag hoe genderspecifieke praktijken van zelf- en lichaamstransformatie vorm kregen binnen verschillende historische perioden en (sub)culturen.

1) *Het volmaakte lichaam: Ideaal, product en project. Inleiding*
31 augustus 2010, dr. Stefan Dudink (Seksualiteitsstudies)

2) *Clënten van de cosmetische chirurgie: slachtoffers, initiatiefnemers of patiënten?*

7 september 2010, dr. Alkeline van Lenning

In dit college zullen we ingaan op de hedendaagse ontwikkelingen in de cosmetische industrie. Hoe staat het met het aantal operaties dat wordt uitgevoerd? Blijft dit nog steeds toenemen, of is het aantal cosmetische ingrepen in de Westerse wereld de laatste jaren gestabiliseerd? Hoe zit het met de sekseverhouding, neemt het aandeel van mannen als cliënt in de cosmetische industrie toe?

Nadat we deze feiten op een rijtje hebben gezet, kijken we naar de discussies over de wenselijkheid van dergelijke ingrepen. Sommigen zijn van mening dat de mensen die cosmetische operaties ondergaan slachtoffer zijn van de media en de reclame. Anderen verdedigen het standpunt dat deze mensen juist initiatief nemen om hun leven te verbeteren en hun geluk te vergroten. Behoren de patiënten die diverse operaties ondergingen en steeds weer nieuwe ingrepen plannen tot een pathologische groep, of is dit het nieuwe continue werken aan een verbeterd uiterlijk? En hoe zit het met mensen die zich volgens de geldende normen niet mooier maken, zoals Michael Jackson deed. Zijn deze mensen "ziek" en de mensen die zich mooier laten maken niet? Zoja waarom?

Deze en andere vragen komen aan bod in dit college. Ik zal tevens enkele indrukken geven van de interviews die ik hield met mensen die, vaak verschillende operaties, ondergingen.

3) *Sekse en zelf in de maak*

14 september 2010, dr. Geertje Mak (Geschiedenis)

Tegenwoordig is één van de allerbelangrijkste aspecten van iemands identiteit, van iemands 'zelf', haar of zijn sekse. Je kunt veel aan jezelf veranderen - je uiterlijk, je beroep, je levensovertuiging - maar het gevoel een man of een vrouw te zijn verander je niet zomaar. Dat zit er vanaf het allereerste begin in, ergens diep van binnen. Althans, zo voelen wij dat nu. Hoe sterk dit idee in onze samenleving is geworteld, wordt wel duidelijk aan de hand van het voorbeeld van transseksuelen: als iemand met volle overtuiging zegt dat zij of hij niet zich niet voelt behoren tot haar of zijn lichamelijke sekse, is er een medisch protocol om iemands lichamelijke sekse te veranderen. We erkennen het psychisch lijden van zo'n persoon en betalen er met zijn allen aan mee dat zo iemand qua sekse een *extreme makeover* krijgt.

Toch is dit niet altijd zo geweest. Dit is goed te zien aan de geschiedenis van hermafrodieten - mensen aan wier geslacht werd getwijfeld. Lange tijd leken artsen, maar ook de mensen die het betrof zelf en hun sociale omgeving, nauwelijks aandacht te besteden aan

zoiets als een psychische sekse. Dit roept de vraag op of sekse wel werkelijk van nature zo diep in ons 'zelf' is geworteld als wij nu denken. Of is dat idee een moderne constructie?

Pas toen artsen, ongeveer vanaf 1900, steeds meer en beter in staat waren interseksuelen (zoals hermafrodieten in de twintigste eeuw gingen heten) tot man of vrouw te opereren, ging sekse als identiteit een rol spelen. Vanaf 1950 probeerde men dit al vanaf de geboorte te sturen, zodat iemand probleemloos de ene of andere sekse-identiteit zou aannemen. Maar daar is iets vreemds mee: behandelende artsen en psychiaters gingen er altijd van uit dat iemand zich man óf vrouw voelde. En dat iemand het lichaam wilde dat daarbij hoorde, en liefst ook het (hetero)seksuele verlangen. Zulke behandelpraktijken waarin sekse-identiteit wordt 'gemaakt' lijken vooral maatschappelijke normen over sekse te weerspiegelen en bitter weinig te maken te hebben met een diepgeworteld gevoel van zelf. Maar geldt dat niet voor de sekse identiteit van álle mannen en vrouwen ...?

4) Dikke vrouwen: maagverkleining en de disciplinerende blik

21 september 2010, dr. Tatjana van Strien (Psychologie)

Sinds obesitas door de World Health Organisation (WHO) tot chronische ziekte is bestempeld is de officiële lezing dat mensen met obesitas 'patiënt' en slachtoffer van de *obesogene* omgeving zijn. Slachtoffer van een fataal mengsel van bewegingsarmoede, overconsumptie en een genetisch geprogrammeerde tendentie vet op te slaan om in slechte tijden te overleven. Tegelijkertijd worden we bestookt met 'disciplinerende' boodschappen onze leefstijl te verbeteren door meer te bewegen en minder, resp. gezonder te eten. In deze lezing zal ik aan de hand van Foucaults begrippen *disciplinerende blik* (*gaze*) en klinische blik laten zien hoe door medicalisering van 'vet' als teken van ziekte het voorwetenschappelijke *discours* over 'dikke' vrouwen als wilswak en amoreel de universele en dominante discours werd. Vooral voor dikke vrouwen is een maagverkleining de enig denkbare uitweg geworden om aan stigmatisering te ontkomen. Echter, een maagverkleining biedt dikwijls geen blijvende oplossing van het gewichtsprobleem, omdat het voor velen slechts symptoombestrijding is.

5) Genes, Jeans & The Radical Makeover. Homoseksualiteit en de Dictatuur van Stijl

28 september 2010, dr. Stefan Dudink

(Geschiedenis/Seksualiteitsstudies)

De populair-wetenschappelijke opvatting dat 'het in genen zit' moet wel tot het uiterste worden opgerekt om de leidinggevende positie van homoseksuele mannen in de hedendaagse straatmode en mode-industrie te kunnen begrijpen. De mode-zoals-wij-die-kennen is immers een maatschappelijk systeem dat pas sinds de late negentiende eeuw bestaat, en ook de-homo-zoals-wij-die-kennen

dateert van dezelfde periode. Het historische karakter van zowel de mode als de homo staat op gespannen voet met de eeuwige waarheid die ons genetisch materiaal verondersteld wordt te vertellen. In dit college bespreken we de historische ontwikkeling van de verhouding tussen homo's en mode, en van homo's en mode op zich. In het bijzonder gaan we in op stylering - van het zelf en van anderen - als een historisch specifieke activiteit die moderne homoseksualiteit heeft gedefinieerd, maar niet noodzakelijkerwijs met haar verknoopt is. Is er leven na *Queer Eye for the Straight Guy*?

6) Impressiemanagement of de maakbaarheid van het werkende zelf
5 oktober 2010, prof. dr. Yvonne Benschop (Nijmegen School of Management)

In dit college staat het fenomeen van impressiemanagement in de context van organisaties centraal. Daarbij gaat het om het gedrag dat mensen ten toon spreiden om de indruk die anderen van hen hebben gunstig te beïnvloeden, bijvoorbeeld door netwerken en zelfpromotie, maar ook door vriendelijkheid en betrokkenheid bij de ander. Hoewel dat doorgaans niet graag openlijk wordt toegegeven in organisaties die zich graag beroepen op meritocratische principes ('alleen kwaliteit telt'), maken de politieke vaardigheden van het impressiemanagement deel uit van het dagelijkse werk in organisaties. Dat begint bij de kleding die wordt uitgezocht voor het sollicitatiegesprek, en de houding die men zich daarin aanmeet en zet zich voort in de interactie met collega's, leidinggevenden en klanten. Impressiemanagement in organisaties heeft zowel een duidelijke materiële en lichamelijke component als een meer discursieve kant en beide kanten worden in het college belicht.

Impressiemanagement is niet onomstreden, de strategische zelfpresentatie wordt soms onethisch of manipulatief gevonden, en in strijd met de wens om authentiek te zijn, ook op het werk. Bijzondere aandacht gaat uit naar de verschillen en overeenkomsten in het impressiemanagement van mannelijke en vrouwelijke organisatielieden. Welke rol speelt gender in het proces van impressiemanagement; maken vrouwen en mannen gebruik van dezelfde impressiemanagementtactieken, en wordt dat door anderen ook op dezelfde manier gepercipieerd? Welke betekenis geven zij aan impressiemanagement en wat betekent dat voor de maakbaarheid van het werkende zelf?

7) Het haarloze ideaal

12 oktober 2010, prof. dr. Anneke Smelik (Cultuurwetenschappen)
 Het 21e eeuwse lichaam wordt steeds meer een mens/machine, oftewel een cyborg met een hard en blinkend lichaam. Deze lezing onderzoekt beelden van cyborgs in digitale kunst en in sciencefiction film. De vraag is of de figuur van de cyborg mogelijkheden schept voor nieuwe man- en vrouwbeelden. Daarbij wordt specifiek

aandacht geschonken aan het ideaal van een perfect lichaam zonder lichaamshaar. De tendens naar ontharing is te zien als een beweging weg van de natuur. Haar en andere menselijke zwakheden zoals rimpels en vetrolletjes zijn taboe. Strak & sterk, glad & glanzend: metaal is het nieuwe ideaal.

19 en 26 oktober 2010: studieweken

8) *'Lekker mezelf zijn': keuzevrijheid in een gegenderde samenleving*
2 november 2010, dr. Els Rommes

In dit college staat niet zo zeer de makeover zelf centraal, maar meer het maken van keuzes, om plastische chirurgie te ondergaan, om af te vallen of om bepaalde beroepskeuzes te maken.

Hoewel de keuzevrijheid om te 'worden wie je bent' nog nooit zo groot lijkt te zijn geweest als in onze huidige westerse samenleving, is het opvallend te zien hoe eenvormig de uitkomsten van *extreme makeover's* zijn, hoe conformistisch keuzes zijn die mannen en vrouwen maken ten aanzien van hun uiterlijk, carrière en gedrag. Is er sprake van een evolutionaire, biologische dwang die bepaalt dat vrouwen met een bepaalde cupmaat het meest aantrekkelijk zijn en dat vrouwen die natuurkunde studeren minder aantrekkelijk zijn voor mannen? Hoe kan het dan dat deze schoonheidsidealen in andere tijden en andere landen zo anders kunnen zijn? Welke andere theorieën zijn er om te verklaren dat mannen en vrouwen verschillende keuzes maken ten aanzien van hun uiterlijk, maar ook ten aanzien van keuzes voor partner, baan en levensprioriteiten? In dit college staat centraal welke factoren bijdragen tot de constructie van een schijnbaar onafhankelijke, autonome 'zelf' die 'eigen' keuzes kan maken: opvoeding, familie, vrienden, school, de media, de overheid. Op welke manieren wordt schijnbare keuzevrijheid om plastische chirurgie toe te passen, of 'eigen interesses' te volgen, bepaald door genderdynamieken in de samenleving: door de positie die iemand inneemt in de samenleving, door de ideaalbeelden en discourse posities die beschikbaar zijn en de identiteitskeuzes die mogelijk of ondenkbaar zijn.

9) *Werken aan jezelf: het gedisciplineerde lichaam van de ballerina*
9 november 2010, dr. Liedeke Plate (Algemene cultuurwetenschappen)

Jezelf zijn is, in de balletwereld, misschien wel een *contradictio in terminis*. Ballet is een domein waarin je continue aan 'jezelf' werkt, om zo veel mogelijk te conformeren aan het bestaand ideaal. In de balletwereld staat het geloof in de maakbaarheid van het lichaam centraal. Door zware en jarenlange training wordt het lichaam gevormd naar de idealen van de klassieke theaterdans en de vormen van de uitdraai. Daarin worden lichamen ook specifiek gevormd naar idealen van mannelijkheid en vrouwelijkheid. De danser gaat allerlei vormen van krachtinspanning, lichaamscontrole en fysiek excelleren

ten toon stellen. De ballerina behoort daarentegen juist de illusie van lichaamloosheid te geven. Dit college gaat in op de wijze waarop het lichaam van de ballerina cultureel dominante ideeën over de maakbaarheid van het lichaam inschrijft. Bijzondere aandacht gaat uit naar het paradoxale gegeven dat ballerina's vrouwen zijn die vrouwelijkheid verbeelden met lichamen die ze trainen om een effect van lichaamloosheid te sorteren.

10) Operatie Orlan. Performancekunst van vlees en bloed

16 november 2010, dr. Louis van den Hengel (Seksualiteitsstudies) Performancekunstenaars of *body artists* zijn 'extreem' in de meest letterlijke zin van het woord: zij verkennen fysieke en mentale uitersten, en leggen zo de grenzen bloot niet alleen van het menselijk lichaam, maar ook van de kunstzinnige verbeelding *per se*. Dus snijden deze kunstenaars zichzelf open (Pine, Abramović), laten zich kruisigen (Burden), maken zelfportretten van hun eigen bloed (Quinn), of hongeren zich uit (LA Raeven). Weinig kunstenaars hebben echter de (ver)maakbaarheid van de belichaamde identiteit - en de grenzen daarvan - zo meedogenloos onderzocht als de Franse 'vleeskunstenaars' Orlan. Onder de noemer 'The Reincarnation of St. Orlan' (1990-1993) liet zij haar gezicht chirurgisch stileren naar verschillende canonieke beelden uit de Westerse kunstgeschiedenis. Kunst, wetenschap, identiteit en plastische chirurgie staan centraal in negen theatrale operaties/performances, die te beschouwen zijn als een radicale kritiek op vrouwelijke schoonheidsidealen en de maakbaarheid van het belichaamde 'zelf.' Dit college gaat nader in op het complexe werk van Orlan: welke positie bekleedt haar 'carnal art' in de eigentijdse performancekunst? Met welke theoretische middelen kunnen we de wetenschappelijke waarde van haar project begrijpen? En hoe relevant is Orlans 'reïncarnatie' vandaag de dag nog, nu plastische chirurgie en *extreme makeovers* meer dan ooit binnen handbereik lijken te liggen?

11) Schaamtevolle lippen

23 november 2010, prof. dr. Willy Jansen (Culturele Antropologie) In Zimbabwe krijgen jonge meisjes les in hoe ze hun schaamlippen kunnen verlengen, in Sudan daarentegen snijdt men ze bij voorkeur weg, en in Nederland is schaamlipcorrectie ook geen uitzonderlijke ingreep meer. Het zijn zeer uiteenlopende reacties op dit lichaamsdeel, maar wat overheerst is dat ze vaak als schaamtevol worden ervaren én dat ze relevant zijn voor de ontwikkeling van een gender identiteit. In dit college wordt behandeld hoe en waarom juist dit lichaamsdeel uiteenlopende betekenissen krijgt in verschillende culturen, welke ingrepen men toepast, en hoe deze ingrepen nauw verbonden zijn met plaatselijke opvattingen over seksualiteit en gender. De theorie van Douglas wordt behandeld om inzicht te krijgen in waarom juist dit lichaamsdeel zulke uiteenlopende

betekenissen kan krijgen. Verder ga ik in op de achtergronden van vrouwenbesnijdenis in vergelijking met mannenbesnijdenis (Boddy), en op de overeenkomsten en verschillen in de schaamlip-operaties in verschillende culturen. In het tweede uur zal een film getoond worden en praten we verder n.a.v. de film.

12) 30 november 2010, *filmcollege*

Tijdstip: 1e semester, vanaf 31 augustus 2010, dinsdagmiddag 15.45 tot 17.30 uur.

Plaats: wordt t.z.t. bekend gemaakt

Aantal studiepunten: 6 ECTS

Onderwijsvorm: hoorcollege

Onderwijsniveau: post-propedeuse

Toetsingsvorm: schriftelijk tentamen

Literatuur: cd-rom met geselecteerde artikelen is één week voor aanvang van het college beschikbaar op de documentatieafdeling, Th.v. Aquinostraat 2.01.27.

Informatie: Institute for Genderstudies, Th. v. Aquinostraat 2.01.22, *email:* genderstudies@maw.ru.nl of www.ru.nl/genderstudies

Coördinatie:

Drs. Rahil Roodsaz, Institute for Gender Studies, Th. v. Aquinostraat 2.01.01, tel. 024-3611401

e-mail: r.roodsaz@maw.ru.nl

Dr. Geertje Mak, Geschiedenis, Erasmusplein 1, k.nr. 10.16, tel. 024-3612178

e-mail: g.mak@let.ru.nl

Inschrijving: via KISS, SOCW, code: VSB 9206

Tentamendata: 14 december 2010; herkansing 25 januari 2011.

Godsdienstpedagogiek

Vakcode	ITR101
Studiepunten	5
Docent	dr. P.A.D.M. Vermeer
Onderwijsvorm	Hoor- en werkcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Kennis van en inzicht in processen van primaire en secundaire religieuze socialisatie in de context van het gezin, de religieuze gemeenschap en de school tegen de achtergrond van de huidige gesecculariseerde en plurale religieuze situatie in Nederland.
Beschrijving	Voor hun voortbestaan is het van groot belang dat religies voortdurend nieuwe gelovigen aan zich weten te binden. Dit betekent, dat vertegenwoordigers van religies voor de opgave staan om hun centrale geloofsovertuigingen, hun religieuze praktijken, hun religieuze-normatieve oriëntaties e.d. over te dragen op deze nieuwe gelovigen. Zodoende hebben vertegenwoordigers van religies, als zij tenminste hun eigen religieuze traditie door willen geven, een

belangrijke opvoedende en educatieve taak. Een taak die nader valt te omschrijven vanuit de verschillende educatieve settings en de daaraan gekoppelde actoren die men hier kan onderscheiden. De eerste en wellicht meest belangrijke educatieve setting wordt gevormd door het gezin als de omgeving waarin ouders hun eigen religieus commitment trachten over te dragen op hun kind(eren). Binnen het gezin vindt zo de primaire religieuze socialisatie van kinderen plaats. Daarnaast vormt ook de religieuze gemeenschap zelf een belangrijke plaats waar bijvoorbeeld pastores, rabbijnen, imams, etc. het geloof trachten over te dragen. En ten slotte is ook de school een belangrijke educatieve setting waarin docenten godsdienst een nieuwe generatie gelovigen inwijdt in een bepaalde religieuze traditie. De religieuze gemeenschap en de school zijn zo van belang met het oog op de secundaire religieuze socialisatie van kinderen en adolescenten. In deze cursus zullen nu deze drie educatieve settings (gezin, religieuze gemeenschap en school) nader worden toegelicht, waarbij de nadruk vooral zal komen te liggen op de handlungsstrategieën die de verschillende actoren (ouder, geestelijke en docent) hierbij ter beschikking staan. Daarbij zal tevens aandacht worden besteed aan de wijze waarop de processen van secularisering en pluralisering, die kenmerkend zijn voor de religieuze situatie in Nederland, deze processen van primaire en secundaire socialisatie (kunnen) beïnvloeden.

Literatuur	<ul style="list-style-type: none"> • Alii, E.T. (2009). <i>Godsdienstepedagogiek. Dimensies en Spanningvelden</i>. Zoetermeer: Meinema. • Bundel met artikelen.
Bijzonderheden	Dit vak is onderdeel van het schakelprogramma Interreligieuze Spiritualiteitsstudies 60 EC lerarenopleiding.

Inleiding Metafysica (binnenminor)

Vakcode	BTH209
Studiepunten	5
Docent	prof. dr. B.H. Vedder
Onderwijsvorm	Hoorcollege
Toetsvorm	Schriftelijk tentamen
Doelstelling	Kennis verwerven van en inzicht verkrijgen in de betekenis van metafysische vragen en problemen.
Beschrijving	<p>Centraal staat de vraag naar het zijn: Wat is de betekenis van het woord 'zijn'? Is de eenheid van het zijn te bepalen? In hoeverre is de metafysica een kenleer en in hoeverre is zij een wijsgerige godsleer? Hoe hangen zijn en zin samen?</p> <p>In de cursus worden enkele klassieke metafysische posities besproken aan de hand van Aristoteles, Anselmus en Thomas van Aquino. Vervolgens wordt het probleem van de metafysica in de moderne tijd verkend: de antropologisering van de metafysica, de kritiek op de metafysica, de aankondiging van het einde van de metafysica. Ten slotte worden zowel de actualisering van de zijnsvraag bij Martin</p>

Literatuur Heidegger als de vraag naar de zin van zijn geanalyseerd.
 Verplichte literatuur:
 De syllabus Metafysica van prof. dr. B. Vedder, via Blackboard beschikbaar en de reader bij de cursus Metafysica via dictatencentrale beschikbaar (code nr. 6.03.015).

Aanbevolen literatuur:
 H. Berger, *Wat is metafysica? een studie over transcendentie*, Van Gorcum Assen/Maastricht, 1993; B. Vedder, *Wandelen met woorden, een weg van de filosofische hermeneutiek naar de hermeneutische filosofie en terug*, Damon, Budel, 2000; Het artikel "Metaphysik," in: *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, band 5, red. J. Ritter & K. Gründer, Schwabe, Basel, 1980.

Inleiding sociale en politieke filosofie (binnenminor)

Religiekritiek en politieke orde

Vakcode BTH210

Studiepunten 5

Docent dr. M.J. Terpstra

Onderwijsvorm Na een inleidend hoorcolleges bestaat de cursus vooral uit leescolleges (bespreking van teksten).

Toetsvorm Logboek en afsluitende bespreking (mondeling).

Doelstelling - Kennismaking met de sociale en politieke filosofie, in het bijzonder wat betreft het denken over de verhouding tussen politiek en religie.
 - Inzicht in de samenhang tussen religiekritiek en de moderne politieke orde (liberaal-democratische rechtsstaat).

Beschrijving De vanzelfsprekendheid waarmee vandaag de dag over de verhouding tussen politiek en religie, tussen staat en kerk, gesproken wordt, doet vaak vergeten dat de daaronder liggende kwesties zelf ingewikkelder zijn. Waarom is er eigenlijk sprake van een probleem waarvoor we een oplossing behoeven? En wat houdt de oplossing, de zogenaamde 'scheiding van staat en kerk', eigenlijk in? In deze cursus ontdekken we aan de hand van klassieke teksten uit de geschiedenis van de politieke filosofie verrassende zaken. Voor het christendom opkwam, in de antieke wereld van de Grieken en Romeinen, was het vanzelfsprekend dat de politieke orde het hoogste was in het leven van mensen, maar dat juist daarom de eredienst aan de goden een politieke aanleg was. Deze wereld ontwikkelt al wel een godsdienstkritiek die van grote betekenis is geweest voor het westerse politieke denken. Het christendom doet (niet altijd even geslaagde) pogingen om de godsdienst juist los te maken van de politieke orde. Maar ook daar vinden we een godsdienstkritiek (zoals bij Augustinus) die niet onderdoet voor die van de latere Verlichting. De leer van de twee rijken of twee machten kenmerkt de middeleeuwse opvattingen van de verhouding van godsdienst en politieke orde, die in de moderne tijd wordt beantwoord met een leer van de scheiding van publiek en privaat: publieke godsdienst is een staatszaak, maar voor

de rest is godsdienst privaat. In de moderne wereld werkt de christelijke huiver voor publieke vormen van godsdienst in geradicaliseerde zin door. Vaak wordt vergeten dat de privatisering van godsdienst die nodig is wanneer aan burgers vrijheden worden vergund, verregaande consequenties heeft gehad voor de hedendaagse politieke werkelijkheid. De privatisering houdt geen halt bij de godsdienst maar treft ook moraal en politieke opvattingen zelf. Deze geschiedenis van religiekritiek en politieke orde geeft ons méér inzicht in de vraag wie wij zijn.

Literatuur	- Marcel Gauchet, <i>Religie in de democratie</i> . Het traject van de laïciteit, SUN, Amsterdam 2006, ISBN: 9789085061427. - Aanvullende teksten (Plato, Augustinus, Hobbes, Hegel en anderen) worden verstrekt tijdens college.
Bijzonderheden	Informatie over de cursus is te vinden op Blackboard.

Zin in film

Zingeving en contingentie in hedendaagse films

Vakcode	OTR732
Studiepunten	5
Docenten	dr. M. Scherer - Rath, prof. dr. M.A.C. de Haardt
Onderwijsvorm	Werkcollege
Toetsvorm	Werkstuk
Ingangsvoorwaarden	Propedeuse religiestudies, islam & arabisch of theologie afgerond. Duitstalige leesvaardigheid.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten maken kennis met theoretische benaderingen van de contingentie-ervaring vanuit religiewetenschappelijk, theologisch, filosofisch en geschiedkundig perspectief. • Studenten leren films vanuit contingentie-theorieën te analyseren.
Beschrijving	In de bioscopen is al lang het omgaan met zingeving, de mogelijkheden en onmogelijkheden van het leven in het alledag een bekende plot. Een aantal bekende films brengen de kunst van het omgaan met contingentie in beeld. Hoe wordt de worsteling met het ongrijpbare in beeld gebracht? Het college biedt in het eerste gedeelte een inleiding in de theorievorming van de contingentie-ervaring vanuit theologische, religiewetenschappelijke, filosofische en geschiedkundige aspecten. In het tweede gedeelte leren de studenten drie films vanuit deze contingentie-theorieën te analyseren.
Literatuur	Reader
Bijzonderheden	6 Blokbijeenkomsten

Het literaire christendom van Dostojevsky

Fictie en realisme in zijn klassieke romans

Vakcode OTR748

Studiepunten 5

Docent prof. dr. W.P. van den Bercken

Onderwijsvorm Na een inleidend college over Dostojevsky volgen werkcolleges. Daarin worden literaire tekstgedeelten groepsgewijze bediscussieerd, nadat telkens één student er een mondelinge presentatie over heeft gegeven. De presentatie dient daarna uitgewerkt te worden tot een schriftelijk werkstuk met gebruikmaking van secundaire literatuur.

Toetsvorm Paper van 8 pp

Ingangsvoorwaarden Voor bachelorstudenten in literatuur, religiestudies, theologie, filosofie en alle literatuur-minded studenten. Men dient *De broers Karamazov* van te voren te lezen. Het verdient aanbeveling ook enkele van de andere romans te lezen. Gezien de omvang van de romans is het raadzaam daar tijdig mee te beginnen of anders deze volgens een strak schema tijdens de cursus te lezen.

Doelstelling Kennis en kritische evaluatie van de religieus-filosofische en ethische thematiek in de romans van Dostojevsky. Inzicht in de interpretatie-geschiedenis van Dostojevsky.

Beschrijving In de romans van Dostojevsky zijn misdaad, seksuele passie en politieke ideologie verweven met religieus-filosofische onderwerpen als geloof en ongeloof, vrijheid en onvrijheid, goed en kwaad, goddelijke en menselijke schoonheid, en bijbelse thema's als deemoed, liefde en de Christus-figuur. Door de inbedding in literaire fictie zijn de levensbeschouwelijke thema's existentiëel realistischer dan wanneer zij los van een literair kader worden gepresenteerd. Dat maakt dat de romans van Dostojevsky nog steeds als actueel worden ervaren, ondanks de 19de eeuwse Russische context. In de cursus worden de religieuze onderwerpen in de vijf grote romans behandeld: allereerst in *De broers Karamazov*, waaraan zes colleges worden gewijd, en vervolgens in *Misdaad en straf*, *De idioot*, *Demonen*, en *De jongeling*. Dostojevski is geen eenduidig christelijk schrijver maar verleidt evenzeer tot geloof als geloofskritiek en hij staat als auteur boven de kerkelijke confessies. Zijn originele visie op Christus en op de vrijheid van geloof botst met kerkelijke tradities en daagt uit tot reflectie over geloof en atheïsme en tot een persoonlijke stellingname van de lezer, die zich herkent in de geschetste religieuze en ethische dilemma's van de romanfiguren.

Literatuur

- F. M. Dostojevsky, *De broers Karamazov*. Bij voorkeur in de recente vertaling van Arthur Langeveld, uitgegeven in de serie 'Russische bibliotheek' van Van Oorschot, Amsterdam 2005. Deze editie verdient de voorkeur vanwege de kwaliteit van de vertaling en omdat één editie het gemakkelijker maakt te verwijzen. De andere romans zijn ook in deze serie verkrijgbaar, maar hier zijn andere edities ook goed. Een recente vertaling van *Demonen* is Duivels, vertaald door Hans Boland, uitg.

Atheneum / Polak & Van Gennep, Amsterdam 2008.

- W. van den Bercken, *Christian Fiction and Religious Realism in the Novels of Dostoevsky* (London: Anthem Press 2010).
- Aanvullende literatuur voor de werkstukken wordt aangegeven tijdens de cursus.

9.2 Overig onderwijs op masterniveau

Alle cursussen in het overig onderwijs op masterniveau worden aangeboden in het Engels. Zie voor een overzicht van deze cursussen het hoofdstuk 'Engelstalig aanbod / English courses'.

9.3 Courses NOSTER

The Netherlands School for Advanced Studies in Theology and Religion (NOSTER) offers several courses on Research Master level. These courses are open for students of accredited Research Masters and for PhD students. Participation in one of the courses is possible after consultation of the supervising teacher. All courses have a scope of 5 ECTS and can be extended to 6 ECTS. A course certificate will be supplied, which can be transformed into credits at the own institution. For more information, see the website <http://www.noster.org> or contact dr. Charlotte van der Leest (C.vanderLeest@uu.nl).

10 Engelstalig aanbod / English courses

In dit hoofdstuk is alle Engelstalig onderwijsaanbod opgenomen. Het aanbod is bedoeld voor bachelor- en masterstudenten religiewetenschappen en voor uitwisselingsstudenten van de Radboud Universiteit. Alle studenten moeten voldoen aan de ingangsvoorwaarden die bij de vakken staan vermeld. U kunt alleen deelnemen aan masteronderwijs, indien u ingeschreven staat als masterstudent aan de faculteit.

This chapter includes all English courses of the Faculty of Religious Studies. The courses are intended for bachelor- and master students Religious Studies and Theology and for exchange students of the Radboud University. Students have to comply with the prerequisites of all courses in which they enroll. You can only enroll for Master's degree courses if you have completed your Bachelor's degree programme and have been registered for the Master's degree programme of the faculty.

10.1 Language courses (bachelor)

Syriac I

Introduction to script and grammar

Course ID OTR704

Credits 5

Lecturer prof. dr. H.G.B. Teule

Teaching method Seminar

Examination Oral exam

Prerequisites Initial knowledge of Hebrew, Aramaic or Arabic

Objectives Translation of simple biblical and historical texts including grammatical explanation.

Contents Syriac is a semitic language, used by different Christian communities of the Middle East for their liturgy and as a means of literary expression. Knowledge of Syriac gives access to a rich spiritual and theological literature.

Some important authors: Ephrem the Syrian, Isaac of Nineveh, Gregory Barhebraeus.

Literature Will be indicated during 1st lecture, depending on prior training of student.

Extra information The course is offered in the first and second semester and will be scheduled after discussing preferences with the students. To enroll, contact the teacher.

Syriac II

Course ID	OTR705
Credits	5
Lecturer	prof. dr. H.G.B. Teule
Teaching method	Seminar
Examination	Oral exam
Prerequisites	Syriac I
Objectives	Translation and grammatical explanation of Syriac historiographical and theological texts of intermediate degree of difficulty.
Contents	Reading of theological and historical texts, grammatical explanation. Introduction to Eastern and Western Syriac scripts.
Literature	Reader
Extra information	The course is offered in the first and second semester and will be scheduled after discussing preferences with the students. To enroll, contact the teacher.

Coptic I

Introductory Sahidic	
Course ID	OTR724
Credits	5
Lecturer	prof. dr. J. van der Vliet
Teaching method	Seminar.
Examination	Written examination.
Prerequisites	None.
Objectives	Some basic knowledge of Greek and grammatical analysis (on a secondary school level) are an asset, but are not required. Students who follow this course will obtain a working knowledge of Sahidic Coptic that allows them to read simple narrative texts in Coptic.
Contents	Coptic was the vernacular of Christian Egypt in Late Antiquity, and survives as the liturgical language of the present-day Coptic Orthodox Church. Knowledge of Coptic gives access to a wide variety of religious sources, including Manichaean, Hermetic and Gnostic texts (such as the Gospel of Thomas or the Gospel of Judas), some of the early versions of the Old and New Testament, and many interesting apocryphal and hagiographical texts. Non-literary Coptic sources (such as papyri and ostraca) shed direct light upon early monasticism and the social life of the Egyptian church. This course provides an introduction to script, grammar and vocabulary of Sahidic Coptic, the most important written dialect of Coptic. The course is basically text-oriented, however, and from the outset original Coptic texts will be read. A brief introduction to the development of Coptic literature in its historical context is part of the course.
Literature	Course book: B. Layton, <i>Coptic in 20 Lessons: Introduction to Sahidic Coptic</i> , Louvain: Peeters, 2007.

Coptic II

Reading religious texts in Coptic.

Course ID OTR725

Credits 5

Lecturer prof. dr. J. van der Vliet

Teaching method Seminar.

Examination Oral examination.

Prerequisites Coptic I.

Objectives Expanding the knowledge of Sahidic grammar obtained during the course Coptic I; acquiring more ease and experience in reading religious texts in Coptic.

Contents Coptic II develops and expands the knowledge of Sahidic grammar obtained earlier, but is primarily devoted to reading religious texts with attention both to their contents and their grammatical and dialectical peculiarities. In the selection of the texts the interests of the students will be taken into account as far as possible. A brief introduction to the development of Coptic literature in its historical context is part of the course.

Literature Course book: B. Layton, *Coptic in 20 Lessons: Introduction to Sahidic Coptic*, Louvain: Peeters, 2007; reference grammar: C.H. Reintges, *Coptic Egyptian (Sahidic dialect): A learner's grammar*, Cologne: Köppe Verlag, 2004.
A number of selected Coptic texts.

Russian II

Course ID OTR743

Credits 5

Lecturer dr. E. van der Zweerde

Teaching method Collective reading, with comments, explanations and exercises; homework: exercises and preparatory reading.

Examination Written examination.

Prerequisites Basic knowledge of Russian in reading and speaking - ideally a first level course.

Contents The course, conceived as a language course for intermediate learners, aims at familiarizing students with Russian religious, theological and philosophical terminology and texts. It is designed for those already having a basic knowledge of the language (cyrillic alphabet, basic reading and conversation). Assisted reading of theological, religious and philosophical writings out of the abundant fund of the Russian Orthodox tradition, with comments and explanations, will both assist the participants to advance their language skills and provide them with original insights into Russian and Orthodox Culture.

Literature Will be made available.

10.2 Bachelor courses

Introduction to the Christian traditions of the Middle East

Eastern Christian Communities within the World of Islam: History and Perspectives

Course ID OTR735

Credits 5

Lecturer prof. dr. H.G.B. Teule

Teaching method Lecture with active participation of students (discussion)

Examination Written or oral examination

Prerequisites This course is one of the central courses for those interested in following the minor Eastern Christianity. It is intended for bachelorstudents in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students need to contact the lecturer before participating in this course.

Objectives Insight into the plurality of the Christian traditions of the Middle East, the position of the Christians within the world of Islam and their contribution to Islamic culture, philosophy and theology; the process of inculturation and adoption of Arabic and Islamic cultural modes of expression as well as of alienation and the contacts with European Christianity.

Contents

Part I: pre-Islamic Period

1. Christianity in the Middle East: A Semitic form of Christianity.
2. The first divisions and Christological dissensions: Christology, language and communal identity. Imperial Church of Byzantium and its attitude to the National Churches. Christianity in Persia

Part II: Islamic period

3. The early spread of Islam and its consequences for the Christian communities.
4. The contribution of the Christians towards the emergence of a Muslim philosophy, culture and theology.
5. Interreligious dialogue and polemics
5. The period of the Syriac Renaissance: ecumenism and adoption of Arabic and Islamic cultural patterns.

Part III:

6. Contacts with the West I: the Crusaders
7. Decline
8. Contacts with the West II: Missionaries from Rome and the creation of Uniate Churches
9. Contribution of Christians to the Arabic Renaissance and Arabic nationalism.

Part IV:

10. Recent Developments.
11. Casus: Iraq and Turkey.

Literature

Reader (different for B.A and M.A students)

Egyptian religious texts

An introduction to Ancient Egyptian religion through texts

Course ID OTR723

Credits 5

Lecturer prof. dr. J. van der Vliet

Teaching method Lectures / seminar.

Examination Written examination.

Prerequisites None.

Objectives The aim of the course is to acquire a basic knowledge of Ancient Egyptian religious beliefs and practices, and of the relevant textual genres and their significance.

Contents Pharaonic Egypt was a highly ritualized society in which the written word occupied a central place. Both the quantity and the variety of its literary legacy are astonishing. A vast majority of the surviving texts are religious in character, and provide first-hand evidence of the beliefs and the ritual and social practices of the ancient Egyptians. Since most text forms are also found elsewhere in the ancient world (Israel, Mesopotamia) they offer excellent material for cross-cultural comparison.

The present course is an introduction to the fascinating world of Egyptian religion through texts. After a brief outline of ancient Egyptian culture and history, actual texts of various genres (funerary, sapiential, magical) will be read and discussed with reference to their context, purpose and literary strategies. All texts will be provided in (English) translation and no knowledge of hieroglyphs or other background is required.

The following topics will be discussed (selection and order subject to variation):

1. Egyptian civilization: a brief introduction
2. Egyptian religion: main characteristics
3. Thinking in myth: major divinities and their mythology
4. Egyptian religious texts: Holy Scripture?
5. Wisdom literature
6. Funerary stelae
7. Book of the Dead
8. The temple and its rites
9. Akhenaten and the Hymn to the Sun
10. Messages to the dead
11. Magic
12. At the threshold of a new world: Hermetism

Literature Translated texts will be provided in photocopy.

Course book:

F. Dunand, Chr.M. Zivie-Coche, *Gods and Men in Egypt: 3000 BCE to 395 CE*, transl. by D. Lorton. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2004 (translation of: *Dieux et hommes en Egypte*. Paris: Colin, 2002).

For background information, reference will be made to the following handbooks:

- J. Baines & J. Málek, *Cultural Atlas of Ancient Egypt*, New York: Facts on file, 2000 (or earlier editions);
- A. Loprieno, ed., *Ancient Egyptian Literature: History and Forms*, Leiden (etc.): Brill, 1996.

The Interaction of Science and Religion

Conflict? Contrast? Contact? Confirmation?

Course ID OTR706

Credits 5

Lecturer prof. dr. W.F.C.M. Derkse

Teaching method Lecture and seminar

Examination Paper

Prerequisites No preliminary knowledge needed: students from all departments welcome

Objectives To get acquainted with the rapidly expanding academic field in which the interaction between the natural sciences and religion/theology is investigated

Contents

1. A first investigation of the basic attitudes in the interaction of science and religion: conflict, contrast, contact, confirmation
2. A hermeneutical investigation of the concept of science
3. A hermeneutical investigation of the concept of religion
4. Similarities and differences between the domains of science and religion
5. The pursuit of beauty and other esthetical motivations in science and religion
6. Moral evaluation in science and technology
7. Morality and religion
8. Science and religion as human phenomena and activities
9. An anthropology to bridge and unify the domains of science and religion

Literature Prescribed reading:

Ian Barbour, *Religion and Science*, 1997

Advised reading:

Christopher Southgate (ed.), *God, Humanity and Cosmos: A Textbook in Science and Religion*, Edinburgh 1999

Globalization and Human Dignity

An Interdisciplinary Course

Course ID OTR708

Credits 5

Lecturer prof. dr. W.F.C.M. Derkse

Teaching method Lecture and seminar

Examination The presentation of a paper proposal, the writing of a paper; discussion with the lecturer

Prerequisites No preliminary knowledge needed: students from all faculties welcome.

Objectives The aims are to get acquainted with the many dimensions of globalization processes as well as with a number of reflections on these from various disciplines (economics, law, Catholic social thought, medical ethics, technology, theology).

Contents In this course the participants will study the social, economical, political, cultural and ideological dimensions of globalization processes and their interactions with the endeavour to maintain and promote human dignity.

The course starts with the careful study of a number of chapters (which will be provided) selected from Wil Derkse, Jan van der Lans, Stefan Waanders (Eds): *In Quest in Humanity of a Globalising World* (Leende, 2000). The aims are to get acquainted with the many dimensions of globalization processes as well as with a number of reflections on these from various disciplines (economics, law, Catholic social thought, medical ethics, technology, theology). This will be connected with a recent Dutch research project concerned with globalization and human dignity (Prof Wim van de Donk, Dr Marjolijn Drenth von Februar, Dr Onno Ruding and others). Subsequently the course theme will be enlightened from the perspective of Jewish theology as developed by the Chief Rabbi Jonathan Sacks in his book *The Dignity of Difference: How to avoid the clash of civilizations* (London, 2003) - which is further obligatory reading (especially the Prologue, Chapters 4, 6, 8,10) as well as from the perspective of the thinking of Thomas Aquinas.

Furthermore are recommended: Manfred Steiger, *Globalization: A Very Short Introduction* (Oxford, 2003) and Ian Linden, *A New Map of the World*, London 2003.

Literature

- A number of chapters (which will be provided) selected from Wil Derkse, Jan van der Lans, Stefan Waanders (Eds): *In Quest in Humanity of a Globalising World* (Leende, 2000).
- Chief Rabbi Jonathan Sacks *The Dignity of Difference: How to avoid the clash of civilizations* (London, 2003) - which is further obligatory reading (especially the Prologue, Chapters 4, 6, 8, 10) as well as from the perspective of the thinking of Thomas Aquinas. To be acquired.

Furthermore are recommended:

- Manfred Steiger, *Globalization: A Very Short Introduction* (Oxford, 2003)
- Ian Linden, *A New Map of the World*, London 2003.

The Rule of St Benedict: A Mirror for Contemporary Culture

Course ID	OTR707
Credits	5
Lecturer	prof. dr. W.F.C.M. Derkse
Teaching method	Lecture and seminar, including text-reading
Examination	The presentation of a paper proposal, the writing of a paper, discussion of the paper with the lecturer
Prerequisites	No preliminary knowledge needed: students from all faculties welcome
Objectives	Introduction to the Rule of St Benedict and Benedictine spirituality; gaining an insight in the implicit anthropology involved; gaining an insight in the applicability of Benedictine spirituality for contemporary non-monastic social and cultural contexts.
Contents	Benedict of Nursia (c. 480 - 550) wrote his Rule as an abbot of a group of monks living together in the rural Italian countryside at Monte Cassino. After nearly 1500 years this little book regulating monastic life for people living in late Antiquity is still a useful and fruitful guide for tens of thousands of contemporary monks and nuns, as well as for many laypeople associated with their communities. Apparently Benedict's Rule is supple and adaptable enough to regulate the boundary conditions and structures in which people and communities of all times and cultures can grow and flourish. The aim of living together in a monastic communities is to 'experience good days', as Benedict states in the Prologue of his Rule. Also for people who do not work and live within monastic communities the Rule has been used as a useful guide since the early Middle Ages. Especially the chapters on the abbot and other monks with special responsibilities have often and by many been read as a toolkit for fruitful leadership.

Main subjects of this course:

- The Rule in its historical and religious context;
- An philosophical investigation of the Rule's implicit anthropology;
- A comparison with the anthropology developed by Bernard Lonergan S.J.;
- An investigation of the meaning of the monastic vows of stability, conversion of life and obedience, as well of their applicability in contemporary non-monastic contexts;
- An investigation of the monastic virtues of restraint of speech, humility, the cultivation of labour and study, hospitality,

- frugality, and the cultivation of mutual respect - attitudes rather at odds with contemporary culture, yet attractive and appealing for change.
- Literature
- The Rule of St Benedict (English translation online available through www.osb.org)
 - A secondary book commenting on the Rule: a number of commentaries and monographs will be suggested at the beginning of the course

Constantinople and Rome

The History and Analysis of a Conflict

Course ID OTR734

Credits 5

Lecturers A. Brüning, prof. dr. H.G.B. Teule

Teaching method lecture with active participation of students

Examination written examination

Prerequisites This course is intended for bachelor and master students in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students need to contact the lecturer before participating in this course.

Objectives The objective of this course is to give an overview description of the history and present day situation of the Orthodox Church of Constantinople and an analysis of the reasons leading to the separation between Constantinople and Rome

Contents The course will give an introductory overview of the different developments of Eastern (Orthodox) and Western Christianity since Late Antiquity until recent times. It focuses on several key points in the slow but steady alienation of two branches of Christianity along with a discussion of possible solutions for extant problems.

The following themes will be discussed:

1. Early developments (the first councils up to Chalcedon (451), the role of the Emperor and the Byzantine "Imperial Church", the pentarchy of the patriarchs);
2. Relations between Roman papacy and Constantinople in the early centuries;
3. Iconoclasts - Iconodules: Struggle over Icons and Images;
4. The 9th Century: Patriarch Photius - Mission of the Slaves (St. Cyrill and Methodius);
5. The 11th Century: The Great Schism of 1054; Gregorian Reforms in the West;
6. Scholastics and Hesychasm: Differing balances between Science and Spirituality;
7. 1204 and the Crusades;
8. The 15th Century: Attempts for reconciliation (the Council of Florence/Ferrara 1439) - The End of Byzantium (Fall of Constantinople 1453);

9. The Position of the Christians in the Ottoman Empire - The *Millet* system;
10. The Reformation and the Orthodox - further steps in mutual misunderstanding?;
11. Development of Christianity in the Balkan and the Middle East (The Neo-Martyrs);
12. Contacts between Constantinople and the West;
13. Reform movements in the Ottoman Empire (Tanzimat);
14. The Present position of the Patriarch of Constantinople in Ecumenical Relations and Politics

Literature Will be named on occasion. A course reader is available.

Church and Gnosis

An Introduction to Gnostic-Christian currents and texts

Course ID OTR744

Credits 5

Lecturer prof. dr. J. van Oort

Teaching method Lectures; student presentations; mid-term paper; final paper.

Examination participation in seminar; participation in discussion; mid-term paper; end term paper

Prerequisites Bachelor Theology, Religious Studies, History, Classical Languages

Objectives The course aims at providing an introduction to the development of Christianity and Church during the first five centuries CE, a development in which Gnostic currents have played an important part and, in some respects, even a decisive role. In actual fact, the historical development of the Christian (Catholic) Church is only comprehended by those who have a more than superficial knowledge of the many challenging Gnostic currents (and even rivalling Gnostic churches).

Contents Introduction to ancient Gnostic-Christian currents and texts in the context of the emergence of the (originally very varied) Christian Church. Texts include the Nag Hammadi writings (e.g. the Gospel of Thomas, the Gospel of Truth, the Gospel of Philip etc.) and writings like the Gospel of Mary and the Gospel of Judas. Currents include the school of Basildes, Valentinus, etc.

Literature

1. Everett Ferguson, *Church History, Volume One: From Christ to the Pre-Reformation. The Rise and Growth of the Church in Its Cultural, Intellectual, and Political Context*, Grand Rapids, Michigan USA: Zondervan Publishing House 2005, \$ 29.99 (ISBN 978-0-310-20580-7);
2. Kurt Rudolph, *Gnosis. The Nature and History of Gnosticism*, San Francisco: Harper and Row Publishers 1987, \$ 14.95 (and reprints: ISBN 978-0-06-067018-5; or its German equivalent);
3. Birger A. Pearson, *The Emergence of the Christian Religion*, Harrisburg, Pennsylvania: Trinity Press International 1997, ISBN 1-56338-218-0, \$ 19 (if the book is sold out, please try to get it via e.g. Amazon!);

Extra information	4. Reader with some essential texts. This course coincides with MTH207 Church and Theology. To enroll for this course, enroll for MTH207.
-------------------	--

10.3 Master courses

Minors Eastern Christianity

The faculties of Theology and Religious Studies, in collaboration with the Institute of Eastern Christian Studies, offer a coherent package Eastern Christianity in the form of two minors, intended for masterstudents in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Two introductory courses will be taught within the Bachelor's programme, but are also open to master's students (with special reading assignments). The minors Eastern Christianity intend to offer a systematic introduction to this multi-form world.

Christianity is often considered as synonymous with western or Latin forms of Christianity, the Church of Rome and its offspring, the Churches of the Reformation. This holds even true for the Churches in Asia, despite several attempts at adapting to the eastern context (inculturation, contextualization, etc....).

In this way, too little attention is paid to the fact that Christianity, in its origins, was an "oriental" religion: it developed in cultural contexts which were different from those of the western world. This oriental context however is not homogeneous, but is expressed in various ways: the Greek-Byzantine traditions (to-day especially in Russia and Eastern Europe), the so-called oriental traditions, the Copts, the Maronites, the Syrian Orthodox, the Assyrians in the Middle East and strongly influenced by their Islamic context, the Armenians, the Georgians and the Ethiopians and, finally, the Thomas Christians in India.

Studying the theology, history and spirituality of these traditions shows that Christianity is not necessarily limited to (certain forms of) western theological etc. thinking.

*Minor I Christianity in the Middle East ***

Course	Code	EC
Constantinople and Rome *	OTR734	5
Introduction to the Christian traditions of the Middle East *	OTR735	5
Coptic Christianity: an introduction	OTR736	5
Eastern Christianity and Islam	OTR737	5

* Introductory courses: BA level, also accessible to MA-students as part of their master in Theology. MA-students will get extra assignments; please contact the teacher.

** Combinations of courses of both minors are possible.

*Minor II Christianity in Eastern Europe ***

Course	Code	EC
Constantinople and Rome *	OTR734	5
Eastern Europe and its Christianity: an introduction	OTR738	5
Russian religious-philosophical thinking	OTR739	5
Icons: theology, devotion, art	OTR740	5

* Introductory courses: BA level, also accessible to MA-students as part of their master in Theology. MA-students will get extra assignments; please contact the teacher.

** Combinations of courses of both minors are possible.

In addition, students are offered the possibility to study one of the languages important for an in-depth understanding of the eastern and oriental Christian traditions.

The following language courses are offered:

- Coptic I and II
- Russian II
- Syriac I and II

See the chapter "Engelstalig aanbod / English courses" for more information on all these courses.

Constantinople and Rome

The History and Analysis of a Conflict

Course ID OTR734

Credits 5

Lecturers A. Brüning, prof. dr. H.G.B. Teule

Teaching method lecture with active participation of students

Examination written examination

Prerequisites This course is intended for bachelor and master students in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students need to contact the lecturer before participating in this course.

Objectives The objective of this course is to give an overview description of the history and present day situation of the Orthodox Church of Constantinople and an analysis of the reasons leading to the separation between Constantinople and Rome

Contents The course will give an introductory overview of the different developments of Eastern (Orthodox) and Western Christianity since Late Antiquity until recent times. It focuses on several key points in the slow but steady alienation of two branches of Christianity along with a discussion of possible solutions for extant problems.

The following themes will be discussed:

1. Early developments (the first councils up to Chalcedon (451), the role of the Emperor and the Byzantine "Imperial Church", the pentarchy of the patriarchs);
2. Relations between Roman papacy and Constantinople in the early centuries;
3. Iconoclasts - Iconodules: Struggle over Icons and Images;
4. The 9th Century: Patriarch Photius - Mission of the Slaves (St. Cyrill and Methodius);
5. The 11th Century: The Great Schism of 1054; Gregorian Reforms in the West;
6. Scholastics and Hesychasm: Differing balances between Science and Spirituality;
7. 1204 and the Crusades;
8. The 15th Century: Attempts for reconciliation (the Council of Florence/Ferrara 1439) - The End of Byzantium (Fall of Constantinople 1453);
9. The Position of the Christians in the Ottoman Empire - The *Millet* system;
10. The Reformation and the Orthodox - further steps in mutual misunderstanding?;
11. Development of Christianity in the Balkan and the Middle East (The Neo-Martyrs);
12. Contacts between Constantinople and the West;
13. Reform movements in the Ottoman Empire (Tanzimat);
14. The Present position of the Patriarch of Constantinople in Ecumenical Relations and Politics

Literature

Will be named on occasion. A course reader is available.

Introduction to the Christian traditions of the Middle East

Eastern Christian Communities within the World of Islam: History and Perspectives

Course ID

OTR735

Credits

5

Lecturer

prof. dr. H.G.B. Teule

Teaching method

Lecture with active participation of students (discussion)

Examination

Written or oral examination

Prerequisites

This course is one of the central courses for those interested in following the minor Eastern Christianity. It is intended for bachelorstudents in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students need to contact the lecturer before participating in this course.

Objectives

Insight into the plurality of the Christian traditions of the Middle East, the position of the Christians within the world of Islam and their contribution to Islamic culture, philosophy and theology; the process of inculturation and adoption of Arabic and Islamic cultural modes of expression as well as of alienation and the contacts with European

Contents	<p>Christianity.</p> <p>Part I: pre-Islamic Period</p> <p>1. Christianity in the Middle East: A Semitic form of Christianity.</p> <p>2. The first divisions and Christological dissensions: Christology, language and communal identity. Imperial Church of Byzantium and its attitude to the National Churches. Christianity in Persia</p> <p>Part II: Islamic period</p> <p>3. The early spread of Islam and its consequences for the Christian communities.</p> <p>4. The contribution of the Christians towards the emergence of a Muslim philosophy, culture and theology.</p> <p>5. Interreligious dialogue and polemics</p> <p>5. The period of the Syriac Renaissance: ecumenism and adoption of Arabic and Islamic cultural patterns.</p> <p>Part III:</p> <p>6. Contacts with the West I: the Crusaders</p> <p>7. Decline</p> <p>8. Contacts with the West II: Missionaries from Rome and the creation of Uniate Churches</p> <p>9. Contribution of Christians to the Arabic Renaissance and Arabic nationalism.</p> <p>Part IV:</p> <p>10. Recent Developments.</p> <p>11. Casus: Iraq and Turkey.</p>
Literature	Reader (different for B.A and M.A students)

Coptic Christianity: an introduction

Course ID	OTR736
Credits	5
Lecturer	prof. dr. J. van der Vliet
Teaching method	Lectures
Examination	Written examination
Prerequisites	This course is intended for master students in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students need to contact the lecturer before participating in this course.
Objectives	Students who follow this course will obtain basic knowledge of the Coptic culture, religion and heritage, seen against the broader background of Egyptian history.
Contents	The history of Coptic Christianity is the reflection of 2000 years of Egyptian history, from the final phases of traditional Egyptian religion and culture down to the present period of Muslim predominance and massive emigration. This course offers a first introduction to the specificity of Egyptian Christianity, without aiming at completeness. It provides basic information about the general historical and religious backgrounds of Coptic Christianity as well as about phenomena that are nowadays associated in particular

with the word Coptic, such as the Desert Fathers, Gnosticism and the visual arts of late-antique Egypt. Special attention is paid to the now lost Christianity of Nubia, the present-day northern Sudan, and to the elements that define the Coptic identity today.

The following topics will be discussed (selection and order are subject to change):

1. Terms and definitions
2. Languages and cultures
3. Egypt within the Christian world up to 641
4. Split divinity: Egyptian Gnosticism
5. Desert Fathers: Egyptian Monasticism
6. Celestial bliss, worldly fun: Martyrs and pilgrims
7. Angels and angel lore
8. Manipulating the powers, warding off evil: Coptic magic
9. Coptic art
10. Nubian Christianity
11. Becoming a minority: the Copts and Islam
12. The Copts today

Literature

Reference book: Th.H. Partrick, *Traditional Egyptian Christianity: A history of the Coptic Orthodox Church*, Greensboro: Fisher Park Press, 1996.

Eastern Christianity and Islam

Course ID

OTR737

Credits

5

Lecturer

prof. dr. H.G.B. Teule

Teaching method

Seminar.

Active participation is required. Students present a paper on an "interreligious text" written by an eastern Christian theologian, taking into account the hermeneutical keys discussed in the introductory lessons.

Examination

Written exam

Prerequisites

This course is intended for masterstudents in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students need to contact the lecturer before participating in this course.

Objectives

The aim is to provide insight into and to reflect critically on the way in which eastern/oriental Christians respond to Islam.

Contents

Dialogue between Christians and Muslims is not self-evident. In this respect, it is enriching to listen to the experience of Christians living in an Islamic society. In this course student will read and discuss a selection of (translated) Christian apologetic and polemical texts (John of Damascus, Abraham of Tiberias, al-Kindi, Timothy I, Paul of Sidon, ...) and some Muslim reactions (al-Tabari, Ibn Taymiyya, ...) The aspect of

Literature	<p>cultural and implicit religious mutual influences between scholars and religious persons of both religions will also receive attention. The following hermeneutical keys as a help to understand the presented will be discussed in two introductory lectures: importance of the literary genre (apologetics, polemics ...), importance of the language (Greek, Syriac, Arabic...), importance of the religious affiliation (Syrian Orthodox, Chalcedonian, "Nestorian"...) Will be discussed during the first lecture.</p> <p>Will be discussed during the first lecture.</p>
------------	---

Eastern Europe and its Christianity: an introduction

Course ID	OTR738
Credits	5
Lecturers	prof. dr. W.P. van den Bercken, A. Brüning
Teaching method	The course encompasses 6 lessons over the first, and 6 lessons over the second subunit, each 2 hours per week. Primary texts will be given in advance for each following class.
Examination	Paper.
Prerequisites	<p>This course is intended for masterstudents in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students need to contact the lecturer before participating in this course.</p> <p>All students need to have sufficient knowledge of English for reading texts, actively participating in classes and preparing a paper.</p>
Contents	<p>Eastern Europe is not a homogeneous region. Therefore the course is divided in two parts: "The European Borderland: Ukraine, Belarus" and "Russia".</p> <p>1.</p> <p>The region of present Ukraine, Belarus and sometimes Lithuania since a couple of years is described as a "borderland of Christianity", is being for centuries the overlapping zone between Latin West and Orthodox Christendom. This specific situation caused cultural transfer and mutual influences, experiences of multiculturalism long before the term itself was coined, but also sharp religious and national conflicts from the Cossack Wars to World War I and II. No region in Europe has an as multifaceted and, in some respect, complicated history. But it shaped our ideas in many ways. The borderland experience brought about extraordinary biographies as that of Stalin, as well as John Paul II., it shaped American historiography on Russia in the Cold War and perhaps that of Russia today, and presently brings to the forth ecumenical ideas as well as fundamentalist thought.</p> <p>The first six lessons of the course aim at familiarizing the student with the (church) history of this region, and with their significance for European Christianity in general.</p>

2.

The Russian Orthodox Church is the greatest Church in the Orthodox world and therefore plays an important role in contemporary Orthodoxy.

When the centre of the Orthodox Church in medieval Russia moved from Kiev to Moscow, the Russian Church developed in close relation with the state (1300-1700). Until Peter de Great it was the bearer of Russian national identity, symbol of which is the unique religious-political architecture of the Kremlin. In the Petersburg period of the Russian state (1700-1917), the church was entirely submitted to the state bureaucracy and lost its spiritual influence among the intelligentsia. In the 19th century there was a religious revival among the slavophile movement, which produced some important lay-theologians. In the 20th century the Russian Church was nearly destroyed by the atheist policy of the communist regime, but after the demise of communism in 1991 the Church made a spectacular comeback, at least outwardly. State and Church again work together in the creation of a new national identity. Internally the Russian Church has to confront the same challenges of the modern world as in the rest of Europe.

In the six lectures of the course the emphasis will be on the cultural role of the church in Russian history, and the contemporary developments in the Russian Church in the field of social doctrine and ecumenical relations.

Literature

(recommended titles for introduction, further reading will be named on occasion)

1. *Oscar Halecki, The Limits and Divisions of European History, London 1950.*
2. *Dmitrij Pospelovsky, The Orthodox Church in the History of Russia, New York 1998.*

Russian religious-philosophical thinking

Course ID

OTR739

Credits

5

Lecturer

prof. dr. W.P. van den Bercken

Teaching method

Lectures, working groups, discussion of assignments and questions, text reading and analyses of argument.

12 lectures with subsequent working group. In preparation for lectures and working groups every week the students read original texts in English translation and make text assignments. Students discuss texts and assignments during working groups.

The description of lectures and working groups, a full list of literature, the assignments to the texts, a summary of every lecture will be made available on Blackboard.

Examination

Active participation, Short oral presentation (10 min), paper or oral/written examination (at start of the course each student makes a preliminary choice).

Prerequisites	<p>This course is intended for masterstudents in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students need to contact the lecturer before participating in this course.</p>
Objectives	<p><i>Cognitive:</i> The student will have a systematically and historically oriented overview of Russian social and political thought (1812-200+). The student is able to read original texts in translation and to interpret the texts in their social, political and historical context. The student can compare the arguments concerning social and political themes.</p> <p><i>Academic:</i> The student can reflect on the arguments presented and is able to formulate his/her own point of view, criticism or thesis; the student is able to reflect on the results of the course, and the proceedings.</p> <p><i>Abilities:</i> The student is able to express herself clearly and well informed on BA3 level, orally and in writing. The student is able to give a short well structured argument with a clearly expressed own opinion on a self chosen theme connected to the course.</p>
Contents	<p>In the course "Russian Social and Political Thought" three periods in Russian modern history are central: the contemporary post-Perestroika and post-imperial time (1974 -); the period known as the Russian Silver Age (1890-1920); and finally the 19th Century Controversy between Westernizers and Slavophiles (1812-1860). Central tensions in the course are religion versus philosophy, spiritual versus secular, transcendent versus immanent, and individual versus collective.</p> <p>In the lectures first a general overview of Russian Social and Political thought is given. Then the generation of Russian social and political thinkers after the Thaw period and before Perestroika is focused on. Point of departure will be the 'social doctrine' of the Russian Orthodox Church, published on Internet in 2000 as <i>The Basic principles of the Social Conception of the Russian Orthodox Church</i>. This text refers to the other periods in this course as well. Apart from this text, the collection of essays <i>From Under the Rubble</i> (1967), with chief editor and contributor Alexander Solzhenitsyn, as well as some texts from <i>Russische Filosofie na de Perestrojka</i> give a good impression of religious and academic social and political thought before and after Perestroika. Subsequently we will concentrate on the period that Russian political and social thought is articulated for the first time outside an exclusively governmental or religious discourse. The start of this period is the year 1812, when the Napoleonic army was defeated by the Russian winter. This period became known as the controversy between Westernizers and Slavophiles that started with the <i>Philosophical letters</i> of Petr Chaadaev. Prominent figures in this controversy were publicist and literary critic Vissarion Belinskij</p>

(1811-1848) known as Westernizer and atheist, and Aleksei Khomiakov (1804-1860) an important Slavophile and Orthodox theologian.

During the Silver Age, Karl Marx and Vladimir Solov'ev are important figures Solov'ev inspired an important publication in Russian social and political thought, *Signposts* that is very critical toward the dominant Marxist-communist movement. Because of the significance of *Signposts*, to several authors and contributors will be dedicated a separate lecture.

Literature

- *The Basis of the Social Concept* (2000) - <http://www.mospat.ru/index.php?mid=180>
- *Signposts. A collection of articles on the Russian Intelligentsia*, Irvine 1986, Translator and Editor Marshall S. Schatz en Judith E. Zimmerman, Translation of *Vekhi. Sbornik statei o russkoi intelligentsii*, ed. M. Gershenzon, Moskou, 1909) - *selection of articles*
- *Out of the Depth. (De Profundis) A Collection of articles on the Russian revolution*, Irvine: Charles Schlacks Publ., 1986, translation of *De prufundis/Iz glubiny; sbornik stat'ei o russkoi revoliutsii*, Ed. P. Struve, Moscow 1918 /republished in Moscow 1990 - English translation: Woehrlin F. ed.
- *From Under the Rubble*, Michael Scammell, ed (1975). Boston: Little, Brown, translation of *Iz-pod glyb*. Paris: YMCA. (1967) *Russische Filosofie na de Perestrojka*, Ed. E. van der Zweerde, *Krisis Parresia 1995 - selected texts in Dutch translation*
- Encyclopedic texts on Russian philosophy (Edwards or Routledge)
- *Philosophical letters*, P. Chaadaev
- *Letter to Gogol*, V. Belinskii
- *The Church is One*, A. Khomiakov

Icons: Theology, Devotion, Art

Course ID	OTR740
Credits	5
Lecturer	A. Brüning
Examination	Written examination
Prerequisites	This course is intended for masterstudents in theology, religious studies, cultural anthropology, history or Arabic and Islam. Other students are admitted, but are requested to contact the lecturer before participating in this course.
Objectives	The course - as a part of a larger minor over Orthodox Christianity - aims at familiarizing students with theology, art, culture and practices of worship of these illustrious elements of the Christendom of the

Contents	<p>East, and with influences they had on Western Christianity and culture.</p> <p>Few things seem to westerners as characteristic for Eastern Christendom as icons. "Windows on eternity" is a name they are often given - but does this justice to their real significance? Icons indeed have an indispensable place in the liturgy and the worship of the Orthodox churches, and no church interior can be imagined without them. Furthermore, there are, over the centuries, numerous theological reasonings about the presence of the sacred in icons, about their perspective, the way to paint them (actually an icon is rather being "written" than painted), the legitimacy of the venerating (not adoring) icons etc. Last but not least - a pattern less known - the art of icons has exerted considerable influence on modern art, as much in Russia as in the West.</p> <p>Themes to be treated in the course are i.a.: Pictures and Images in Antiquity and their Influence on Icons; Iconoclasm and Struggles over Icons; Theory of the Holy Image; Theology of the Icon; How an Icon is Made; Schools, Styles, Traditions; Russian Icons; Icon Painting and Western Art - Common Roots and Sharp Differences; Icons and Modern Art; etc.</p>
Literature	Will be named on occasion.

Religion and Gender

Images of Salvation, images of Christ in intercultural, postcolonial and gender perspective

Course ID	OTR710
Credits	5
Lecturer	prof. dr. M.A.C. de Haardt
Teaching method	Seminar (werkcollege)
Examination	Active participation, presentations and a final paper
Prerequisites	<ul style="list-style-type: none"> • BA RW or other BA/MA with knowledge of both Christianity and gender studies + permission of the teacher. Contact teacher before enrolment about level of foreknowledge that is needed. • BA TH
Objectives	<ul style="list-style-type: none"> • Students gain insight in the importance of 'images of salvation' (m/f) for religion (m/f) • Students gain insight in the characteristics of gendered, intercultural, postcolonial approaches in religion and theology • Students gain insight the implications of these approaches for 'doing theology' and religious practices of women and men • Students are able to describe and analyse the specifics of these postcolonial practices of (christian/christic) images of salvation and their theoretical accounts • Students are able to evaluate the contribution of these approaches and images with regard to their own religious context or their own specific theological context

Contents	<p>In this course we will study images and practices of Salvation as found in the figure of Christ and in Christological designs that emerged from a postcolonial feminist religious and theological reflection. What are the specifics of these approaches? How are central concepts from postcolonial and intercultural discourse, such as identity, hybridity, multiplicity, culture, gender, embodied knowledge, related to central themes of 'classical' Christianity and its systematic reflection, more specific, Christology?</p> <p>How are actual religious practices, images and memories of salvation from 'other' religious traditions and cultures integrated into these 'Christian' images and practices of salvation? What kind of tensions, juxtapositions, critical, but most of all what kind of creative and constructive religious and theological reflection can be found in these recent postcolonial images of salvation and their new systematic Christological proposals? Can they they inform a more 'self-evident' (Western, Christian) imagination of salvation and it's corresponding theoretical/theological approach and in what way? We will start with some general introduction in intercultural and postcolonial gender theory/theology and then move on to the study of some specific feminist postcolonial christological projects (among others: Wonhee Anne Joh, Heart of the Cross. A Postcolonial Christology).</p>
Literature	To be announced
Extra information	This course will coincide with MTH117 Religion and Gender. To enroll for this course, enroll for course MTH117.

Religion and development

Course ID	OTR751
Credits	5
Examination	Written exam
Prerequisites	Bachelor degree theology/religious studies
Contents	<p>After the fall of the Berlin Wall and the collapse of political ideologies religious world views are on the rise. It is also recognized that religions provide alternatives (e.g. knowledge systems, spiritualities, values, networks) to modern European strategies for poverty reduction. But the contribution of religion to development is ambiguous. Religions provide security and cohesion, but also insecurity and conflict. In this module we study the complex relation between religion, development and security.</p>
Literature	<p>Reader</p> <p>Wijzen, Frans & Sylvia Marcos (2010). Indigenous voices in the sustainability discourse. A critical appraisal. Zuerich - Berlin: LIT Verlag.</p>
Extra information	Lecturer: Prof. Dr. Peter Kanyandago.

10.4 Courses NOSTER

The Netherlands School for Advanced Studies in Theology and Religion (NOSTER) offers several courses on Research Master level. These courses are open for students of accredited Research Masters and for PhD students. Participation in one of the courses is possible after consultation of the supervising teacher. All courses have a scope of 5 ECTS and can be extended to 6 ECTS. A course certificate will be supplied, which can be transformed into credits at the own institution. For more information, see the website <http://www.noster.org> or contact dr. Charlotte van der Leest (C.vanderLeest@uu.nl).

11 Academisch jaarrooster 2010-2011

Semester 1, periode 1: maandag 30 augustus 2010 t/m vrijdag 29 oktober 2010				
week 33	16-08		Introductie	
week 34	23-08		Introductie	
week 35	30-08	Collegeweek 1		Opening academisch jaar 30-08
week 36	06-09	Collegeweek 2		
week 37	13-09	Collegeweek 3		
week 38	20-09	Collegeweek 4		
week 39	27-09	Collegeweek 5		
week 40	04-10	Collegeweek 6		
week 41	11-10	Uitloopweek		
week 42	18-10		Tentamenweek	
week 43	25-10		Tentamenweek	
Semester 1, periode 2: maandag 1 november 2010 t/m vrijdag 28 januari 2011				
week 44	01-11	Collegeweek 7		
week 45	08-11	Collegeweek 8		
week 46	15-11	Collegeweek 9		
week 47	22-11	Collegeweek 10		
week 48	29-11	Collegeweek 11		
week 49	06-12	Collegeweek 12		
week 50	13-12	Uitloopweek		
week 51	20-12			Kerstvakantie 20-12 t/m 31-12
week 52	27-12			Kerstvakantie 20-12 t/m 31-12
week 1	03-01		Tentamenweek	
week 2	10-01		Tentamenweek	
week 3	17-01		Tentamenweek	
week 4	24-01		Tentamenweek	

Semester 2, periode 3: maandag 31 januari 2010 t/m vrijdag 8 april 2010				
week 5	31-01	Collegeweek 1		
week 6	07-02	Collegeweek 2		
week 7	14-02	Collegeweek 3		
week 8	21-02	Collegeweek 4		
week 9	28-02	Collegeweek 5		
week 10	07-03			Carnavalsvakantie 07-03 t/m 11-03
week 11	14-03	Collegeweek 6		
week 12	21-03	Uitloopweek		
week 13	28-03		Tentamenweek	
week 14	04-04		Tentamenweek	
Semester 2, periode 4: maandag 11 april 2010 t/m vrijdag 15 juli 2010				
week 15	11-04	Collegeweek 7		
week 16	18-04	Collegeweek 8		Goede Vrijdag 22-04
week 17	25-04	Collegeweek 9		Tweede Paasdag 25-04
week 18	02-05			Meivakantie: 02-05 t/m 06-05
week 19	09-05	Collegeweek 10		
week 20	16-05	Collegeweek 11		Diesviering: 19-05, vanaf 13.00 uur
week 21	23-05	Collegeweek 12		
week 22	30-05	Uitloopweek		Hemelvaart 02-06 en 03-06
week 23	06-06		Tentamenweek	
week 24	13-06		Tentamenweek	Tweede Pinksterdag 13-06
week 25	20-06		Tentamenweek	
week 26	27-06		Tentamenweek	
week 27	04-07		Tentamenweek	
week 28	11-07		Tentamenweek	
Zomervakantie: maandag 18 juli 2010 t/m vrijdag 12 augustus 2010				
week 33	15-08		Tentamenweek	
week 34	22-08		Tentamenweek	

Het academisch jaar 2011-2012 start op maandag 29 augustus 2011

12 Evenementenkalender Facultaire Unie 2010-2011

Semester 1, periode 1: maandag 30 augustus 2010 t/m vrijdag 29 oktober 2010				
week 33	16-08	Introductie		
week 34	23-08	Introductie	Ma 23-08	Voetbaltoernooi Facultaire Unie
week 35	30-08	Collegeweek 1	Ma 30-08	Opening academisch jaar universiteit
week 36	06-09	Collegeweek 2	Wo 08-09	Opening academisch jaar Facultaire Unie
week 37	13-09	Collegeweek 3		
week 38	20-09	Collegeweek 4		
week 39	27-09	Collegeweek 5	Wo 29-09	Facultaire lezing
week 40	04-10	Collegeweek 6		
week 41	11-10	Uitloopweek		
week 42	18-10	Tentamenweek	Vr 22-10	Uitreiking diploma's prop. & bach. FIL
week 43	25-10	Tentamenweek		
Semester 1, periode 2: maandag 1 november 2010 t/m vrijdag 28 januari 2011				
week 44	01-11	Collegeweek 7		
week 45	08-11	Collegeweek 8		
week 46	15-11	Collegeweek 9		
week 47	22-11	Collegeweek 10	Do 25-11	Uitreiking diploma's prop. & bach. TH/RS
week 48	29-11	Collegeweek 11		
week 49	06-12	Collegeweek 12		
week 50	13-12	Uitloopweek	Do 16-12	Kerstborrel Facultaire Unie
week 51	20-12	Kerstvakantie		
week 52	27-12	Kerstvakantie		
week 1	03-01	Tentamenweek		
week 2	10-01	Tentamenweek		
week 3	17-01	Tentamenweek		
week 4	24-01	Tentamenweek	Di 25-01 Di 25-01	Informatiedag master RS, ISS, TH Panelbijeenkomst met alumni RS, ISS, TH

Semester 2, periode 3: maandag 31 januari 2011 t/m vrijdag 8 april 2011				
week 5	31-01	Collegeweek 1		
week 6	07-02	Collegeweek 2		
week 7	14-02	Collegeweek 3		
week 8	21-02	Collegeweek 4		
week 9	28-02	Collegeweek 5		
week 10	07-03	Carnavalsvak.		
week 11	14-03	Collegeweek 6		
week 12	21-03	Uitloopweek	Wo 23-03	Faculteitsdag
week 13	28-03	Tentamenweek		
week 14	04-04	Tentamenweek		
Semester 2, periode 4: maandag 11 april 2011 t/m vrijdag 15 juli 2011				
week 15	11-04	Collegeweek 7	Wo 13-04 Wo 13-04	Informatie-uur master RS, ISS, TH Panelbijeenkomst met alumni RS, ISS, TH
week 16	18-04	Collegeweek 8	Do 21-04	Uitreiking diploma's prop. & bach. TH/RS
week 17	25-04	Collegeweek 9		
week 18	02-05	Meivakantie		
week 19	09-05	Collegeweek 10		
week 20	16-05	Collegeweek 11	Do 19-05	Diesviering Radboud Universiteit
week 21	23-05	Collegeweek 12		
week 22	30-05	Uitloopweek		
week 23	06-06	Tentamenweek		
week 24	13-06	Tentamenweek		
week 25	20-06	Tentamenweek	Vr 24-06	Slotfeest Facultaire Unie
week 26	27-06	Tentamenweek		
week 27	04-07	Tentamenweek		
week 28	11-07	Tentamenweek	Zo 14-08	Start introductie
Zomervakantie: maandag 18 juli 2011 t/m vrijdag 12 augustus 2011				
week 33	15-08	Tentamenweek	Wo 17-08	Informatie-uur master RS, ISS, TH
week 34	22-08	Tentamenweek	Ma 22-08	Voetbaltoernooi Facultaire Unie

13 Medewerkers- en docentenoverzicht

13.1 Bureau Facultaire Unie Filosofie en Theologie

Directeur Bedrijfsvoering

Herwijn RA, drs. C.M.J. c.herwijn@unie.ru.nl 024-3616251 E 15.37

Secretaris

Hustinx, mr. A.J.M. a.hustinx@unie.ru.nl 024-3611742 E 15.35

Assistent secretaris

Geurts, mw. drs. O.P. o.geurts@unie.ru.nl 024-3611986 E 15.32

Hoofd Bureau Onderwijs

Linssen, dr. J.A.A. jlinssen@unie.ru.nl 024-3612717 E 15.20

Bestuurssecretariaat

Bergen-Berger, mw. W.H. van w.v.bergen@unie.ru.nl 024-3611683 E 15.43
 Goverse, mw. C.A. c.goverse@unie.ru.nl 024-3611984 E 15.32A
 Lips, mw. A.M.T. m.lips@unie.ru.nl 024-3611984 E 15.32A
 Wellesen-Driessen, mw. B.J.M. d.wellesen@unie.ru.nl 024-3616251 E 15.32A

Dienst Personeel en Organisatie-P&O

Roozenboom, mw. L. l.roozenboom@dpo.ru.nl 024-3611353 E 15.38
 Tiem, mw. E. van e.vantiem@dpo.ru.nl 024-3611995 E 15.38
 Treffers, R. r.treffers@dpo.ru.nl 024-3611995 E 15.38

Facilitaire Zaken/Bedrijfsvoering

Leenders, mw. E.L.J. e.leenders@unie.ru.nl 024-3611743 E 15.31

Facilitaire Zaken/Receptie

Geurtz-Knoop, mw. B. b.geurtz@unie.ru.nl 024-3612168 E 15.30
 Rijnhart, drs. P.E. prijnhart@unie.ru.nl 024-3612168 E 15.30
 Vincentie, mw. G. gvincentie@unie.ru.nl 024-3612168 E 15.30

Financiële Zaken

Akin, mw. F. f.akin@cif.ru.nl 024-3611983 E 15.38
 Bollen, A.H. a.bollen@cif.ru.nl 024-3611983 E 15.38
 Have, mw. P. ten 024-3612011

Internationalisering

Jong, mw. drs. G.D. de g.dejong@unie.ru.nl 024-3612737 E 15.25

Voorlichting & Communicatie

Haes, drs. I. de (Theologie/Religiestudies)	i.dehaes@unie.ru.nl	024-3611448	E 15.19
Korput, drs. J.P.J. van de (Filosofie)	juvdkorput@unie.ru.nl	024-3616224	E 15.19
Tjon A Hie, mw.drs. M.E. (Filosofie)	m.tjonahie@unie.ru.nl	024-3612146	E 15.27

Studieadviseurs

Kuijlen, dr. W.J.F. van der (Filosofie)	studieadviseur@phil.ru.nl	024-3616215	E 15.22
Wolff, mw. drs. J. (Theologie/Religiestudies)	studieadviseur@theo.ru.nl	024-3615532	E 15.18

Onderwijsondersteuning

Peters-Boekhoorn, mw. M.P.J. (Theologie/Religiestudies)	m.peters@unie.ru.nl	024-3615532	E 15.26
Post, mw. M. (Islam en Arabisch)	m.post@rs.ru.nl	024-12892	E 17.16
Schouten, mw. P. (Filosofie)	pschouten@unie.ru.nl	024-3616215	E 15.24
Tjon A Hie, mw.drs. M.E. (Theologie/Religiestudies)	m.tjonahie@unie.ru.nl	024-3612146	E 15.27

Onderzoeksondersteuning

Wolswijk, drs. F.	f.wolswijk@unie.ru.nl	024-3612998	E 14.17
-------------------	-----------------------	-------------	---------

Soeterbeek Programma

Groot, mw.drs. A.C.M.	a.degroot@soeterbeek.ru.nl	024-3613087	E 15.17A
Jansen, mw. Drs. L.H.	l.jansen@soeterbeek.ru.nl	024-3613087	E 15.17A
Keulemans, mw. drs. E.A.J.	e.keulemans@soeterbeek.ru.nl	024-3611969	E 15.14
Kooistra-Lubbers, mw. A.F.G.	a.kooistra@soeterbeek.ru.nl	024-3611596	E 15.15
Leest, mw. M. H. van der	m.vanderleest@soeterbeek.ru.nl	024-3611990	E 15.17
Porskamp, mw. C.M.	c.porskamp@soeterbeek.ru.nl	024-3611991	E 15.15
Renzema, R.S.	r.renzema@soeterbeek.ru.nl	024-3611992	E 15.16
Steenkamer, mw.drs. J.	j.steenkamer@soeterbeek.ru.nl	024-3612080	E 15.12
Verbeek, mw.drs. M.J.H.	m.verbeek@soeterbeek.ru.nl	024-3611990	E 15.17
Vugt, dr. J.P.A. van	j.vanvugt@soeterbeek.ru.nl	024-3615959	E 15.13
Zweerde, dr. E	e.v.d.zweerde@soeterbeek.ru.nl	024-3611685	E 15.11

13.2 Docentenlijst

Ackermans, Dr. J.E.A.	g.ackermans@rs.ru.nl	024-3612729	E 14.08
Bercken, Prof. dr. W.P. van den	wvdbercken@theo.uu.nl	024-3615603	E 03.10
Bocken, Dr. I.M.K.	i.bocken@cve.ru.nl	024-3611993	E 16.21
Boekhoff-van der Voort, Drs. N.A.	n.v.d.voort@rs.ru.nl	024-3612641	E 17.19
Brüning, A.	a.Brüning@ivoc.ru.nl	024 3611806	E 12.08
Buskes, Dr. C.J.J.	c.buskes@phil.ru.nl	024-3616223	E 16.16
Castillo Guerra, Dr. J.E.	j.castillo@rs.ru.nl	024-3611522	E 14.14
Derkse, Prof. dr. W.F.C.M.	w.derkse@soeterbeec.ru.nl	024-3611362	E 15.17A
Dresen, Dr. M.J.M.	g.dresen@rs.ru.nl	024-3612488	E 13.21
Dudink, Dr. S.P.	s.dudink@maw.ru.nl		
Erp, Dr. S.A.A.J. van	s.vanerp@rs.ru.nl	024-3611503	E 13.29
Essen, Prof. dr. G.	g.essen@rs.ru.nl	024-3611461	E 13.28
Eynikel, Dr. E.M.M.	e.eynikel@rs.ru.nl	024-3615604	E 14.03a
Grimes, Prof. dr. R.L.	r.grimes@rs.ru.nl	024-3616251	
Haardt, Prof. dr. M.A.C. de	m.dehaardt@rs.ru.nl		E 14.22
Heessels, Drs. M.M.J.G.	m.heessels@rs.ru.nl	024-3616216	E 17.04D
Hense, Dr. E.H.	e.hense@rs.ru.nl	024-3616017	E 13.15
Hermans, Prof. dr. C.A.M.	c.hermans@iko.ru.nl	024-3616171	E 14.28
Hoogen, Prof. dr. A.J.M. van den	t.vdhoogen@rs.ru.nl	024-3615884	E 13.18
Hübenthal, Dr. C.	c.huebenthal@rs.ru.nl	024-3615527	E 13.22
Jespers, Dr. F.P.M.	f.jespers@rs.ru.nl	024-3611460	E 17.08
Müller, Prof. dr. D.A.T.	d.mueller@rs.ru.nl	024-3615528	E 14.06
Maas, Prof. dr. F.A.	f.maas@rs.ru.nl	024-3612945	E 13.16
Nissen, Prof. dr. P.J.A.	p.nissen@rs.ru.nl	024-3615735	E 17.18
Oort, Prof. dr. J. van	j.vanoort@rs.ru.nl	024-3615737	E 14.07
Overduin, Drs. F.	f.overduin@let.ru.nl	024-3612846	E 07.19
Quartier, Dr. T.H.	t.quartier@rs.ru.nl	024-3616013	E 14.24
Rezetko, Dr. R.C.	r.rezetko@rs.ru.nl	024-3611802	E 14.15
Scherer - Rath, Dr. M.	m.scherer-rath@rs.ru.nl	024-3611457	E 14.19
Schilderman, Prof. dr. J.B.A.M.	h.schilderman@rs.ru.nl	024-3612728	E 14.16
Smeets, Drs. W.	w.smeets@rs.ru.nl	24 3612482	E 14.23
Sterkens, Dr. C.J.A.	c.sterkens@rs.ru.nl	024-3616051	E 14.21
Steunebrink, Dr. G.A.J.	gsteunebrink@phil.ru.nl	024-3615846	E 16.07
Terpstra, Dr. M.J.	mterpstra@phil.ru.nl	024-3616229	E 16.01B
Teugels, Dr. G.M.G.	g.teugels@rs.ru.nl		E 14.05
Teule, Prof. dr. H.G.B.	h.teule@ivoc.ru.nl	024-3611805	E 12.11
Troch, Prof. dr. G.M.F.	g.troch@rs.ru.nl	024-3612483	E 13.25
Vedder, Prof. dr. B.H.	b.vedder@rs.ru.nl	024-3612166	E 15.36
Velde, Prof. dr. P.J.C.L. van der	p.v.d.velde@rs.ru.nl	024-3612764	E 14.07
Venbrux, Prof. dr. H.J.M.	e.venbrux@rs.ru.nl	024-3611741	E 17.11
Vennix, Dr. A.C.M.	avennix@phil.ru.nl	024-3612164	E 16.10
Vermeer, Dr. P.A.D.M.	p.vermeer@rs.ru.nl	024-3611459	E 14.25
Vliet, Prof. dr. J. van der	j.vandervliet@rs.ru.nl	024-3616092	E 12.10
Watt, Prof. dr. J.G. van der	j.vanderwatt@rs.ru.nl	024-3611689	E 14.03

MEDEWERKERS- EN DOCENTENOVERZICHT

Wijsen, Prof. dr. F.J.S.	f.wijsen@rs.ru.nl	024-3612489 E 14.11
Wojtkowiak, Drs. J.	j.wojtkowiak@rs.ru.nl	024-3616053 E 17.04C
Wolde, Prof. dr. E.J. van	e.vanwolde@rs.ru.nl	024-3616053 E 14.04A
Zweerde, Dr. E. van der	evdzweerde@phil.ru.nl	024-3612315 E 16.29

14 Vakkenindex

Academische Vaardigheden.....	47
Antropologie van de religie.....	54
Arabisch I.....	121
Arabisch II.....	122
Beleidsplanning en -implementatie.....	98
Beroepsstage en supervisie.....	91
Bronteksten NT/Islam.....	50
Bronteksten Oosterse Tradities.....	51
Bronteksten OT/Jodendom.....	50
Church and Gnosis.....	155
Concepten van spiritualiteitsonderzoek.....	113
Constantinople and Rome.....	154, 157
Coptic Christianity: an introduction.....	159
Coptic I.....	124, 147
Coptic II.....	125, 148
Eastern Christianity and Islam.....	160
Eastern Europe and its Christianity: an introduction.....	161
Egyptian religious texts.....	150
Esthetiek van de spiritualiteiten.....	116
Ethiek en interculturele vraagstukken.....	52
Ethische advisering: theorie en praktijk.....	88
Ethische conflicten en diversiteitbeleid.....	97
Extreme Makeover - Cultuur, lichaam en het ideale zelf (v/m).....	133
Gender en multiculturaliteit.....	58
Gender en Religie: Thematische Open Studiedagen.....	132
Gender en religies: literatuurstudie.....	133
Geschiedenis van de spiritualiteiten.....	114
Globalization and Human Dignity.....	152
Godsdienstpedagogiek.....	65, 140
Godsdienstsociologie.....	64
Godsdienstwijsbegeerte.....	53
Grieks/Latijn I (binnenminor).....	128
Grieks/Latijn II (Binnenminor).....	130
Grondslagen van de geestelijke zorg.....	84
Hebreeuws I (binnenminor).....	126
Hebreeuws II (Binnenminor).....	126
Hedendaagse cultuur en spiritualiteit.....	115
Hermeneutische en literaire methoden.....	64
Het literaire christendom van Dostojevsky.....	144
Historische en comparatieve methoden.....	55
Icons: Theology, Devotion, Art.....	164
Inleiding Boeddhisme.....	44
Inleiding Christendom.....	42
Inleiding Grieks en Latijn.....	127

Inleiding Hebreeuws.....	125
Inleiding Hindoeïsme.....	44
Inleiding in de godsdienstpsychologie.....	57
Inleiding Islam.....	43
Inleiding Jodendom.....	42
Inleiding Metafysica (binnenminor).....	141
Inleiding sociale en politieke filosofie (binnenminor).....	142
Inleiding Wijsbegeerte.....	46
Introduction to the Christian traditions of the Middle East.....	149, 158
Kwantitatieve en kwalitatieve methoden.....	54
Laboratorium religieuze counseling en diagnostiek.....	90
Laboratorium rituele expressie.....	87
Materiële dimensies van religie.....	101
Migratie, globaliserende religies en interreligiositeit.....	52
Nieuwe Religieuze Bewegingen en niet-geïnstitutionaliseerde levensbeschouwingen.....	45
Onderzoeksmethoden: comparatieve methoden.....	78
Onderzoeksmethoden: hermeneutische methoden.....	76
Onderzoeksmethoden: historische methoden.....	77
Onderzoeksmethoden: kwalitatieve methoden.....	80
Onderzoeksmethoden: kwantitatieve methoden.....	79
Onderzoeksmethoden: literaire methoden.....	77
Onderzoeksseminar.....	82
Onderzoeksstage.....	82
Opdrachtstage Religie en Beleid.....	99
Opdrachtstage Religie en Cultuur.....	105
Practicum cultuureducatie.....	104
Practicum onderzoeksvaardigheden.....	76
Practicum onderzoeksvaardigheden: Spiritualiteit.....	117
Praktijken van spiritualiteit.....	113
Recente onderzoeksthema's.....	63
Religie en actualiteit.....	41
Religie en culturele expressies.....	103
Religie en diversiteitsmanagement.....	97
Religie, recht en media.....	102
Religies en beleid.....	61
Religies en cultuur.....	58
Religies en spiritualiteit.....	62
Religies en zin.....	59
Religion and development.....	166
Religion and Gender.....	165
Rituele studies.....	41
Russian II.....	131, 148
Russian religious-philosophical thinking.....	162
Sanskrit I.....	123
Spirituele teksten Oost en West.....	114
Syriac I.....	123, 146
Syriac II.....	124, 147

Terugkomdagen geestelijke verzorging.....	94
Terugkomdagen Religie en Beleid.....	100
Terugkomendagen Religie en Cultuur.....	106
The Interaction of Science and Religion.....	151
The Rule of St Benedict: A Mirror for Contemporary Culture.....	153
Theorie van culturele en religieuze diversiteit.....	96
Theorie van religieuze counseling en diagnostiek.....	89
Theorie van rituele expressie.....	86
Theorieën over religie.....	46
Werkplaats Ritual Studies.....	132
Wetenschapsfilosofie.....	48
Zin in film.....	143